

מערכות

קמ"ג

ניסן תשכ"ב - אפריל 1962

שאר אבינו

עם
דוד
והואכה

עם דוד והואכה

מהדורה
שלישית
מורחבת

מערכות

תוכן הענינים

2	ציון לשבח
3	<u>מי ומה בחוברת?</u> לבעיות לוחמה חדישה
4	דמות המלחמה בזמננו
9	לחימה גרעינית ותכליתה <u>דמוסים וחילופשים באפסנאות הצבאית</u>
10	ראיה חדשה של האפסנאות בשדה הקרב
11	<u>חיל'רגלים בקרב</u> יחידות רגלים בהגנה
14	הנשק האישי בחיל הרגלים
17	<u>"חרים"</u>
18	<u>פינת השריונאי</u> מדיניות ה"נייטראליזם החיובי" של עכר- <u>אנינאצר</u>
19	<u>באספקלריה הצבאית.</u> תפיסות גרמניות — לעומת אמריקניות
27	<u>אש מתוך נגמ"שים</u> האזן ושמע
29	<u>קורס מפקדי פלוגות</u> רישומים
32	<u>מוצפה מה"ד</u> מתוך דברים אל מפקדים
34	<u>אווירית מלחמה</u> הגנה נ"מ של מדינה קטנה
36	<u>כמות מערכות</u> חינוך או כינון בצה"ל (חלק ב')
38	בעקבות "אש קרב באש ביקורת" לענין שיקולים ופקודות
40	<u>בראי עלונים</u> הרפתקה בחלל — או אתגר לעתיד
42	<u>חללו של אתגר</u> חידושי נשק ומכניקה
43	<u>מה חדש בספרי "מערכות"?</u>
44	<u>קלע ופגע</u> המעצה (חלק ב')
44	<u>מה בצבאות?</u>
48	
50	
51	
52	

עריכה גרפית: גילה • דב

מערכות בית-ההוצאה של צבא הגנה לישראל

העורך הראשי: אל"מ אלעזר גלילי
סגן העורך הראשי: סא"ל גרשון ריבלין
קציני מערכת: רב-סרן ל. מרחב
רב-סרן צבי סיני
מרים נתנאל
"צקלון": קצין-העריכה שרגא גפני
"מערכות-ים": קצין-העריכה רב-סרן אריה בר-ציון
"מערכות-הימוש": קצין-העריכה רב-סרן יעקב לצרוס
"מערכות-שריון": קצין-העריכה רב-סרן שאול ביבר
"מערכות-הפלט": קצין-העריכה רב-סרן ברוך ספיר
המערכת והמנהלה: הקריהית"א, רח' ג' מס. 1

העורך: רב-סרן משה ברימר

143 (א' כרך מ"א) ניסן תשכ"ב

הודפס באמצעות משרד הבטחון — ההוצאה לאור
"הדפוס החדש" בע"מ

ציון לשבח

להלן ציונים לשבח שניתנו על-ידי ראש-המטה הכללי:

הנני לציין לשבח את:

ק/89600 רס"ג **ענבר בנימין**

על התנהגות למופת ומתן דוגמה אישית יוצאת מן הכלל ליחידתו.

צבי צור, רב-אלוף
ראש-המטה הכללי

י"ט אדר ב' תשכ"ב
(25 מרס 1962)

להלן תיאור המעשה:

בליל י'—י"א באדר ב' תשכ"ב (16—17 מרס 1962), בפשיטה על נוקייב, בגדה המזרחית של הכנרת, עם ביצוע המשימה הראשונה של יחידתו, נקרא לשתף פעולה עם יחידה שכנה. בקור-רוח ובמהירות הניע את כוחותיו לעבר המשימה החדשה. בראשם עלה והסתער ובמו ידיו חיסל מספר חיילי אויב. בכך סייע לסיום מהיר של הקרב.

הנני לציין לשבח את:

ק/120141 רס"ג **עופר צבי**

על התמדה ועקשנות בביצוע המשימה ומתן דוגמה אישית למופת.

צבי צור, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

י"ט אדר ב' תשכ"ב
(25 מרס 1962)

להלן תיאור המעשה:

בליל י'—י"א באדר ב' תשכ"ב (16—17 מרס 1962), בפשיטה על נוקייב, בגדה המזרחית של הכנרת, למרות האש הכבדה אשר נפתחה על יחידתו לפני הגיעה אל היעד — הסתער הכוח על המוצב כשרס"ג עופר רץ קדימה להחליף מפקדים שנפצעו, ואישית נלחם בראש כוחותיו לטיהור המוצב כשהוא יורה בכלי-נשק שונים, זורק רימונים ומושך כוחותיו אחריו.

הנני לציין לשבח את:

ק/214600 סרן **ד"ר לבל יצחק**

על התמדה, מסירות ואומץ-לב ללא חת בטיפול בנפגעים, תחת אש ארטילרית רצופה.

צבי צור, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

י"ט אדר ב' תשכ"ב
(25 מרס 1962)

להלן תיאור המעשה:

בליל י'—י"א באדר ב' תשכ"ב (16—17 מרס 1962), בפשיטה על נוקייב, בגדה המזרחית של הכנרת, אוהל איסוף הפצועים הוקם בחצר גלויה ללא מחסה. נפגעים הגיעו ברציפות במשך מספר שעות כשכל אותו זמן נתונה החצר לאש ארטילרית כבדה של האויב. למרות שמספר פעמים נפגע האוהל ברסיסי פצצות, המשיך הרופא לטפל בנפגעים, למינם ולפנותם לבתי-חולים. ורק כשסיים תפקידו זה, ניגש לברר אפשרות העתקת האוהל למקום בטוח יותר.

הנני לציין לשבח את:

ק/446926 סג"מ **קרפלאס זלמן זבולון**

על התמדה, מסירות ואומץ-לב בשמירת הקשר תחת אש ארטילרית רצופה.

צבי צור, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

י"ט אדר ב' תשכ"ב
(25 מרס 1962)

להלן תיאור המעשה:

בליל י'—י"א באדר ב' תשכ"ב (16—17 מרס 1962), בפשיטה על נוקייב, בגדה המזרחית של הכנרת, פגזי האויב ניתקו את קווי הטלפון. אישית — פעמים לאין ספור, תחת אש שוטפת, רץ לתקן את הקווים ולשמור על הקשר החיוני. בפעולה זו נפצע.

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

הצגתה של בעית המלחמה הגרעינית בידי אנשי צבא סובייטיים נעשתה לרוב יותר במישור החדוני מאשר המבצעי; וביסודו, נאמן למגמה זו גם מאמרו של גנר-מיון נ. טלנסקי (עמ' 4). עם זאת מבליט הוא מספר „סימני-שאלה“ ענייניים לגבי תוצאות תפעולו של נשק-גרעיני, אשר ודאי גם לאנשי-הצבא שבמערב אינם מחוננים עדיין כל-צורכם. נימת המאמר שונה מזו המקובלת בכתיבה „פנימית“ בעתונות ברה"מ — שכן נתפרסם לראשונה בבטאון שנועד לקורא „בינלאומי“. מקצת „פיקנטיות“ משהו למאמר — המדגיש את הנוק הרב שבהרעלת האויר בחומרים רדיואקטיביים — העובדה כי הוא נתפרסם לפני הסדרה הגדולה של ניסויים סובייטיים באטמוספירה, שנערכה בשלהי 1961. ברם, יסודותיה של התפיסה הסובייטית שבוטאו בו — עודם מקובלים ושרירים אף כיום.

כשנתפרסם תרגום מאמרו של גנ. האוז על „מערכת-קרקע במלחמה אטומית“ (חוב' קמ"א של „מערכות“) — ברור היה כי אין מאמר זה אלא „פתיחה“ לביורו, וכי יזכה לתגובות רבות (ואולי — מנוגדות וזלזול). לע"ע נודע לנו על תגובות כאלו משלושה מקורות שונים. בירחון „ארמי“ האמריקני הופיעה סדרת הגבות — אשר תמציתה תינתן באחד מהגליונות הקרובים של „מערכות“. מאמרו של קול. פ. גבריקות מצבא-ברה"מ (ראה בחוב' זו, עמ' 11) משמש, בעצם, „הד סובייטי“ להשגותיו של גנ. האוז (ומאמר זה עצמו כבר הפך למקור ויכוח בחוגים הצבאיים בברה"מ). ואילו רשימתו של קצין-צה"ל — סא"ל ש. גזית — בעקבות מאמרו של גנ. האוז (עמ' 9) אינה מסתפקת ב„תגובה“ בלבד ומנסה אף להציג את השאלה „מה הלאה?“, כיצד תוכרע מלחמה-גרעינית. מהסוג החזוי על-ידי גנ. האוז? מובן, שרשימה קצרה זו מסתפקת בהצגת השאלה ואינה מנסה לתת את התשובה עליה.

בסקירתנו ב„מערכות“ קמ"ב גולל אל"מ ז. בר-סכר את יריעת חימושו החדש של חיל-הרגלים בארצות מערב-אירופה על גוניו ומגמותיו השונים. עתה (עמ' 14) בא הוא להציג בפני קוראי „מערכות“ בעיה מוגדרת מסוימת שאם כי שרשיה בתחום הטכני, הנה בעלת תוכן טקטי מובהק. „אש-נקודה“ מכוונת-היטב (תפיסה בריטית) — לעומת אש-„שטח“ צפופה ונמרצת (תפיסה גרמנית) — מה עדיף לחיל-הרגלים בימינו? המחבר מנתח את הסוגיה הזאת על רקע צורות-הקרב השונות ומביע את דעותיו-הוא לגביה. בין שיקבל הקורא את מסקנותיו של אל"מ בר-סכר ובין לאו — רב הענין שבהצגת הסוגיה הטקטית על-ידו, ובניתוח נתונה.

„האויב מקשיב!“ — איננה רק כרוזת-אזהרה שעל הקיר. זהו גורם מבצעי מתמיד, המשפיע על יחסי-הכוחות הממשיים בהתמודדות. אלא שלא כרוב הגורמים ביחסי-כוחות — נתון גורם זה (האפשרות לאויב להקשיב) לשליטתך-אתה; והוא נקבע פחות על-ידי נתונים פסיכיים-חומריים מאשר על-ידי נתון פסיכולוגי-אישני: שליטתך-העצמית. הרקע הטכני-בסיסי ל„ברירה“ היונית זו שבידך פרוס ברשימתו המתורגמת של קפ' ד. ג. גרין האמריקני (עמ' 32).

את רשימתו השניה של מ. אידלשטיין (עמ' 40) היה בכונת המערכת לפרסם בלויית רשימת-התגובה הנכתבת בידי אחד הקצינים המצויים אצל פעולת החינוך המתנהלת בתוך צה"ל. ברם, הנסיבות טרם איפשרו לכותב-התגובה לעשות מלאכתו למועד זה — וקוראי „מערכות“ יצטרכו להמתין לה עד להופעתה (בקה!) בחוברת הבאה.

מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת? מי ומה בחוברת?

דמות המלחמה בזמננו

גנרליור נ. טלנסקי

המחבר, פרשן נודע של אורחות-המחשבה הצבאית הסובייטית, טוען במאמרו זה — שראה אור בירחון הרוסי „ענינים בינלאומיים” ואשר נועד לקוראים בפקין ובוושינגטון כאחת — כי מלחמה בת-זמננו שואתית היא ועל כן הפכה לאמצעי מיושן שאבד עליו הכלח לגבי הכרעה בסוגיות מדיניות. לשון אחרת: אין עוד משמעות אקטואלית לאמרתו הידועה של קלאוזביץ כי „המלחמה היא המשך המדיניות”.

פוצצותה של פצצת 10 מגטון תגרום ל-10 מיליון אבידות בהרוגים — באזורים עירוניים (בהם הצפיפות היא כ-7500 נפש לקילומטר-מרובע); ל-1.5 מיליון הרוגים באזורי-חרושת (הצפיפות — כ-400 נפש לקילומטר-מרובע); ל-15,000 הרור-גים באזורים חקלאיים (הצפיפות — כ-40 נפש לקילומטר-מרובע). לבד מזאת, האבידות כתוצאה מנפולת רדיואקטיבית תהיינה: במדינות תעשיתיות — ארבעה מיליון נפש; במדינות חקלאיות — 400 אלף נפש. אם תופעל פצצה בת 50 מגטון, יגדלו האבידות פי אחד וחצי, כלי-הזון הגרעיני בן-זמננו יצר את האפשרות להשמדה כללית של מרחבים ענקיים; ביכולתו למחוק — פשוטו כמשמעו — מדינות שלמות מעל פני-האדמה.

כמה פצצות?

אם נניח כי איזור-ההשמדה עליידי „התקן-גרעיני” (פצצה או ראש-נפץ של טיל) בעצמה בת 20—10 מגטון הוא כ-1800 קילומטרים-מרובעים, כי-אז לשם מחיקתה של ארצות-הברית (בלי אלסקה) מעל פני-האדמה יידרשו כ-850 „התקנים” כאלה. אולם למעשה לא יהא צורך בכך: מכיון שלשם הנחתת המהלומות על מרכזים מכריעים — אסטרטגיים, כלכליים ומדיניים — יידרש מספר קטן פייכמה של כלי-זון. נוסף לזה, זיהום רדיואקטיבי עשוי להגרם עליידי מאות אחדות של פצצות — ובמקרים מסוימים אף עליידי עשרות פצצות בלבד. ברור כשמש, שבשעת-מלחמה אפשר יהיה להשמיד מדינות בעלות שטח מצומצם וצפיפות-אוכלוסין רבה, עליידי עשרות פצצות מימן. לידל הארט, הפרשן הצבאי הבריטי, סבור כי די ב-10—5 פצצות-מימן להשמיד את כל המרכזים התעשייתיים העיקריים באנגליה.

אם נביא בחשבון שמלאי כלי-הזון הגרעיניים מכל הסוגים, העומד לרשות המעצמות הגרעיניות, כבר נמנה באלפים, אזי נעשה ברור ומחורר אופיה ההרסני של מלחמת טילים-גרעיניים בזמננו. כדי להשמיד כל חי ודומם בשטחה של אירופה — לרבות הריה, יערתיה וערבותיה — לא יהא צורך ביותר

בעית ראית-המראש של דמות המלחמה חרגה בימינו אלה הרחק מעבר לכותליהם של משרדי ממשלה ומטות כלליים צבאיים. הרסנותם של האמצעים בני-זמננו לישוב סכסוך מזוין — השיטות וקני-המידה, האזורים הצפויים להרס והסכנה שתמיט מלחמה חדשה על האנושות — כל השאלות הללו מדאיגות עשרות ומאות מיליוני בני-אדם.

המהפיכה הטכנולוגית, במישור הצבאי, יצרה אמצעי-השמדה העולים בעצמתם-ההרסנית אלפי מונים על כל אשר היה ידוע עד כה. במלחמת העתיד — אם יורשה לאימפריאליסטים להתיר חרצובותיהם — ישלוט בכיפה נשק-הטילים ככלי-הזון היסודי של השמדה-המונית.

שפעת השמדה

התפוצצותו של „התקן-גרעיני” אמריקני, בעצמת 20 מגטון, במרס 1954 יצרה איזור-ההשמדה ברדיוס 15 קילומטרים; קרינת-האור נתפשטה עליידי רדיוס בן 23 קילומטרים. לפי חישובי המדען האמריקני ליבי, מגיע כלל-האיזור הנגוע בעקבות התפוצצותו של „התקן-גרעיני” בעצמה זו ל-250,000 קמ"ר. לפי נתונים מסוימים, הרי פצצה אחת בת 10 מגטון שקולה כנגד עצמת כל הפצצות שהוטלו על גרמניה בארבע שנות המלחמה, כפול חמש — או פי מאה מעצמת כל הפצצות שהוטלו על יפן.

לפי האומדן האמריקני יוצא, איפוא, שהתקפה בכלי-זון גרעיניים על חמישים המרכזים הגדולים ביותר בארצות-הברית — בהם חיה כמחצית אוכלוסיתה של המדינה — עלולה לגרום ל-15—20 מיליון הרוגים ול-25—20 מיליון פצועים. פצצת 10 מגטון שתתפוצץ מעל למרכז ניו-יורק, עלולה לגרום למותם של שלושה מיליון בני-אדם מתוך ארבעת המיליונים החיים והעובדים באזור זה. הנתונים ייפצעו. ג'והן ברנל, בספרו „עולם ללא מלחמה”, מביא את המספרים הבאים לגבי האביר דות האפשריות באזורים בעלי צפיפות-אוכלוסין שונה: הת-

נגד ברית-המועצות ומדינות המחנה הסוציאליסטי, יגרום הדבר להשמה מוחלטת כמעט של כל אירופה וצפון-אמריקה. לבד מזאת תסבולנה המורות אף אותן מדינות ביבשות אחרות, שתשתפנה במלחמה.

מלחמה זו תהיה שונה שוני רב ובולט מכל קודמותיה — בשיטותיה ובצורותיה. במלחמות-העבר כווננו מהלומות העיקריות אל הכוחות-המזוינים בזירות המערכה. בתנאיה של מלחמת טילים-גרעיניים, תכוונה מהלומות ההרסניות ביותר אל מרכזי האוכלוסיה, המרכזים הכלכליים והמדיניים, וכן אל המטרות-האסטרטגיות השוכנות בעומק המדינה. לסכסוך של כוחות-מזוינים „מקובלים“ בזירות-ספר תהיה נודעת משמעות משנה; ותפקידם, עד לשלבים האחרונים של המלחמה, יהיה נחות.

מלחמה גרעינית-טילית, אף בלא שימוש בכלי-זין כימיים וביור-לוגיים, תגרום להשמדת מדינות שלמות על אוכלוסיתן. מרח-בים עצומים ינוגעו במנת-קרינה קטלנית. לפי האומדנות הנהירות ביותר, הרי במהלכה של מלחמת טילים-גרעיניים בגזרת המערכה העיקרית המאוכלסת כ-800 מיליון נפש לערך — לא תפתנה האבידות בנפש מ-500—600 מיליון; והערכות אלה הן מזעריות. אולם מלחמת-עולם — ובתנאים בני-זמננו לא תתכן מלחמה אחרת — תחבוק שטח גדול-יותר, בשיעור ניכר. בהביעו את דעת החוגים התוקפניים ביותר כותב תת-מרשל האויר האנגלי קינגסטון-מקלאורי: „תחומי האויר הגי-אוגרפי בו פועלים נאט"ו ומטהו של המפקד העליון של כוחות בעלות-הברית באירופה, מציגים בהכרח מספר בעיות קשות בפני ארצותינו. ברור כי בימי-מלחמה תאבד המשמעות לג-בולות המלאכותיים הנוכחיים — הקובעים עתה את הקף האחריות המוטלת על נאט"ו — ועל כן יש להרחיב את ארגון ההגנה ואת הקף האסטרטגיה של העולם-החופשי עד אשר ילפתו את פני העולם כולו“.

הדברים אמורים בלשון דיפלומטית. אולם ברור כשמש כי התוקפנים האימפריאליסטיים ינסו להגדיל את מימדי-המלחמה בשיעור ניכר, והדבר יגרום בהכרח לגידול ניכר באבידות-בנפש.

ברם, מספר האבידות הרב, כתוצאה ממלחמת טילים-גרעיניים, ייגרם לא רק על-ידי מהלומה הישירה של טילים ופצצות — גל-ההדף וקרינת-האור שלהם. הנפולת הרדיו-אקטיבית תגרום למאות-אלפי אבידות בנפש, ובשטח של מיליוני קילומטרים-מרובעים תהיה צפויה סכנת מות לחיי בני-אדם במשך פרק זמן ממושך מאד. למעשה, יהפוך שטח זה לשימון חרוך ומורעל. הנפולת הרדיואקטיבית תומנת בחובה סכנה מיוחדת, מאחר ותחום התפשטותה אינו מוגבל, ותלוי אך ורק בתנאי מזג-האוויר. כתוצאה מכך, סכנת-המות כתוצאה מנפולת רדיואקטיבית מאיימת לא רק על המדינות הלוחמות, כי אם על כל תושבי תבל. כתוצאה מפיצוץ-ניסוי בלבד של „התקנים“ גרעיניים מעטים (לפי נתונים משנת 1955) נתפורה נפולת רדיואקטיבית על-פני שטח בן 200 מיל-יון מילין-מרובעים. לפי אחת האומדנות, הרי שאבידות הנפולת הרדיואקטיבית תהוינה לא-פחות מאשר שליש מכלל האבידות שתגרמנה על-ידי גל-ההדף והקרינה. יחד עם בני-האדם תכחדנה גם חיות-הבית ומלאי-המוזן ינוגע אף הוא. „על סמך תוצאות הניסויים בפצצת-מימן הוחוור“, כותב ג',

מאשר 15,000 פצצות בעלות העצמה שהזכרנוה. כדי לנגע בקרינה רדיואקטיבית את השטח הזה, יש צורך במספר קטן בהרבה של פצצות כאלה; ובשביל לחסל את הטריטוריה של המדינות החברות בגוש הצפון-אטלנטי התוקפני (נאט"ו) — על כל הבסיסים האמריקניים שבה — לא יהא צורך ביותר מ-500 פצצות-מימן.

עצמתן של פצצות אטום, או של ראשי-נפץ של טילים, קטנה בשיעור ניכר מזו של כלי-זין מימניים; ואף-על-פי-כן ענקית היא. פצצת-אטום, כגון זו שהוטלה על הירושימה (20 קילור-טון) — והשייכת, עתה, לסוג כלי-הזין האטומיים ה„טקטיים“ — עשויה להשמיד שטח בן 30 קילומטרים-מרובעים. התפוצ-צותה באזורים עירוניים תגרום עד 200,000 הרוגים; באזורים תעשייתיים עד 10,000 הרוגים; ובאזורים חקלאיים — עד אלף הרוגים. פצצת-אטום „טקטית“ אחת, הגדולה-ביותר, בעצמה של 500 קילוטון, עלולה להשמיד שטח בן 650 קילור-מטרים-מרובעים; כתוצאה מכך, תיגרמנה אבידות ענקיות: באזורים עירוניים — עד מיליון הרוגים, באזורים תעשיי-תיים — עד 50,000, ובאזורים חקלאיים — עד 5,000. יש לקחת בחשבון כי בתרגילים ובתמרונים של כוחות נאט"ו, „משתמשים“ במאות פצצות כאלו, על שטח מוגבל יחסית.

כזאת היא עצמת-ההשמדה האמיתית של כלי-הזין הגרעיניים בימינו. יש להדגיש, כי האמצעי השכיח לשיגורו של כלי-זין כזה למטרתו — הנו כיום הטיל הבליסטי. פירושו של הדבר, שאין כל אפשרות להדוף מהלומה המונחתת על-ידי נשק גרעיני-טילי. הודעות העתונות האמריקנית בדבר האפשרות להשמיד טילים באמצעות טילים, טרם הרגו מתחום ההשערות.

תוצאות חדשות

מהן התוצאות הנובעות מזינוק כה קיצוני בפיתוח האמצעים לניהול סכסוך מזוין בזמננו? איזו השפעה נודעת לכלי-הזין הגרעיני-הטילי על המלחמה — על מהותה ועל שיטותיה? המסקנה הראשונה והיסודית היא, שמלחמה הנערכת תוך שימוש בכלי-זין גרעיניים-טיליים הפכה להרסנית עד כדי שואה. סכסוך מזוין באמצעות כלי-זין כאלה יחבוק — ללא ספק — את העולם כולו. שום מדינה היוצאת למלחמה לא תימנע מספיגת מהלומות מוחצות והרסניות. אם המדינות החברות באמנה הצפון-אטלנטית התוקפנית תפתחנה במלחמה

כאן היתה עיר...

אוכלוסית העולם תדולדל

כתוצאה ממלחמת-עולם חדשה תקוצץ אוכלוסית העולם כדי מחצית; יתחד דוקא החלק הפעיל ביותר, המוכשר והתרבותי ביותר של האנושות. אל לנו לשכוח שכתוצאה ממלחמה כזו יושמד גם היסוד החומרי-הטכני של חיי-אנוש. כלי-זין תרמו-גרעיניים יחריבו בתי-חרושת, ישרפו שדות וגנים, ישמידו אמצעי קשר ותחבורה, יחרסו כמעט את כל הבתים, בתי-חולים, ספריות, מכוני-מדע, בתי-נכאות וכדומה. פירוש הדבר, שהחברה-האנושית תוטל לאחור ודרכה אל הקומוניזם תוארך לאיך-שיעור. אנשים שחזו מברשם את המלחמה האחרונה, זוכרים את ההרס הנורא שנגרם בערים שנמצאו באיזור-המערכה. אם נכפיל הרס זה פי כמה-אלפים ונרחיב את תחומי ליבשות שלמות, נוכל לקבל מושג-מה מן ההרס האפשרי של מלחמת-טילים גרעיניים.

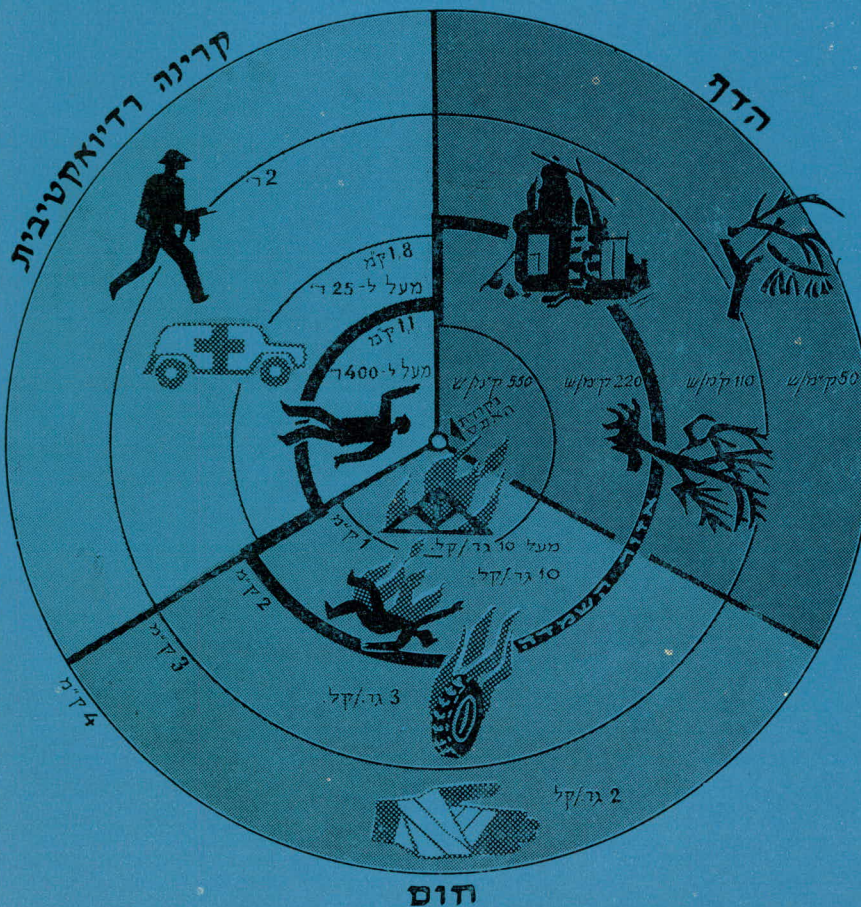
בעבר הקרוב יכלה מדינה שעלתה על יריבתה בהקף כוחותיה החמושים ונהנתה מעדיפות בצידום הטכני, לקוות לנצחון ובדרך כלל היה נצחון זה מושג באבידות קטנות יחסית. בדרך זו נערכו המלחמות-הקולוניאליות בהן היתה העדיפות הצב-

ברנל, „כי כל מלחמה רבת-הקף — אף אם לא ישתמשו בה בטילים ארוכי-טווח — תגרום למידה כה רבה של זיהום האטמוספירה, המים והקרקע, שהמשך חיי-תרבות כלשהם יהיה בלתי-אפשרי. כל מי שישרוד בחיים יסבול ממחלת-הקרינה, במידה זו או אחרת. לא רק בני-אדם כי אם גם בעלי-החיים, ואף הצמחים הדרושים למחיתם, ייפגמו מבחינה תורשתית פגמים שכמותם לא נודעו עד כה“.

המדענים העוסקים בחקר התורשה טרם אמרו את דברם האחרון ביחס להשפעת המלחמה הגרעינית על התכונות התורשתיות. על כל פנים, אין כל ספק שכיום קיימת נטייה, הגובלת בפשע, להקל בהערכת הסכנה הצפויה לתכונות התורשתיות כתוצאה מקרינה רדיואקטיבית.

מלחמות-העולם הקודמות, שיומו האימפריאליסטים, ערערו באורח חמור את הקפיטאליזם, שהיה עדי-אז המבנה החברתי-מדיני השכיח. מלחמה חדשה תסתום עליו את הגולל כליל. אולם כלום מוצדקות בשל כך אבידות המלחמה — ותהיינה כבדות או קלות כאשר תהיינה? — השקפה כזו היא בלתי אנושית, ואף מזקת.

השפעות הנשק-הגרעיני

השפעותיה של פצצה גרעינית בת 20 ק"ל ויטון המתפוצצת בגובה 600 מטר, מתור ארות כאן תיאור גרפי. הן מתבטאות בהדף, חום וקרנה רדיואקטיבית. השפעות ההדף: עד למרחק של 600 מ' מנקודת-האפס (נקודה הנמצאת על הקרקע אנכית מתחת למקום הפיצוץ) נהרסים מבנים בור-דדים הריסה מוחלטת; עד 2 ק"מ נגרם להם נזק כבד ועד 4 ק"מ — נזק קל. קרינת ה-חום פועלת במשך 3 שניות בלבד — אך אינה מסוכנת פחות (מידותיה ניתנות בגרם-קלוריות לסמ"ר): אדם בלתי מוגן נכוה למות עד 2 ק"מ מנקודת-האפס; נכוה כויות של דרגה בינונית עד למרחק של 3 ק"מ וכויות קלות עד 4 ק"מ. השפעת הקרינה הרדיואקטיבית שוככת במשך שניות אחדות. היא גורמת למות בכמות של 400 ר' (רנטגן) — דהיינו, עד ל-1.1 ק"מ מנקודת-האפס.

התיאור מבהיר כי גייסות, הנמצאים במגולה ברדיוס של 2 ק"מ ממקום הפיצוץ של פצצה בת 20 ק"ט — יושמדו. ציוד-קשר ומכשירים דומים ייחרסו ברדיוס של 1.2 ק"מ וינזקו עד ל-2.5 ק"מ; וכזה גם גורלם של משאיות, הטנקים — רגשיים פחות; הם ישארו תקינים כבר במרחק של 1.25 ק"מ ויגנו על צותיהם.

אית של הקולוניאליסטים כה גדולה, עד כי יחידות אשר מנו עשרות או מאות חיילים בלבד, כבשו ארצות שלמות. בהת-כוננם למלחמה בעבר הקרוב, היו המטות-הכלליים קובעים הערכה וזירה של הכוחות והאמצעים שיידרשו לביצועה; ואם לא היו מונחים ביסוד הערכה זו דיעות קדומות — היו אומרים את סיכויי ההצלחה, ואת שיעורי האבידות, במידת-דיקוקרובה למדי למציאות.

במלחמה זו יופעלו כלי-זין גרעיניים, תשתנה התמונה מן הקצה אל הקצה. עצמת-ההשמדה של כלי-זין אלה היא כה גדולה, שאפילו תוך שימוש בכמויות זעירות עשוי כלי-הזין הזה להסב נזק כבד, אף לאויב חזק-יותר. הדיעה הרווחת בקרב סופרים זרים רבים היא שהמלאי המצטבר של כלי-זין גרעיניים יוצר „רמת-רויה“ כזו, המאפשרת את השמדת כל המטרות האסטרטגיות הצפויות-ביותר, בעת ובעונה אחת. מספר חוקרים שעסקו בנושא קבעו: „בשלב הנוכחי של התפתחות הטכנולוגיה הצבאית, כל הגדלה של עצמת-ההשמדה של כלי-הזין הגרעיניים אינה יכולה עוד להעניק כל יתרון אסטרטגי רציני“. בתנאים אלה אי-אפשר להניח שמהלומת-הפתעה אדירה תגרום לנצחון במלחמה, בלי להסב כל נזק לתוקפן. „רמת-רויה“ בכלי-זין גרעיניים, הקצאתם ושיטות-השימוש בהם, הביאה למצב שבו תעמוד לרשות הנתקף כמות מספקת של כלי-זין גרעיניים, שתאפשר לו להנחית מהלומת-גחול בעצמה נאותה — מהלומה שתגרום אבידות ענקיות והרס רב-מידות. כלי-הזין הגרעיניים הגיעו לשיעור כזה של עצמת-השמדה, שהם חורגים כבר מעבר לנשק „המוחלט“. „כלי-הזין המימני“, כותב קינגסטון-מקלאורי, „הצופן בחובו אפשרויות כה מופלאות, מאיים בהשמדת האנושות, ובאורח תיאורטי אפשר ליצור באמצעותו כלי-זין העשוי לבקע את כדור-הארץ“. עם זאת — המלאי-המצטבר של כלי-זין גרעיניים, והאפשרויות הנוספות של גידול עצמת-ההשמדה שלהם, הן כה רבות עד כי יש בהן כדי לחולל תמורה קיצונית בהשגה הנושנה של תורת-המלחמה.

התקפה במפתיע

המשמעות האסטרטגית הנודעת להתקפה במפתיע, באמצעי-השיגור המודרניים של כלי-זין גרעיניים, והאפשרות של שימוש המוני בהם, תובעות הערכת-מצב נכונה ומפוכחת. אין ספק, שמהלומת-הפתעה תעניק לתוקף יתרונות ניכרים, יתרונות המוליכים לכלל מסקנה כי הצד שיספוג את המהלומה הזאת יסבול אבידות כבדות. ברם, אין ספק שהאפשרויות להנחתת מהלומת-גחול מעמידות את התוקפן במצב בו צפויה גם לו השמה חמורה. הרעיונות הרווחים במערב בדבר השגת נצחון במלחמה על-ידי מהלומת-פתע — או על-ידי מלחמת-מנע — בתנאים של „שפע אטומי“ אינם מבוססים, וכל תכליתם הוא לקיים מצב של מתיחות בעולם, כדי להוליך-שולל את העמים.

אפשרויות ההשמדה ההמונית במלחמת העתיד אינן מוגבלות רק לכלי-זין גרעיניים; שכן פיתוח הטילים עשוי להאדיר לאין-שיעור את תכליתם הצבאית של כלי-זין כימיים וביור-לוגיים שפיתוחם נמשך באורח אינטנסיבי בארצות המערב. מדי פעם בפעם נשמעות הכרזות על אודות אופיו ה„אנושי“ של הנשק הכימי או על אודות יתרונותיו של כלי-הזין

המערכ-גרמני „דאר שפיגל“, הרי „הוטלו“ במהלך התרגיל הזה 236 פצצות אטומיות על שטחה של הרפובליקה הפדרלית. לפי אומדן מירבי „נהרגו“ 1,700,000 אזרחים, ושלושה מיליון וחצי „נפצעו“. תוצאות הרדיואקטיביות שנת-הותה עקב הפיצוצים — לא הובאו בחשבון.

מחבר הספר „מלחמה-מוגבלת“, האמריקני ר. אוסגוד, כותב: „הסכנה של התחלה בשוגג של מלחמה כל-כוללת, טמונה לא רק בהתגרות גלויה בקנה-מידה כל-כולל, כי אם גם באפשרות שמלחמה „מוגבלת“ תחרוג בהדרגה מתחום השליטה ותיהפך למלחמה כל-כוללת“. אין הוא מסתיר את העובדה ש„הגבלה מחושבת של המלחמה קשורה ביחסים-כוחות ומדיניות, שמבחינת נות רבות עומדת בניגוד להכרתם ולהשקפותיהם המדיניות של האמריקנים. וזאת עד כדי כך שכל אסטרטגיה תכליתית של מלחמה „מוגבלת“ תתבע הערכה-מחדש מן היסוד של גישתם אל סוגית המלחמה“. בהטעימו את פשיטת-הרגל, בתנאי זמננו, של תורת „המלחמה-מוגבלת“, כותב ג'. ברנל: „כאשר קיימת האפשרות של שימוש באמצעי השמדה מוחלט, הרי כמיהתו של אותו צד שיימצא זמנית במצב נחות במהלכה של מלחמה מוגבלת“ להביא להשמדה-מוחלטת של הצד שכנגד כדי להחזיר את מצב-הכוחות לקדמותו, היא שתכריע אל-נכון את הכף. מכל מקום, איש לא יאמין כי אפשר יהיה לעמוד בפני פיתוי כזה; אף הסניגורים הנמרצים ביותר של מלחמה „מוגבלת“ תובעים, בעת ובעונה אחת, את קיום כל המנגנון של מלחמה כל-כוללת. לשון אחרת: הם רוצים לצמצם את תוצאות-ההשמדה של המלחמה, בעודם מכפילים את אמצעי-ההשמדה“. ובהמשך דבריו אנו מוצאים: „עיקרו של דבר, הצדקת המלחמה המוגבלת מבוססת על ההנחה שמעצמות-המערב תוכלנה להשתמש בכלי-זין גרעיניים, בעוד הצד השני לא יוכל לעשות זאת, או לא ירצה להשתמש ביכולתו זו“.

התפתחות הטכניקה להשמדת בני-אדם הביאה למצב בו אי-אפשר עוד להשתמש בכלי-זין להכרעה בסוגיות מדיניות, כפי שנהוג היה הדבר במשך אלפי שנים. מלחמת-טילים גרעיניים הנה מסוכנת באורח קיצוני — ולא רק לצד הנתקף; כמוה כהתאבדות לגבי התוקפן עצמו.

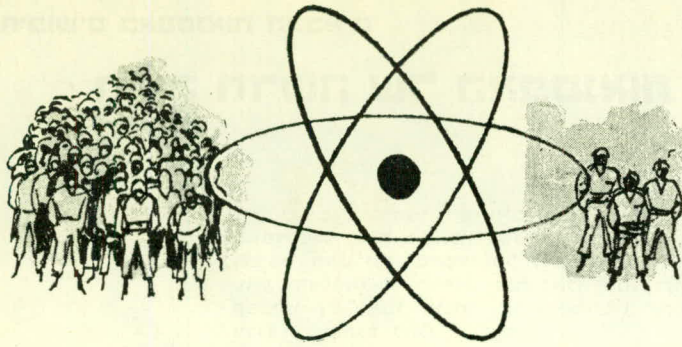
נראה כי המלחמה, במובנה הצבאי-טכני, חדלה לשמש כזרוע הביצוע של המדיניות. אולם עובדה זו אינה מונעת — כלל ועיקר — נסיבות שבהן יאסור תוקפן מלחמה, על אף הכל; התפתחות הטכנולוגיה-הצבאית אינה יכולה, כשלעצמה, לשמש ערובה לשלום עלי-אדמות. המסקנה שמלחמה בימינו אינה בלתי-נמנעת באורח גורלי, מבוססת בעיקר על ניתוח התנאים החברתיים-מדיניים הקיימים בעולם.

הביולוגי, המשמיד בני-אדם אך אינו גורם השמדה חומרית. טענתם הנוספת היא שתוקפן המשתמש בכלי-זין אלה מצויד באפשרויות גדולות-יותר להגן על עצמו, שלא כבמקרה של שימוש בכלי-זין גרעיניים. בדרך כלל, מסתבר מאחורי הכ-רות כאלה חלומו של התוקפן על מלחמה „קלה“ או „בטוחה“. אולם מלחמה מעין זו אבד עליה הכלח.

תיאורטיקנים-צבאיים מערביים דוגלים עתה, בזכות מלחמות „מוגבלות“ או „מקומיות“. משמעותה של סטיה צבאית-רעיונית זו ברורה ונעוצה בהכרתם את סכנת הכליה הכרוכה במלחמה-גרעינית-כללית; ומתוך שאין הם רוצים למנוע את ההכנות לקראת מלחמה-תוקפנית חדשה, בוחנים האימפריאליסטים צורות מלחמה שתהיינה בטוחות-יותר בשבילם. עם זאת, רוצים הם להטעות את העמים המעלים בעיני-רוחם את השואה האימה שתבוא על העולם בעטיה של מלחמה-גרעינית-כללית ויוצאים כנגדה בהחלטיות. בהטיפם למלחמות „מקומיות“ או „מוגבלות“, רוצים האימפריאליסטים לקיים בידיהם כלי-זין לדיכוי תנועות השחרור-הלאומי של העמים בארצות קולוניאליות ונתמכות. בתנאים של ימינו לא תהיינה מלחמות „מקומיות“ או „מוגבלות“ אלא אחת הדרכים לפתיחת מלחמת טילים-גרעיניים כללית.

השגות על „מלחמה-מוגבלת“

המטיפים לתיאוריה של מלחמה „מוגבלת“ מסתמכים, לעתים תכופות, על נסיון מאות השנים הקודמות, עת מרבית המלחמות נשאו אופי „מוגבל“ יחסית. ברם, נימוקים אלה אינם עומדים במבחן ביקורת רצינית, שכן מלחמות „מוגבלות“ נתאפשרו בעבר בתנאים כלכליים, מדיניים ואסטרטגיים שונים לגמרי מאלו השוררים כיום. בדרך כלל, נתרצו המימדים המוגבלים של אותן מלחמות על-ידי כוחות ומשאבים בלתי-מספיקים לניהולן. כאשר עבר הקפיטליזם אל השלב האימפריאליסטי, נעשו מלחמות-עולם לצורתה היסודית של מלחמה „מלחמות-מוגבלות“ בעבר היו, למעשה, פתיחה או — בדרך-שלהן — השלמה של מלחמות-עולם. המדען האטומי האמריקני ר. לאפ, כותב, ש„כאשר מאשרים נציגי מיניסטרונין ההגנה (כפי שהם עשו זאת לעתים תכופות) כי ניתן להגביל את הקפה של מלחמה-גרעינית, הריני משוכנע תמיד כי אי-אפשר להיות תמימי-דעים עמם בנקודה זו... אם נביא בחשבון את רדיוס-ההשמדה הגדול של כלי-הזין הגרעיניים, יקשה להגביל בקפדנות את איזור-המהלומה-האטומית בקטע הבלתי-אמצעי של הפעולה הצבאית...“. את דמותה של „מלחמה-מקומית“ — הנערכת תוך שימוש מוגבל בכלי-זין אטומיים-טקטיים בלבד, המכוונים אך ורק כנגד מטרות צבאיות — ניתן לראות בתוצאות אחד מתרגילי כוחות נאט"ו. כפי שסיפר כתב-עת

לחימה גרעינית ותכליתה

סא"ל שלמה גזית

כאשר מדובר על הכרעה במלחמה, מקובל לראות הכרעה זו כמושגת באחת משתי האפשרויות הבאות (אם לא בשתייהן גם יחד): האפשרות הראשונה — על-ידי השמדה פיסית של עצמתו המלחמתית של היריב; האפשרות השנייה — על-ידי כיבוש והשתלטות למעשה על שטח האויב.

מובן מאליו שיש גם וההכרעה מושגת על-ידי עצם האיום בהפעלת הכוח, כאשר צד אחד נכנע ומנתר מראש על כל נסיון לפעול, מתוך הערכה ואמונה שאכן יכול הצד-שכנגד להביא עליו את ההכרעה הצבאית. מקרה זה, שהוא דרך הנצחון הנכספת יותר-מכל, אינו אלא תוצאה של היכולת הפיסית לכבוש או להשמיד; ואין, איפוא, טעם להכנס ולהרחיב בדיון נפרד בשטח זה.

ביצאנו מתוך ההנחה שהנשק הגרעיני, כשלעצמו, לא הביא לשינוי במטרות המלחמה, הבה וננסה לבחון מה משמעות נודעת לכניסת הנשק הגרעיני למערך-הזיון של המעצמות לגבי האפשרות להשיג מטרות אלה.

בתקופת הנשק הגרעיני יש להשמדת העצמה המלחמתית של הצד-שכנגד משמעות עיקרית אחת והיא — השמדת כושר-התגמול הגרעיני, הן זה שברמה האסטרטגית והן זה המשמש את צרכי שדה-הקרב הטקטי. כל עוד לא הושגה מטרה זו, יוכלו כוחות-הקרקע לתמרן ולהתרוצץ ככל העולה על רוחם. אך כל תוצאה מקומית אשר תושג על ידם — תמיד יוכל הצד-שכנגד לשימה-לאל, בהפעילו את כוח-המחץ השמור עמו. השימוש ב"פיונים"*** של זירת-הקרב היבשתית, המופעלים להשמדת "פיונים" של האויב, אינו מעלה ואינו מוריד בעי-קרוי-של-דבר לגבי גורל ההתמודדות הגרעינית — אלא אם כן יופעלו אלה במשימות פשיטה על בסיסי הנשק הגרעיני של היריב, משימה אשר מימושה מוטל בספק רב. עד כאן — "האפשרות הראשונה": השמדת כוח-הלחימה של האויב.

ואילו בתחום ה"אפשרות השנייה" — לחימה על שטח, תקיפת יעדים קרקעיים חיוניים או הגנה עליהם — אף כאן ימלא הנשק הגרעיני את התפקיד העיקרי; וההחלטה, האם להפיד עילו ואם לא, תהא מתנית במידת החשיבות המיוחסת לאחר הקרקעי, ולא-רדוקא לגודל ה"פיון" המחזיק, או תוקף, אתר זה.

העובדה ששטח חיוני כזה מוחזק, לפי תפישתו של גנ. האוז, על-ידי 50 איש, ולא על-ידי 150 או 500 — לא תשנה במאור (סוף בעמ' 50)

הנשק הגרעיני נוסה בהפעלה המבצעית לראשונה ב-1945, נגד שתי ערים ביפאן. על אף הזמן הרבי-יחסית שעבר מאז — טרם הופעל נשק זה בהיקף ובמסיבות אשר יאפשרו צבירת נסיון, והפקת לקחים, לגבי המשמעות השונות של הכנסת אמצעי-לחימה חדש זה לארסנל כלי-המשחית. גופי-הצבא, וביחוד אלה של המעצמות הגדולות, נתונים עתה בתהליך בלתי-פוסק של תמורות במבנה ובארגון, במגמה להתאים ול-סגל עצמם למלחמה החזויה, אך כמעט הכל מאוחדים בדעה כי טרם ננקטו השינויים המספיקים. בשינויי המבנה מושם עד כה הדגש על הנסיון לשמור על הדפוסים הקיימים והיש-נים — אם מתוך שמרנות גרידא, ואם מתוך הטלת ספק בעצם הסיכוי למלחמה גרעינית.

יש, איפוא, ענין רב בניתוחו של גנרל-מיוז האוז*, המנסה להרחיק ולחרוג יותר ויותר מן המקובלות; ונדמה שבתיאור שהוא מתאר את שדה-הקרב הגרעיני, מצליח הוא לרמוז על פתרונות וכיווני-מחשבה לגבי שאלות רבות המהוות מקור לויכוח וללבטים רבים.

אף על פי כן, אין מנוס מן ההרגשה שניתוחו של גנרל האוז נעצר באמצע הדרך. מתוך שנצטמצם, ותחם לעצמו "גזרה צרה" — הסתפק בניתוח מקומו החזוי של כל גורם וגורם בשדה-המערכה, ודרך פעולתם של גורמים אלה; והוא חמק ונמנע למעשה מלעסוק בנושא המרכזי: מהם מטרותיו ויעודיה של לחימה גרעינית כזו?

גנ. האוז מנסה להוכיח כי "חבורת-הלחימה" הזעירה — היא שתהפוך ליחידת-היסוד של שדה-הקרב החדש, ותעמוד בכל המשימות טוב יותר מקבוצת-הקרב, שהיא** הפתרון המקובל במערב לבעיות אותן מעוררת המלחמה הגרעינית. יתכן וה-צדק עמו. אך לא נוכל לקבל דיעה זו או אחרת כל עוד הצגתה מצטמצמת לתחום הטכני הצר, מבלי שאנו יודעים מה בעצם שואפת להשיג טכניקה זו.

מלחמה אינה תחרות-ספורט, בה ניתן לקבוע כללי-משחק המוסכמים על דעת הצדדים ובה המנצח — אליבא דשני הצדדים — הוא זה השולט טוב יותר בטכניקת המשחק. מל-חמה מכוונת להשיג תוצאות של ממש; כלומר, להביא לכני-עתו או להכרעתו הפיסית של הצד שכנגד.

* "מערכת-קרקע במלחמה אטומית", ב"מערכות" קמ"א.

** או הצות-הגדודי העומד לתפוס עתה בצבא-ארה"ב את המקום אשר הועד קודם ל"קבוצת-הקרב" — המערב.

*** כינוי לועזי ל"חיילים" שבמשחק השחמט.

ראיה חדשה של האפסנאות בשדה הקרב

סא"ל צבי אלון

עוד בטרם נתפרסמו השינויים במבנה המערכת הלוגיסטית בארה"ב — שאת הצורך בהם הציג מאמרו של סא"ל צ. אלון "נושא אקטואלי: הארגון הלוגיסטי" ב"מערכות" קמ"ב — הופיע בירחון "ארמי" האמריקני מאמרו של לויט-קול. ר. נ. רולסון, אשר דן בעצם באותה פרשה מזווית-ראיה שונה והצעותיו לא הרחיקו-לכת כאלה שנתקבלו למעשה על-ידי הנהגת הכוחות-המוזוינים של ארה"ב. תמציתו של מאמר אופיני זה — שעובדה על-ידי סא"ל צ. אלון, אשר גם הקדים מספר משפטי-נבוא — ניתנת להלן.

את נעלי חייליה ואת הטנקים שלה ביחידה אפסנאית אחת. אולם חשוב לה שכל כלי-החימה בשלמותו יימצא בטיפול יחידה אפסנאית אחת. יחידה אחת חייבת לתקן ולשפץ כל חלקיו של הטנק, אף אם נמצאים הם בעצם בתחום טיכולו של חיל אחר (כגון מכשיר-הקשר — שחלה עליו אחריות-ההספקה של חיל-הקשר ואילו כלי-העבודה הם ענין לחיל-ההספקה). ואילו היחידה הלוחמת צריכה לקבל ממקום אחד טנק שלם, מתוקן ובכשירות מלאה ללחימה. היחידה האפסנאית תבצע משימה זו בחייליה-היא ובחיילי חילות-מקצועיים אחרים, שסופחו אליה.

רב ההבדל בין הצעה זו ל"האחדה" כוללת. השיטה שהוצגה כאן שומרת על ריכוז-הידע החילי, על הבסיס התורתי וההדרר כתי של כל אחד מן החילות — ועם זאת מבטיחה היא לעוצבות שירות אפסנאי מתאים. אין היא עושה "דיסה" אחת מדברים שאין קשר מהותי ביניהם.

עקרון נוסף הנובע מבדיקת הפעילות האפסנאית בשדה-הקרב של העתיד הוא שילוב הספקה ואחזקה מזה — ובזוור היחידות מזה. עלינו להקים יחידות מאוזנות בגודל בינוני, שתכלולנה גורמי-ההספקה וגורמי-האחזקה — ואשר תוקצינה לכל דרג (לדוגמה: "יחידת חימוש לסיוע-כללי", שתטפל בהספקת רכב, נשק ומכשירים ובאחזקתם) ותהיינה ברות-חליפין. יתרונותיהן: לכל צרכן יהיה מקור הספקה ואחזקה קרוב, עם מלאי שיוכל לקיימו אף בלוחמה אטומית. היות והיחידות האפסנאיות תהיינה ברות-חליפין, הרי במקרה שאחת תיפגע — תוכל חברתה, הפועלת באותה גיזרה או המוקצית מן הדרג הגבוה יותר, להחליפה. על-ידי כך תהיה אפשרות להעביר במהירות את "נקודת-הכובד" האפסנאית מגזרה לגזרה. בכל פריט עיקרי אחד (וכן בכל הדברים הקשורים באותו פריט) יקבל הצרכן שירות מגורם אפסנאי אחד בלבד.

זאת ועוד: בגלל צמצום גודלה של היחידה האפסנאית לא תהיה היא מטרה אטומית "כדאית". כאן חובה להזכיר שהמל-חמה החדשה מחייבת גם אורח חדש של פיקוח-מלאי בשדה הקרב. דירוגו של הפיקוח חייב להיות מירבי — תוך מגמה שפיקוח על פריטי-צריכה (כגון תחמושת) יוגשם בדרגים נמוכים ככל האפשר, או בהספקה חפשית.*

ולסיכום: הצעות אלה אינן מבריקות, ואין הן קוסמות כהצעות להתארגנות כוללת מחדש. אך הן תבטחנה מתן השירות הדרוש בשדה הקרב; והן תסתייענה בעשרות שנות נסיון שהוכח בשדה-הקרב.

* שיטה, בה מסופק הפריט ליחידה ללא צורך בהקצבה.

המהפכות בארגון הלוגיסטי העוברות עתה על צבא ארה"ב, אינן מקובלות על כל קציני המערך-הלוגיסטי; ונמצאים גם כאלה — כמו כותב המאמר האמור — המתנגדים להן באופן חריף.

מאמר זה ראה אור בטרם פורסם צו-הארגון החדש של מינסטר-ההגנה האמדיקאי, מק-נמרה, (עליו — ראה ב"מערך-כות" קמ"א, בעמ' 32); אך יש להניח שמגמת הארגון החדש, ואף רבים מפרטיו, היו ידועים כבר לכותב. אולי גם בשל כך ראויות הסתייגותיו לעיון ומחשבה מצד אנשי הארגון-הלוגיסטי.

והנה קיצורם:

בזמן האחרון רבו הצעות לשינוי הארגון הלוגיסטי. שינויים אלה, שיעלו הון-תועפות, אינם חיוניים לביצוע מטרתה היחידה של האפסנאות: מתן שירות טוב לכוחות-הלוחמים. וגרוע מכל — ספק האם בכלל יהיה הארגון החדש מסוגל לקיים את יעדו העיקרי הזה.

הן המצדדים בביטול החילות הטכניים והן המגינים על קיומם שוכחים שבענין זה אין לפנינו רק "לבן" ו"שחור". אין במציאות "רק" פתרונות ארגוניים קיצוניים — כאשר יש בקוטב האחד מיווג מלא של חילות אלה, ובקוטב האחר הפרדה בין פעילות חיל אחד למשנהו, בכל הדרגים. קיים גם שטח "אפור" שלעיתים הוא הנותן את הפתרונות הטובים ביותר. דווקא שטח "אפור" זה — הוא שיבטיח בוודאי שירות אפסנאי טוב ביותר, הן במלחמה-גרעינית והן במלחמה בכלי-נשק מקובלים. אלא שלמציאת השטח ה"אפור" עלינו לנתח תחילה את מהות השירות האפסנאי.

מאפינים אותו מספר דברים:

חלוקת תפקיד ההספקה למספר תחומים שונים כשזרימת האספקה המתבצעת בכל תחום הנה שונה, (כך לגבי מזון — זרימה קבועה, לפי מצבת-גייסות; לגבי תחמושת — לפי הפעילות, מיקום הארטילריה וכו').

האחזקה היא חלק מההספקה; שכן התיקונים באים בעצם כתחליף להספקת פריטים חדשים — ולכן חייב להיות שילוב מלא בין שניים אלה.

ניהול פעילות הספקתית מחייב ידע מקצועי יסודי — ואינו יכול להתגשם רק באמצעות מיכון.

בזוור, בפרט בלוחמה-אטומית, הוא צו השעה.

משבדקנו מהות הפעילות האפסנאית לסוגיה השונים, ניוכח מיד שבגלל תכונותיהם השונות של הפריטים אין זה מעשי, ואף אינו נבון, לרכז את כל פריטי ההספקה והאחזקה כולה בידי גורם אחד. לעוצבה אין זה חשוב או חיוני אם מתקנים

יחידות דגלים בהגנה

קול. פ. גבריקוב

פולמוס נרחב, המתנהל עתה בעתונות הצבאית הסובייטית סביב תפיסות חדשות שונות, משתקף במאמרו של קול. פ. גבריקוב. אחת הסוגיות הגדולות בפולמוס זה התעוררה עקב הופעת הנשק-הגרעיני ה"זעיר", והיא שאלת השינויים באורח-ההגנה — למען עשותם מציאותיים.

המאמר עומד במיוחד על:

- גישה חדשה למערכי-ההגנה ביחידות הקטנות (מפלוגה ומטה) לנוכח ריבוי כלי-הנשק הגרעיניים — המזכירה גישתו של גנ. האוז האמריקני ("מערכות" קמ"א);
- יסודות הגנה-הקפית בתפיסות-ההגנה סובייטיות;
- פתרון סובייטי חדש בהגנה נגד-טנקים;
- ניצול הנגמ"ש במערכת אמצעי ההגנה.

*

בעקבות הופעת הנשק הטילי-הגרעיני היה הכרח להקנות לגייסות כושר-לחימה ותמרון מוגבר ולעובדה זו נודעת השפעה מרחיקת-לכת על אורח-הלחימה שלהם, וממילא גם על ארגון ההגנה וביצועה על-ידי יחידות-רגלים. יחידות אלו תאלצנה להקים את מערכי-ההגנה במשכי-זמן קצרים ותוך תגובה בלתי פוסקת מצד אמצעי-האש של היריב — כולל אמצעים גרעיניים-טיליים.

אכן, בעזרת נשק ההשמדה-ההמונית יכולים הגייסות המתגוררים להסב אבידות כבדות ליחידות התוקפות ובקטעים מסוים ימים אף לאלצן להעצר — אך אין לבסס את ההגנה כולה על נשק גרעיני-טילי בלבד.

בהגנה ממלאות יחידות-הרגלים, בשיתוף-פעולה הדוק עם יחידות-שריון, ארטילריה וחילות אחרים, תפקידים רבי-אחריות: מחזיקות בעמדות, גורמות אבידות כבדות ככל-האפשר לטנקים ולרגלים של האויב ויוצרות על-ידי פעולות אלו תנאים המאפשרים מעבר להתקפה-רבתית.

יש לזכור, כי כובד המשימה של השמדת הטנקים והרגלים של היריב מוטל בעיקרו על יחידות-הרגלים ואמצעי-האש שלהן. כל זמן שיחידות-הרגלים, בצותא עם הטנקים והתותחים המסייעים, מוסיפות להתנגד בעקשנות ומחזיקות בעמדות — מוסיפה ההגנה להיות בלתי מעורערת, והתוקף אינו משיג את מטרתו.

כדי לא להניח לאויב לפרוץ, וכדי להוסיף ולהחזיק בקו-ההגנה שנתפס, יש להשכיל ולשמור, קודם כל, על היחידות המת-

גוננות מפני מהלומות הנשק הגרעיני-טילי של האויב וכן מפני אמצעי-האש האחרים שלו. דבר זה ניתן להשיגו באמצעות שילוב בין הגורמים של מיקום עמדות נכון, ניצול מושכל של פני-השטח, וארגון נאות של ההגנה. עתה, יותר מאשר אי-פעם, נדרשת מן המפקדים היכולת להפעיל באופן התכליתי-יותר את כל הכוחות והאמצעים שברשותם לשם כינון הגנה פעילה שאין-לגבור-עליה ואשר תהיה איתנה מן הבחינות ה"נגד-אטומית" וה"נגד-טנקית".

בהגנה נקבעים, כידוע, לכיחת-הרובאים ולמחלקת-הרובאים — עמדה, ואילו לפלוגה — איזור-ההגנה (מוצב מוגן). ממדי העמידות והמוצבים יכולים להיות שונים; הדבר תלוי בתנאי הקרקע, באפשרויות התקפתו של האויב ובעצמתה של היחידה בלוחמים ובכוח-אש.

הידיעות, שהופיעו בעת האחרונה בעתונות-הצבאית הזרה והימדיעות פיתוחו של נשק גרעיני בעל עצמה זעירה בהשוואה לנשק האטומי-הטקטי המצוי בצבאותיהן של המדינות הקפריסליסטיות הראשיות, מוליכות אותנו אל ההכרח שבפריסה רחבה של יחידות-המשנה. ברם, פריסה כזאת הנה מוגבלת, שאם לא כן, יהיה הדבר גובל בהיערכות להגנה סתם-במפורז וללא-שיטה.

לדעתנו, יש להגביל את הריווח לרמת המחלקה והפלוגה. את העריכה-הריווחה ניתן להשיג על-ידי הגדלה מירבית של המורצבים, שעדיין יהיו תואמים את אפשרויות-הלחימה של יחידות-המשנה.

מה יכולים, איפוא, להיות מימדיהם של עמדות ומוצבים? לכיתת-רובאים מקובל לקבוע עמדה שרוחב חזיתה מגיע עד 150 מטר, ולמחלקה — עד 500 מטר. האמנם ניתן לנהוג תמיד לפי אמות-מידה אלו? דומני שלא. אנו רואים עמדה כנתונה לשליטתנו לא רק באם נמצאים ממש בתוכה רובאי, מקלען או נושא מטול-רימונים — כי אם בעיקר משום שלא השתלט עליה היריב. על-ידי אש-אגפית וצולבת מקטעים אחרים ניתן למנוע מן הטנקים והרגלים של האויב לחדור לקטע זה או אחר. כיתה תופסת רק חלק של העמדה — כשהרוחב בין חייל לחייל אינם עולים על 8—12 מטר והחלק הנותר של העמדה מחופה-באש ומוגן על-ידי מכשולים.

חיילי הרגלים המגן עובר להתקפת נגד

מטר. מכאן, שגם אם נערוך בקו אחד שתי מחלקות בלבד — תגיע חזיתו של המוצב הפלוגתי ל-1500 מטר. בגשתנו לקבוע את הרוחים המשוערים בין מחלקה למחלקה, אנו רואים כיסוד את תבליט הקרקע ואת טווח האש התכליתי של הנשק בו חמושה הפלוגה. אש רובה הסער האוטומטי תכליתית עד 400 מ'; אש המקלעה הקל — עד 600 מ'; אש מקלע-פלוגתי — עד למעלה מ-800 מ'; אש מקלע המוצב על נגמ"ש — עד למעלה מ-1000 מ'.

הכרח הוא שהרוח יהיה מכוסה באש-אגפית משני כיוונים. לפיכך ישתנו מימדי הרוח בין 200 מ' ועד ל-500 מ' ומעלה. אולם נקודת-המוצא — והגורם המכריע — בקביעת גודל הרוח חייבת להיות יכולתם של האמצעים הנ"ט המצויים בפלוגה להשמיד את הטנקים של התוקף.

אם במטוילי-הרימונים הנ"ט הקלים שלה-עצמה יכולה הפלוגה לחפות על רוח המגיע עד 300 מ' ומעלה, הרי בתותחים ובטנקים שסופחו אליה ניתן "לכסות" אף רוח העולה על 1000 מ'.

מימדי המוצב-המוגן הפלוגתי המוצגים כאן, מאפשרים עריכה תכליתית של פלוגת-רובאים בקו, או בשתיים-קדימה, או באחת-קדימה, בתדריג ימינה או שמאלה. עומקה של ההגנה נוצר באמצעות הצבה משוכללת של כלי הירי. כידוע, רואים

במקרים מסוימים יכולה עמדת-הכיתה להיות בעלת מימדים שונים מממדי העמדה השגורה, או מורכבת מעמדות אחדות, נפרדות זו מזו. רצוי שעמדות אלו תכלנה שניים-שלושה חיילי לים, שכן אז רבה יותר מידת בטחונם מזו של חייל הנמצא בשוחה לבדו; וביחוד לאחר שהעמדה הופגזה.

כיצד ניתן לערוך את הגנתה של מחלקת-רובאים באופן תכליתי יותר? האם יש לקבוע לה עמדה — או להטיל עליה משימה להתגונן בצורת מוצב? לדעתי, נכון יותר לערכה בכעין מוצב-מוגן, שממדיו בחזית ולעומק הם עד 500 מטר; שכן עצם הכינוי "עמדה" כבר קובע-מראש היערכות "כווצה" (קומפקטית) של המחלקה.

מחלקת-רובאים מורכבת משלוש כיתות-רובאים, שבכל אחת מהן נמצאים מקלע-קל, מטויל-רימונים נגד-טנקים ומספר רובי סער אוטומטיים. נוסף על כך אפשר לתגברה במקלעים פלוגתיים, וכן עשויים להמצא עמה טנקים ותותחים. רצוי שלא לערוך את כלי-הירי בקראחד מאחר ועריכה כזו מקשה על יצירת מערכת-אש צולבת ואגפית.

היערכות מחלקת-רובאים במוצב-מוגן במקום בעמדה, מאפשרת קיום עומק מסוים בהגנה וגיוון מבנהו של מערך-ההגנה. בהתחשב בפניה-הקרקע אפשרי בהחלט, שכיתה אחת תימצא לפנים ואילו שתי האחרות — מקצת-מאחור או בתדריג לימין. מתקבל על-הדעת כי מבנה כזה של "מערך-ההגנה" יהיה תכליתי; והדבר מתאשר על-ידי ההקבלה שבינו לבין אחדות מהגרסאות המקובלות של תבנית "טרם-קרבי" אשר למחר לקה.

קביעת מוצב-מוגן למחלקה — לעומת עריכה קוית של כל הכיתות — תקל על המפקד את היערכות ההקפית להגנה. ודאי, במוצב-מוגן שנקבע למחלקת-רובאים יתגלו רווחים. למשל, אם תערך המחלקה בשתי כיתות קדימה ("בזוית אחורה"), עשוי הרוח בין כיתה לכיתה להגיע עד 350 מטר (כל כיתה — לפי מספר החיילים שבה) — תיערך בקטע-חזית שרוחבו עד 80 מטר בערך, כשהרוחים בין חייל לחייל הם 12—8 מטר). במקרה הנתון אין לחשוש מפני רוח כזה. אפשר לחפות עליו היטב באש-צולבת של רובי-סער-אוטומטיים, מקלעים ומטוילי-רימונים של שתי הכיתות הערוכות קדימה — ובאש חזיתית של הכיתה הנמצאת מאחור. אדרבא, יחדור לו היריב לתוך רוח זה; הוא יימצא אז תחת אש קטלנית של כל אמצעי-האש אשר למחלקה — ויסבול אבידות כבדות-יותר מאשר מאש חזיתית בלבד.

נראה, כי לפלוגת-רובאים כדאי יותר לקבוע מוצב-מוגן שרוחבו חזיתו כ-1.5 קילומטר ומעלה ועומקו מגיע עד לקילומטר אחד. כמובן, אין מימדים אלה קבועים אלא נתונים לתנודות לפי אופי השטח, מצבת-הפלוגה וכמות אמצעי-הסיוע אשר לרשותה. בשטח מבותר וסגור, בו מצויות גישות מוסתרות רבות מעבר היריב שעליהן הכרחי לחפות במכשולים ובאש, יהיה בודאי רוחב החזית של מוצב-מוגן קטן במקצת מזה שבשטח פתוח וחלק.

בהציעו מימדים כאלה למוצב-פלוגתי יוצא המחבר מתוך החישוב שלהלן: מוצב-פלוגתי כולל, כידוע, מוצבים-מחלקתיים ועמדות-אש של כלי-הירי שסופחו לפלוגה. רוחב החזית של מוצב-מחלקתי הוא עד 500 מטר — ועל כך מתוספים הרוחים שביניהן, העשויים להגיע לעתים עד למעלה מ-500

מהותה של אמנות-ההגנה מתבטאת דוקא בשמירה על כוח-
תיך לקראת ההיאבקות המכרעת עם היריב.
וכאן יש ברצוני להעיר הערות מספר בענין ניצולו של
הנגמ"ש — אמצעי-האש הרציני של יחידות-הרגלים. עד כה,
מוצבים הם בהגנה, בדרך-כלל, בריכוז גדודי, אי-שם בעומק
איזור-ההגנה — ואינם נוטלים כל חלק בהדיפת התקפות
האויב. מצב-דברים כזה אינו נכון כלל.

לנושאי-גייסות-משוריינים מקלעים רבי-עצמה ומחפז-שריון
כלשהו; הם זריזת-נועה וניתנים לתמרון. לפיכך צריך להציבם
בעמדות-האש, בתחום המוצב-הפלוגתי, מתוך חישוב שבכל
רגע יוכלו להעמיס רגלים ולהסיעם בהסתר אל אותו מקום
בו יהיו הללו דרושים ביותר. את עמדות-האש לנגמ"שים יש
לבחור במדרונות אחוריים של גבעות או בפתחי גאיות
ובקעות — ובמקרה זה מוטלות עליהם משימות אבטחת-האגפים
הפוערים.

יחידות-הרגלים חייבות להיות מסוגלות לנהל, בנשקן התקני,
את קרב-ההגנה לא רק עם הרגלים של האויב אלא אף עם
הטנקים שלו. אך יציבותה של ההגנה עולה בהרבה, כאשר
משלימים ומתגברים את אש-הרגלים באש-טנקים ותותחים.
וזהו הסיבה לכך שבמוצבים-פלוגתיים הנמצאים בגורות-
עבירות-לטנקים העיקריות, כה רצוי הוא שיוצבו לא פחות
משלושה טנקים ושלושה-ארבעה תותחים נ"ט.

איתנותן של יחידות-הרגלים מותנית במידת היותן פעילות
בהגנה — תכונה, אשר את גילוייה המובהק מהוות התקפות-
הנגד. יחידות-רגלים יכולות לבצע התקפת-נגד עצמאית או
בשיתוף עם יחידות-שכנות ועם עתודות, על פי הוראתו של
המפקד הממונה — על-מנת להחזיר לעצמן עמדות שאבדו
להן. בכל המסיבות הכרחי הוא לפגוע תחילה, באש כל אמצעי-
הירי המצויים, באויב אשר הבקיע לתוך מערך-ההגנה —
ואחר-כך לתקפו בתנופה, ולהשמידו בקרב פנים-אל-פנים.

שליטת-הפיקוד הקפדנית המתמדת — היא תנאי הכרחי ליצי-
בות הגנתן של יחידות-משנה. מקובל לחשוב כי ברמת גדוד,
פלוגה, מחלקה, האלוטו הנו האמצעי הבטוח ביותר לקיום
השליטה. ברם, בהתחשב במימדיהם הגדולים של אזורי-ההגנה
אשר ליחידות-המשנה, וברוחים הניכרים ביניהם, אין לסמוך
על האלוטו בלבד, מה גם שהאויב ישאף לגרום להפרעות
בקשר-האלוטו. אמצעי בטוח ונחוץ לא-פחות הוא הקשר
הטלפוני, אשר רצוי שיימצא עם כל מחלקה ומחלקה.

נוסף על אמצעי-הקשר האלוטו והקוי יש להרבות בשימוש —
לצרכי שליטה ופיקוד — גם באמצעי האיתות השונים. רק
צירוף מושכל של כל אמצעי-הקשר עשוי לודא שליטה רצופה
על יחידות-המשנה במהלכו של הקרב.

*

בעקבות מאמר זה התעורר ביתר-שאת בירור ער
סביב השאלות בהן נגע המחבר (תוך הבלטות סוגיות
כגון תפעול טילים נ"ט בהגנה, תפעולו ההגנתי של
הנגמ"ש ועוד). הדי הבירור יובאו בפני קוראי
„מערכות“.

עם זאת מזמינה המערכת את הקוראים לבטא אף
את שיקוליהם-הם בסדרת שאלות זו, כגון: מבנה
ההגנה, יצירת מערכת-האש, השימוש בכלי הנשק
והתנועה שנתוספו בשנים האחרונות וכן בשאר בעיות
של תפעול יחידות-רגלים בהגנה.

בדרך-כלל כרצוי הקמת מגן-נגד-טנקים בתוך מוצב-פלוגתי;
אך סבורני כי השקפה זו לא נכונה לגמרי. השאיפה לקיים מגן-
נ"ט בתוך המוצב-המוגן מאלצת את המפקדים לרכז בקטע
מוגבל של השטח כמעט את כל האמצעים הנ"ט שלרשותם.
ואילו בתנאי הפעלת נשק גרעיני על-ידי היריב עלול ריכוז
כזה — ועל אחת-מה-הוכמה בעריכה קוית — להביא לידי
השמדתם המהירה של האמצעים הנ"ט.

מכאן, שתכליתי יותר לפתור שאלה זו על-ידי כך שהמוצב-
הפלוגתי בשלמותו יהיה מגן-נ"ט. דבר זה יאפשר למפקד-
הפלוגה לא רק לרוץ את האמצעים הנ"ט, הן חזיתית והן
לעומק, אלא אף ליצור מערכת-אש נ"ט מהימנה תוך שיתוף-
פעולה עם יחידות שכנות.

ארגון מושכל של מערכת-האש הנו תנאי יסודי, בצד שאר
תנאים נחוצים, לכושר-עמידה של מוצב-מוגן פלוגתי. חשי-
בות מרובה נודעת למיקום נכון של כלי-הירי המצויים,
תוך התחשבות בתבליט הקרקע ובתכונותיהם של כלי-הנשק.
יש מפקדים השואפים בשעת אימונים להציב את מרבית
אמצעי-האש (מקלעים, תותחים, טנקים) במדרונים-הקדמיים
של גבעות; אך לא תמיד כדאי הדבר — ויש והוא אף הופך
את כל הענין לכשולן חרוץ. לנוכח מיקום כזה של כלי-הירי,
יגלה האויב על-נקלה את עמדות-האש ועוד לפני פתחו בהת-
קפה ישמיד את רוב אמצעי-האש — ובכך ישבש את מערכת-
האש. תכליתי יותר יהיה להציב את אמצעי-האש או במדרון-
נות-האחוריים, או ליד פתחי הבקעות והגאיות, למרגלות
הגבעות (או ההרים). ואם, במקרה של הכרה, מציבים את
אמצעי-האש במדרונות קדמיים — יש לקבוע בשבילם עמדות
מתוך חישוב שיוכלו לנהל אש קצרת-טווח ב„קוים-קבועים“,
או אש אגפית, ולא אש-חזיתית. הדבר לא רק מגביר את
קטלנותה של האש, אלא אף מקשה על האויב את גילוי
המקומות בהם הוצבו המקלע, התותח, והטנק.

השאיפה להציב את יחידות-המשנה ואמצעי-האש ככלי-האפשר
על הרכס-הטופוגרפי מקילה על האויב את איכון מערכת-האש,
ומרבה גם את מספר השטחים-המתים. הדבר שונה לגמרי אם
יתפסו המקלעים, התותחים והטנקים עמדות-אש למרגלותיהן
של גבעות, או במדרונותיהן הצדדיים והאחוריים. הדבר לא
רק יסתיר את מערכת-האש מן היריב, אלא אף יגביר את
חיותה. פתיחה פתאומית באש-אגפית ממדרונות צדדיים וא-
חוריים משפיעה השפעת-הלם על התוקפים.

בתרגילים מזדמן לעתים תכופות-למדי לראות, כיצד משתדל
מפקד-פלוגה המגן על איזור בו נמצאת גבעה חשובה מבחינה
טקטית, או שעוברת בו הדרך היחידה העבירה לטנקים, להציב
באותו מקום-עצמו אמצעי-אש רבים ככלי-האפשר. האמנם
נכונה החלטה כזאת? סבורני, כי אין לראותה כטובה שבדרכי-
הפעולה האפשריות. אם יהיה זה הקטע היחיד העביר לטנקים
בגזרה שלמול האויב — ירכזו עליו הלז את מלוא עצמת-אשו,
כולל אש טילית-גרעינית. על-מנת להבטיח לטנקים שלו אפי-
שרות של התקדמות באי-מפריע. על-כן, תכליתי יותר לא
להיערך על הגבעה, או הדרך הנתונה — כי אם אי-שם בצד,
תוך חיפוי במכשולים, ובאש-צולבת ואגפית מכל אמצעי-הירי
על הקטע העביר-לטנקים. דוקא כך ניתן לבצע את המשימה
ביתר-הצלחה מאשר על-ידי העמדת כוחותיך ואמצעיך —
מראש וביועין — תחת אשם המרוכזת של התוקפים. שהרי

הנשק האישי בחיל הרגלים

מגמות אימון - ותפעול טקטי

אל"מ זאב בר' סבד

הודות למנוף החילופין שלו. לאחרונה צויד צבא זה בנשק אישי חדיש, הוא רובה-הסער מדגם CETME M-3. כלי-נשק זה נוצר על-ידי מומחים גרמניים בבתי-הרושת בספרד. תחילה

הרובה המיטען הבריטי "FN"

נועד לשימוש בכוחות המוצנחים, ולאחר-מכן הוכנס גם ליחידות-החי"ר כנשק תקני. סקירת תכונותיו של כלי-נשק זה תעורר ענין מיוחד, מאחר והוא מגלם את ראשיתו של אב-טיפוס לנשק-חדש אשר ניתן לכנותו כ"רובה-סער" (במקביל מפתחים כלי-נשק דומים, הן בבריה"מ והן בארצות-הברית). הודות לסגולותיו הוא יכול לשמש כנשק-אחיד לכיתת-הרובאים. הטבלה מציגה את תכונותיו של כלי-נשק זה בהשוואה עם רובה הפ.נ. המוכר לנו.

מאפיין	פ.נ.	CETME
משקל (ק"ג)	4.410	5.175
קוטר (מ"מ)	650—700	550
אורך (מ"מ)	97.5	95.25
סלול (מ"מ)	20	20 או 32
מפעל ע"י	מופעל ע"י בוכנה	מופעל ע"י עקרון ההכבדה

מן הטבלה הנ"ל מתברר שה-CETME כבד יותר מן הפ.נ., קצב-האש שלו איטי יותר ולפיכך אפשר לירות בו צרורות במידת-פיזור קטנה יותר. מבנהו של הכלי פשוט, ולכן גם יצורו זול. בדגמים המיועדים לשימוש הצנחנים ניתן לקצר

במאמר שהופיע בחוברת קמ"ב של "מערכות", תיארתי את המגמות הרלוונטיות בצבאות האירופיים של נאט"ו, ועמדתי על זהות-התפיסה הקיימת בהם בכל הנוגע לארגון, מיכון וחז"י מוש. בתחום החימוש תיארתי את שילוב השריון בעוצבות-החי"ר, ואת תהליך "הכבדת" הנשק הגדודי.

במאמר זה יש בדעתי לסקור את הנשק-הכיתתי, דהיינו את נשק-האישי של החייל, בצבאות צרפת, אנגליה ומערב-גרמניה. הפעם לא אסתפק בתיאור המצב בלבד, כפי שעשיתי במאמרי הקודם, אלא אוסיף כמה מהשקפותי האישיות הנוגעות לשאלות השנויות במחלוקת. וזאת מהטעם הפשוט כי בנושאים בהם דנתי ברשימתי הקודמת, דהיינו הארגון, המיכון והחימוש, מהוה התאמת החי"ר ללוחמה-הגרעינית, בנוסף על שמירת כושרו ללוחמה "רגילה", גורם מכריע. ואין הדבר כך אצלנו. לעומת זאת משולבת סוגית הנשק האישי בנושא הקליעה, המעסיק גם את מפקדי צה"ל. הרחבת היריעה בסוגיה זו עשויה להבהיר את דרישותינו מהחייל, מפעיל הנשק האישי.

הנשק האישי בצבאות מערב-אירופה

אין להפריד הפרדה מוחלטת בין הנשק-האישי לבין נשק הדרגים-הגבוהים-יותר מבחינת תפיסה כוללת של מערך-החימוש בחי"ר; אולם בענין זה דנתי ברשימתי הקודמת ולא אחזור לדון בה. שאלת-היסוד הניצבת בפני הצבאות היא: מהו סוג הנשק-האישי הרצוי לחימושו של הרובאי — כלי-נשק היורה בצרורות או בירי בודד? מה צריך להיות הטנח היעיל של כלי-הנשק? האם נדרשת מנשק זה גם יכולת לירות רימון נ"ט, או שמא אפשרות להצמיד כידון? האם יהיו מצויים בכיתה סוגי נשק שונים או שניתן לשלב את כל דרישות-האש של הכיתה בכלי-נשק אחד? אכן, התשובות לסוגיות אלה שונות בכל צבא וצבא.

צבא בריטניה — צבא זה אדוק בגישתו המצדדת בירי-הבודד המכוון-היטב. הרובאי הבריטי מצויד ברובה חצי-אוטומטי מדגם פ.נ. (ואילו הכיתה מצוידת במקלע אחיד מדגם "מאג"). קצב-האש שאפשר ליצר ברובה זה מניח את דעתם, ובכיתת-הרובאים אינו מצוי תת-מקלע (תת-מקלע בריטי מדגם "סטארלינג" משמש אָמנם כנשק-אישי-תקני בצבא-הבריטי, אולם אין הוא מצוי בכיתת-הרובאים).

צבא מערב-גרמניה — גישה מנוגדת לחלוטין קיימת בצבא מערב-גרמניה. בשנים הראשונות להקמת צבאם מחדש הצטיי-דו אף הם ברובי פ.נ., אולם כבר אז ניצלו את סגולותיו הטכניות, המאפשרות לירות בו בצרורות או באש-בודדת

תפקידי האש בצורות הקרב השונות

הויכוח על אודות מקומה של האש בין גורמי היסוד של הקרב אינו חדש, וההיסטוריה הצבאית מצביעה על ההשפעה ההדדית בין סוגי הנשק לתבניות הקרב. על רקע אורח הקרב — הנהוגים בזמננו, נטושה איפוא היום מחלוקת בין האס — כולה המצדדת בירי באש בודדת, לבין זו הדוגלת בירי באש צורות.

בטרם ניגש לבחון, בפירוטי, את תפקידי האש בצורות הקרב השונות, עלינו להגדיר מה תכליתה של אש הרובאים? התשובה השגורה היא:

- לפגוע באויב ולהסב לו אבידות;
 - למנוע מהאויב חופש פעולה בהפעלת נשקו;
 - להכביד עליו את חופש התמרון.
- תפקידי האש בהתקפה — השגת מטרת ההתקפה, דהיינו השמדת האויב וכיבוש השטח, הנה מבחינתה של יחידת

הרובה האוטומטי "CETME" הגרמני

- 1 כנשק נגד-טנקי
- 2 כרובה צלפים
- 3 לירי לילה — עם התקן כיוון אינפרא-אדום
- 4 בלי הקת — כרובה לצנחנים

הרובאים פעולה משולבת של תנועה ואש. האש נחוצה כדי לסייע לתנועה, והתנועה דרושה כדי לאפשר לתוקף להגיע אל טח-הלחימה הקרוב, אשר רק בו יוכרע הקרב. האפשרות של חיסול האויב על-ידי סדרת יריות מכוונת היטב אינה

את אורך הכלי על-ידי חדיפת קת-המתכת קדימה והבלעתה בגוף-הכלי. דורגל קל המוצמד אל הרובה מאפשר הפעלתו גם כמקלע. כמרכן אפשר לירות מכל רובה רימון נ"ט, ללא התקן מיוחד, (וכן גם רימונים נפיצים). אם נתחשב בכך שה-42-59 MG, המשמש כמקלע כיתתי, ישאר לעתים קרובות בנגמ"ש והתת-מקלע "עוזי" יוחלף בעתיד על-ידי רובה זה, הרי שניתן לומר שבצבא מערב-גרמניה מצאו את הפתרון לרובה-האחד בכיתת-הרובאים.

צבא-צרפת — בצבא זה יש להבחין בשני סוגי יחידות חי"ר. ביחידות הנסיוניות של צבא-צרפת בגרמניה, שמגמתן ללחום עד כמה שיעלה בידן מתוך הנגמ"ש, נקבע התת-מקלע מדגם MAT 56 כנשק-איש, ואילו בנגמ"ש עצמו מצויים מקלעים בני 20 או 12.7 מ"מ כנשק-צריח. יתר היחידות מצוידות ברובים חצי-אוטומטיים MAS M-1949-56 שמשקלם 4.5 ק"ג ולהם מחסנית המכילה 10 כדורים. באמצעות רובה זה ניתן לירות רימונים נ"ט ורימונים נפיצים.

לאור תיאור זה מתעוררת השאלה: מהם שורשי השוני, ומדוע בשני צבאות מנוסיון קרב דוגמת הצבא-הבריטי והצבא-הגרמני קיימים ניגודים מהותיים בדגמי הנשק-האיש.

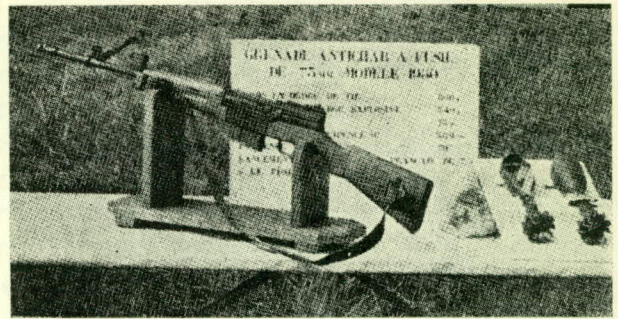
התשובה לכך חורגת במקצת מהתחום הצר של הנשק-האיש ונובעת מן ההבדלים היסודיים בתפיסתם את תפקיד האש בקרב. בעוד שהבריטים הנם, כאמור, חסידי "הירי המכוון היטב" (על-פי אמירתם "Only a hit counts"), הרי הגרמנים דוגלים ב"אש השטח", שמשמעותה המעשית היא כיסוי אזור-המטרה בכמות גדולה של אש. עיקרי הנימוקים של הבריטים הם:

- ירי-בצורות בא על-חשבון הדיוק;
 - ניתן להשיג עצמת-אש מספקת גם בירי חצי-אוטומטי;
 - ירי-בצורות גורם לבזבז תחמושת.
- לעומתם טוענים הגרמנים:
- לעתים רחוקות נראית בקרב מטרה ברורה שאפשר לכוון אליה בדיוקנות;
 - ככל שתגדל עצמת-האש סביב המטרה גדלים סיכויי היפגעותה;
 - במקרים בהם נחוצה אש-מדויקת מאוד, ניתן להשיג זאת על-ידי ציוד מיוחד ואימון חלק מחיילי היחידה כצלפים;
 - משמעותו של גורם נשיאת התחמושת ואספקתה בחי"ר ממוכן או ממונע אינה גדולה;
 - כדי שהחיילים לא יגיעו ליעד עם מחסניות ריקות, נקבע בתרגולת-ההתקפה של הגרמנים שאש-הצורות נורית רק בטוחים שבין 300 מטר ועד 75 מטר, ואילו מטחן זה ואילך יורים אש-בודדת, מהמותן, תוך כדי תנועה.

הבאתי בפני הקוראים את תמצית הטיעון של חסידי שתי האסכולות, ובחרתי בשני צבאות אלה מאחר והם מסמלים את שני הקטבים בנדון, ואילו הצבא הצרפתי מצדד בשיטת-ביניים המנסה לאחד יתרונותיהן של שתי השיטות.

גם בנושא זה, כמו בנושאים אחרים, מושפעים יתר צבאות-המערב באירופה — בדרך-כלל — מאחת האסכולות הנזכרות. כך מצדדות באש-השטח, בנוסף למערב-גרמניה, גם ספרד ודנמרק; באש מכוונת היטב, בנוסף לבריטניה, גם נורבגיה והולנד; ובאש שיטת-הביניים, בנוסף לצרפת, גם בלגיה ופורטוגל.

מסתברת, בעת לחימה אל היעד, ועליו, האפשרויות לכון למטרה ולפגוע בה תהיינה נדירות. האויב יחוסל בקרב-מגע,

הרובה הצרפתי "MAS" החצי-אוטומטי

לזכור שבטנחים הקרובים יותר, דהיינו הטנחים של עד 100 מטר, יהיה צורך להגביל או להפסיק לחלוטין סוגי אשר מסייעת של המגן עצמו — ועיקר מעמסת-יצור-האש תפול על שכמו של הרובאי. מובן מאליו, שבתנאים אלה ייטיב המגן ללחום אם יצויד בנשק-אוטומטי. ומכאן הוכחה נוספת לעדי-פותו של כלי-הנשק היורה צרורות על זה היורה אשר-בודדת; וזאת לגבי המשימות העיקריות הצפויות לחיל-הרגלים.

נוסף ליתרונות שהרובה-האוטומטי מקנה מבחינת עצמת-האש, מביאה האחדת החימוש בכיתה, כפועל יוצא, מספר יתרונות נוספים; העיקריים שבהם הם:

● נוחות בחלוקת התחמושת בין חיילי הכיתה, נשיאתה ואספקתה בקרב;

● הפחתת מספר כלי-הנשק בכיתה תביא להקלה באימון ותאפשר להגיע לרמת תפעול גבוהה יותר (ליתרון זה חשיבות מיוחדת בצבא הבנוי בעיקרו על יחידות מילואים);

● בזכות החימוש-האחד בכיתה תושג גמישות בציוות כוחות למשימות.

נחטא לאמת באם נתעלם מהמגבלות שמעלים הטוענים נגד הרובה-האוטומטי (בימוקיהם זהים לאלה שהעלו הבריטים), וביניהן: הירי בצרורות אינו מדויק; צריכת התחמושת תהיה מוגברת.

בכל אחת מטענות אלו מצוי גרעין של אמת, אך יש לבדוק האם שקולות הן ומכריעות כנגד היתרונות אותם ציינת.

נבחון תחילה את הטענה בדבר אי-דיוק-הקליעה. לית מאן דפליג, שאילו היה מדובר בתחרות ספורטיבית, בה מקבלים שני יורים מספר כדורים זהה ועליהם לפגוע במטרות הנמרצות בטנח זהה, הרי גדולים היו סיכוייו של היורה יריה בודדת להשיג מספר גדול יותר של פגיעות ממתחרו היורה בצרורות. אלא שעוסקים אנו כאן בקרב ולא בתחרות ספורטיבית. אמת-המידה חייבת להיות המציאות של שדה-הקרב, והשאלה היא: למי הסיכויים המרובים יותר להשיג פגיעות רבות יותר באותן 6-8 הדקות הדרושות לאויב כדי לעבור את 200 המטרים האחרונים ולהגיע ליעד — ליורה באשר בודדת או ליורה בצרורות?

מוסקמת ההנחה, שלחייל היורה בצרורות דרושה כמות גדולה יותר של תחמושת, אך לעומת זאת, סיכוייו העדיפים לפגוע אינם מוטלים בספק, ושני טעמים לדבר: הכדור הראשון בצרור אינו פחות מדויק מכדור בודד הנורה באותם תנאים; במקרה והכדור הראשון אינו פוגע, הרי הפיזור הטבעי של הצרור יוצר סיכויים נוספים לפגיעה.

ומכאן, לטענה בדבר צריכת-יתר של תחמושת, שהיא הנחה נכונה כשלעצמה. השאלה השנויה במחלוקת היא — בכמה רבה יותר צריכת-התחמושת ברובה-אוטומטי? יש הגורסים ב-25 אחוז ויש הגורסים ביותר מזה (צריך לזכור שכבר כיום קיימים כלי-נשק אוטומטיים בתקן הכיתה). נניח, לצורך הדיון, שהתוספת היא אפילו בגדר 50 אחוז.

סוגית התחמושת צריכה להיבחן משתי בחינות: הראשונה — קשיי נשיאתה ואספקתה בקרב; והשנייה — הבחינה המשקית. אשר לנשיאת התחמושת ואספקתה בקרב — אין בעיה זו קיימת כלל בקרב-ההגנה, מאחר והמגן מסוגל וחייב לצבור תחמושת בעמדותיו. יש לבחון, אם כן, את הבעיה לגבי קרב

בו הוא יושמד על-ידי דקירת-כידון, זריקת-רימון או ירי של כדור או צרור מן המותן, תוך-כדי-התנועה.

בירי זה, הנורה מטנח קצר-ביותר, גדולים סיכויי-הפגיעה של הצרור מסיכויי הכדור הבודד. בלחימה במסגרת הפלוגתית והגדודית פחותה חשיבותו של גורם החיפוי-העצמי בנשק הרובאים. לעומת זאת עולה ערכו של החיפוי-העצמי בלחימת הכיתה והמחלקה, כאשר אלו אינם מסתייעות על-ידי אמצעי-האש הגדודיים. מטרת החיפוי-העצמי הנה לכסות באש צפופה ותכליתית את עמדות האויב, באם אוכלנו במדויק; ואכן גם לצורך זה עדיף ירי-בצרורות על הירי-הבודד.

המסקנה מכל אלה היא שלמשימות-התקפה — במסגרות גדולות וקטנות כאחד — עדיף לירות בצרורות מאשר בירי בודד (על אפשרויות השילוב בין שתי צורות-ירי אלו ידובר בנפרד).

תפקידי האש בהגנה. — צורת-הקרב השניה האופיינית לחי"ר היא ההגנה. בהגנה עדיף גורם האש על גורם התנועה או התמרון (ביחוד בדרגים הנמוכים). השאיפה בצורת-קרב זו היא להשמיד את האויב בטרם יצליח לקנות-אחיזה ביעד. שאיפה זו מושגת על-ידי סדרת הנחתות-אש משולבת של כל כלי-הנשק של המגן. לכאורה, זוהי צורת-הקרב האידיאלית, שכן ניתן בה לפתוח בקרב-אש עוד בטוחים הרחוקים על-ידי אש מכוונת היטב, לפגוע באויב ולהסב לו אבידות תוך-כדי-התקדמותו.

ברם, בחינה יסודית של צורת-קרב זו תוכיח על נקלה שהקביעה הקודמת אינה עומדת במבחן המציאות, מפני שכוח תוקף יחפה על תנועתו בהנחתות-אש רבות-עצמה של ארטי-לריה, טנקים ואש הנשק-המסייע של החי"ר. המגן יהיה חייב — גם אם יש לו מחסה-מאש — לנצור את אשו ברוב הזמן כדי להשאר בחיים, והוא יתחיל את קרב אש-הרובאים רק לכשהגיע האויב לטנח הבטחון לגבי אש-הארטילריה המסייעת לו. בשלב זה, תועתק אש-התוקף אל מטרות בעומק-המערך (כדי לא לסכן את גייסותיו-הוא). טנח-בטחון זה עשוי להשתנות בהתאם לסוגי הנשק והקרקה וינע בין 100 מטר ל-200 מטר. משמעות הדבר — שקרב-האש של הרובאי בהגנה נתקצר בטנח וממילא גם בזמן, ובאותן 6-8 הדקות הדרור שות לאויב כדי להגיע מטנח 200 מטר לפאת היעד, יידרש המגן למצות את מירב האש על-מנת להשמיד את האויב. יש

ההתקפה. במידה שהמדובר בלילה, כשקרבה-האש מתחיל בטון חים קצרים ביותר, הרי שהכמות הנישאת כיום על-ידי החייל עונה על הצרכים; אך לא מן הנמנע שיהא צורך להגדיל את מנת-התחמושת הנישאת בתובלת-הדרג-הלוחם. אלא שהגדלה כזאת תהיה קטנה ביותר מבחינת הנפח והמשקל ועל כן לא יהא בה כדי לשנות את הרכב תובלת-הדרג-הלוחם. אשר לבחינה המשקית הרי איך-כל-ספק שצריכה מוגברת של תחמושת תגרום הן להוצאה כספית מוגדלת והן להוצאות מוקדמות באחזקת מלאי-כוננות למלחמה ובמלחמה-גופא.

מפקדים שחיילי יחידתם אינם מגיעים לרמת-קליעה מניחה את הדעת, אל-נא ימצאו במאמר זה חיזוק רעיוני לביטול חשיבותה של הקליעה המדויקת. המשמעות של "אש השטח", כפי שהיא מוצגת במאמר הריהי: יותר פגיעות בזמן נתון ובמטרה מסוימת — ולא "יותר אש על חשבון פגיעות".

השאלה היא: האם המחיר הנדרש הוא יקר מדי, נוכח הסיכויים הברורים להגביר את כושר-הקרבי של חיל-הרגלים ונוכח סיכוויי להשמיד באש יותר חיילי אויב? ואותה שאלה בדרך אחרת — לו ניתן לקבוע "מקדם" כספי, לפיו ימדד המ"היר הדרוש להשמדת חייל אויב בכל סוגי התחמושת — האם בהשוואה לתחמושת אחרת תיחשב תחמושת-הרובה ליקרה או לא? פותר אני את עצמי מלבנסות ולהוכיח את הדבר, מאחר והתוצאה היא ברורה.

*

לאחר העלאת גורמי ה"בעד" וה"נגד" בסוגיה הנדונה, אנסה לתאר בצורה שלמה ותמציתית את סוגי-הרובה הרצוי, וכיצד תחומש ותופעל כיתת-הרובאים. הנשק. — עלינו לחתור לקראת שימוש בכלי-נשק אחיד בכיתת-הרובאים, בעל התכונות הבאות:

- אפשרות טכנית לירות בו הן בצרורות והן באש-בודדת;
- אפשרות לירות בו רימונים נ"ט ונפיצים ללא התקן מיוחד;

- אפשרות להתקין בו כונת טלסקופית לצלפים;
- דורגל קל, שיאפשר להפעילו כתחליף למקלע.
- אורכו הכולל אסור שיעלה על 90 ס"מ ורצוי שתהיה בו אפשרות לקפל או להבליע את הקת כדי שיתאים לתפקידי תת-המקלע;
- משקלו הכולל אסור שיעלה על 4 ק"ג בקירוב;
- תחמושתו צריכה להיות קלה יותר, על חשבון הטנח;
- מחסניתו חייבת להיות גדולה ככל האפשר כדי להכיל 30 כדור לפחות;
- קצב-אש צריך להיות כ-500 כדור לדקה.

מתן האש. — כדי לא להביא לבזבוז תחמושת יהיה צורך לקבוע במדויק מתי יורים באש-בודדת. בכל מקרה יהיה צורך לקבוע תרגולת, כדי לנדא שהחייל יגיע ליעד עם מחסנית מלאה, ככל האפשר.

מבנה הכיתה ותפעולה. — הכיתה תהיה בנויה במתכונתה הנוכחית ומחולקת לחוליות בעלות חימוש זהה. בהיתקלות הכיתה באויב תיהפך החוליה הנתקלת ראשונה לחולית רתק, בעת שיתר החוליות תהלומנה באויב. במסגרת המחלקה תהיה השאיפה להשאיר את כיתת החוד ככותרתק, לצרף אליה את כיתת-הנשק ולהסתער עם הכיתות הנותרות. במקרים בהם יידרש כוח-מסתער גדול יותר, ניתן יהיה לבנות את הרתק על כיתת-הנשק וחוליה רובאית אחת בלבד.

לסיכום

יהיו בודאי כאלה הגורסים שניתן לצמצם את הרכבה של כיתת-הרובאים עם הגברת עצמת-האש על-ידי המעבר לרובה-הסער-האוטומטי. בעיני תהיה גישה זו מוטעית, מאחר והמעבר לרובה-הסער — מגמתו להגביר את העצמה-הקרבית של חיל-הרגלים; וכל צמצום במספר החיילים שבדרג הלוחם יגדיל את אחוזי חיילי הדרג המשרת: כלומר, הגדלת "הזנב" על-חשבון "השנים".

נתונים

פיקוד מהאלפים

עד ארט

"פיקוד המשתרע ממיצרי-ראזיה, שבהרי-האלפים בצפון-איטליה, ועד להר ארט" — כך הוגדר מרחב-פיקודו החדש, של אדמירל ג. ראטל האמריקני, שכינויו הרשמי בנאט"ו הוא "פיקוד כוחות-הבריית, דרום-אירופה". בטאון אמריקני, המשמש את שלוש הזרועות של הכוחות-המזוינים, מציין כי פיקוד זה "תחום-ההגנה שלו משתרע לאורך 2800 ק"מ, על פני גבולות-הצפון של יון ותורכיה ועד לארט". מצבו הגיאוגרפי מונע בעד אפשרות לקיים קרהגנה רצוף — ומשייך אותו לסוג מרחבי הפיקוד שהגדרתם היא: "קשה להגנה". הפיקוד כולל שורת חצאי-איים ארוכים, מזה — ולשונות-ים החודרות עמוק ליבשה, מזה. שליטה על היס-התיכון — היא השיקול המרכזי

באסטרטגיה של פיקוד זה ובתכנונו. "ארבעה פרוזדורים-מעבר אסטרטגיים לפולש חוצים מרחב זה: אחד ימי-יבשתי — מיצרי בוס-פורוס-הדרדנלים, והגישות אליהם בתרקייה התורכית; ושלושה יבשתיים — הראשון: מאוסטריה, דרך האלפים האיטלקיים; השני: מיצרי-גוריציה, המוליך אל מישור-פריזני ועמק הנהר פו; השלישי: דרך בקעת הווארדר ופער-מונסטיר, בהרי צפון-יוון. רק השליטה על הים עשויה למנוע תוקפן מלכבוש, חלק-חלק ובנפרד, את אזוריו של מרחב-דרום חיוני זה". "הוטה-שדרה לשליטה זו הוא הצי-הששי של ארה"ב — שעיקרו הוא כוח-שימה של נושאות-מטוסים מהירות, בעל עצמה-גרעינית גוברת-והולכת, המונה כרגיל כ-50 ספינות, 20 אלף איש ולמעלה מ-150 מטוסים". לצדו — "חיל-האוויר הטקטי החמישי של הבריית" (שמפקדתו בויצ'נצה, בצפון איטליה) ו"חיל-האוויר הטקטי הששי" (שמפקדתו איזמיר, שבמערב-תורכיה).

פינת השריונאי

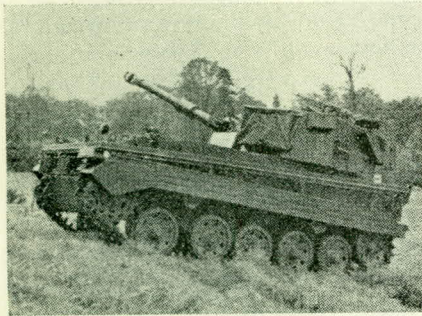
„האחדה“, ברכ לרגלים וארטילריה משוריינים

זה הוא בעצם היותו מוצב על שלדה זחלית: שכן בריטניה היתה בענין זה „יוצאת דופן“, ונושאי־הגייסות המשוריינים שלה (שהידוע והמוצלה שבהם הוא „סרצן“ F.V. 603) היו כלי־רכב אופניים.

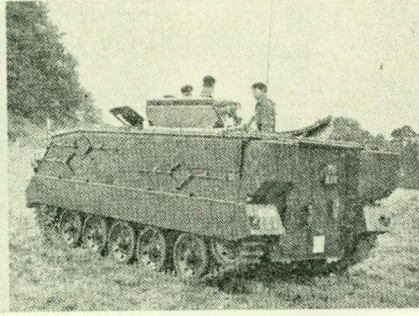
עובדה זו הכבידה כנראה על שיתוף מהדוק בינם לבין טנקים, בעלי כושר־המעבר ה־מעולה. כשיונהג הרכב החדש ביחידות חיל־הרגלים שבבריגדות־השריון הבריטיות, יש פיע ודאי על גמישות המבצעים, וימצא בייטויו גם בתחום הנוהגים הטקטיים.

זה שנים שצבא־בריטניה משתמש בשלדת הטנק „צנטוריון“ בשביל כלי־שריון שנועדו לתכליות שונות. עתה פותח על ידו צמד כלים, שהשלדה המשותפת שלהם חדשה (בעלת המשה גלגלים לעומת ששת גלגלי ה־„צנטוריון“) — ולכל אחד מהם תכונות מהותיות חדשות.

התוחח־המתנייע המשוריין „אבוט“ (Abbot) בן 105 המ״מ, מקביל בקוטרו להוביצר־המתנייע האמריקני או הצרפתי; דמיונו לדגם האמריקני הוא בכך שהכלי מוצב

„אבוט“, תוחח מתנייע בן 105 מ״מ

F.V. 432, נושאי־גייסות־משוריין

במבנהו הכללי דומה הנגמ״ש החדש ל־113־M, שהונהג לפני זמן לא־רוב בצבא־ארה״ב — אלא שגם כאן (והדבר משפיע בודאי על אפשרויות הטסת הכלי) עשוי השריון לא סגסוגת־חמרון כי אם פלדה. ברם, כב־„אבוט“ כן בנגמ״ש זה עשויים החלים בחלקם לא פלדה כי אם גומי (כנהוג בדוגמה האמריקנית). המנוע בשניהם הנו לע״ע מנוע־בנזין (רולס־רויס B.81); אולם הכונה היא להכניס בהם מנוע „רב־דלקי“. המקום שנדרש למנוע החדש וכן משקלו הצפוי, הובאו בחשבון־מראש — כך שהחלפת המנועים תוכל להתבצע ללא כל שינויים במבנה הרכב. עם ההחלפה יגדל הטווח המבצעי של כלי־רכב אלה ב־40 אחוז בערך.

קרוב אל ירכתי הרכב, בצריח בעל צידוד של 360 מעלות. אך קנהו ארוך־יחסית — ומגדיל את טווחו עד ל־17 ק״מ בערך; והיות וניתן לירות בו אף בזווית־הגבהה ניכרת בדומה להוביצר, הרי שיש בו מתכונות השניים: תוחח והוביצר כאחד; ומכאן גמישות־תפעול שלא היתה שכיחה בארטילריה־המשוריינת. שריונו של הכלי אינו עשוי סגסוגת־חמרון (aluminum alloy) כאמריקני, כי אם פלדה; נפחו של הכלי הבריטי קטן יותר וכתוצאה אין לו כושר־הציפה על פני מים בלי שיותקן לכך תחילה (בעזרת גוף־נוסף מתקפל, עשוי קנבוס, הנישא במקופל על גב הרכב).

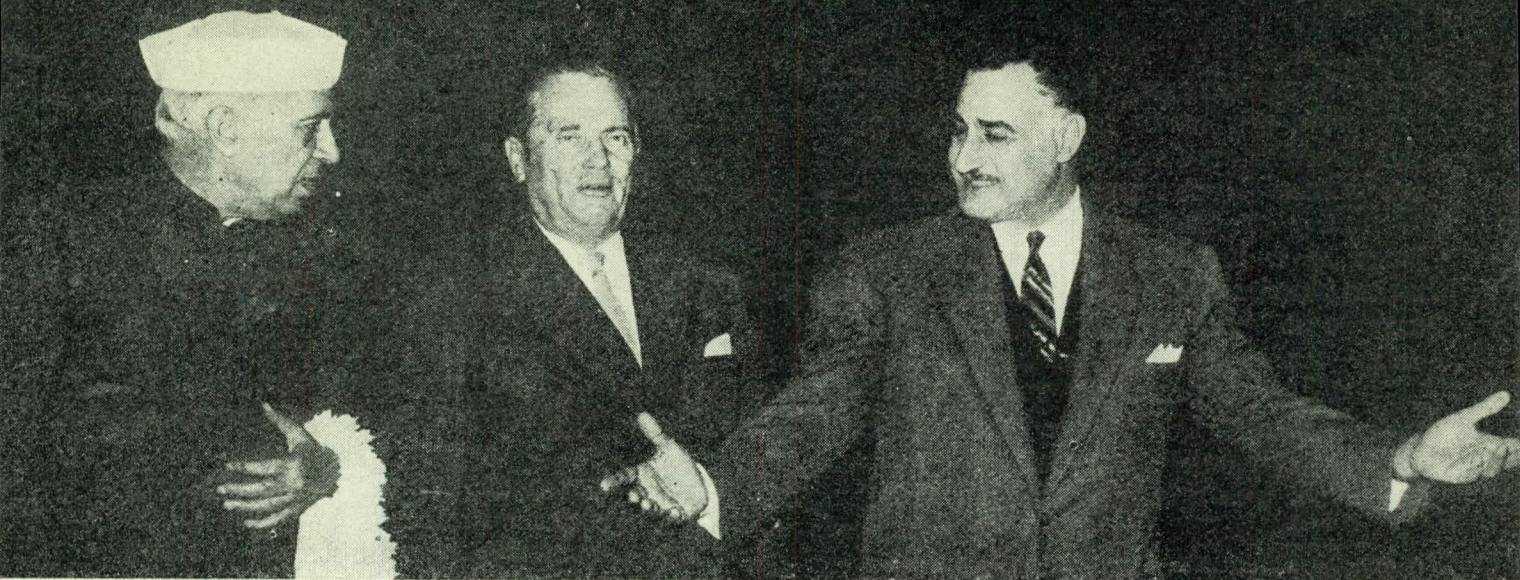
כן משמשת השלדה לנושאי־הגייסות־המשוריין „F.V. 432“. עיקר התמורה שבכלי־רכב

היא להטילן למערכה בתור־שכאלו; מגמה זו היא מיסודות־העיקר של התכנון האסטרטגי שלהם. אנשי־צבא סובייטיים ביקרו לא אחת את טקטיקת־השריון של צבא־ארה״ב; לדעתם צבא־ארה״ב אינו משכיל למצות את מלוא אפשרויותיהן של יחידות־משורייניות — וזאת משום שאינו משתמש בגושי־שריון גדולים־באמת, שיפעלו כגוף טקטי אחד.

● ההפעלה האסטרטגית. — דבקות זו (סוף בעמ׳ 47)

הדגשת השריון, הנהוגה עתה בצבא־ברה״מ — שרשיה נעוצים באחד מגורמי־היסוד שבתפיסה־הטקטית הסובייטית. אנשי־צבא סובייטיים „סומכים ידיהם“ על עיקר העומד גם במרכז תורתו של חיל־השריון האמריקני: תפעול השריון „בהמון“. אלא שהדוקטרינה הסובייטית מרחיקה לכת ביישומו של עיקר זה הרבה מעבר לתפעולו של שריון בגדודים, או אף בדיביזיות. טקטיקאים של ברה״מ מדגישים שימוש בארמיות־טנקים, שהמגמה

תפיסות השריון האמריקנית והסובייטית

עדיניות ה"נייטראליזם החיובי" של עבד-אנ-נאצר

לפי הרצאתו של סא"ל א. י.

"נייטראליזם חיובי" — מהו? האם זו תורה מדינית, מיוסדת על עקרונות-קבע — או שמא זה קו-מדיני תכסיסי וגמיש, שמסתגל במהרה למצבים המתהווים ידוע: "נייטראליזם חיובי" הנו קו מדיני הנקוט בידי מדינות "אפרו-אסיניות" רבות יבידי יוגוסלביה. הללו מנסות לפסוע בין שני הגושים העולמיים, ועלידי אי-הזדהותן עם גוש זה או אחר מקוות הן גם לשמש כמעין "כף-מאזניים", דבר וזעשוי, כטענתן, לסייע למניעת התנגשות גלויה בין הגושים — וגם לאפשר להן עצמן להבנות באשר לסיפוק משאלותיהן ולפיתוח ארצותיהן. והנה, במעגל "נייטראליסטי" זה מתבלטת מצרים בתוקפנות תקוותיה ויומרותיה — מבחינה מדינית ופסיכולוגית כאחת.

אנ-נאצר "רץ". השאיפה להשגת גדולה לאומית, כמניע מכריע ביותר במדיניות-החוץ, משותפת לכל המדינות הצעירות — ואולי לאו דווקא הצעירות בלבד. אף אצל דה-גול, למשל, זהו לכל-הדיעות מניע אדיר לכל פעלו — "גדולתה של צרפת".

אולם אצל עבד-אנ-נאצר, אצל המצרים, אצל הערבים בכ"ל — ובמידה מסוימת גם אצל כל המוסלמים — יש למניע זה כוח מיוחד. הוא נובע מהעליונות המובטחת למאמין באיסלאם. מניע זה הוא גורם הדוחף "לחדש ימינו כקדם", להוכיח שה"צדק עם דת האיסלאם. הרי ההיסטוריה טפחה על פני האיסלאם. האיסלאם טוען לכתר "הדת האחרונה" — שבאה להשי" לים את היהדות והנצרות, ולתקנו; והנה באה ההיסטוריה והוכיחה כי המוסלמים מפגרים והכופרים מתקדמים והשתלטו על המוסלמים. כאשר התעוררו המצרים, והערבים, נתנה להם עובדה זו דחף עצום להפרע מהכופר, להחזיר את הגדולה אשר אבדה. אין, כמעט, נאום של עבד-אנ-נאצר שנימה זו אינה מופיעה בו. ב"פילוסופיית המהפכה" שואל הוא: "מהי מטרתנו?" — ועונה: "גדולת מצרים — ובמטרה זו כולנו מאוחדים". שר-החינוך המצרי תיאר כיצד ילמדו כל עמי העולם ערבית. מדוע ילמדוה? — "כי זוהי שפת מצרים האדירה, ואי-אפשר יהיה להתקיים בלי ערבית — כפי שאי-אפשר כיום להתקיים בלי אנגלית".

ייטראליזם חיובי הנה ההגדרה הרשמית, בפי המצרים, למדיניות החוץ של עבד-אנ-נאצר על מכלול מניעיה ומטרותיה; הוי אומר — מדיניות-החוץ של המשטר הצבאי במצרים. רעיון ה"נייטראליזם חיובי" לא ראה אור במצרים, כי אם ביוגוסלביה נולד. דוגלות בו כמה וכמה מדינות אפריקניות ואסיאטיות, הנקראות גם מדינות "בלתי-מזדהות", שהמשותף ביניהן הוא עמדתן במאבק הבינגושי (ועל כך עוד נעמוד להלן). אולם בכך סגי; וכל אחת ממדינות אלו מנהלת מדיניות-חוץ עצמאית. עלינו להציג לעצמנו ארבע שאלות:

"מה, מר"ץ את עבד-אנ-נאצר ומהם מניעיו? לאן הוא רץ; מהן מטרותיו המוחשיות? מה היא השיטה בה הוא פועל — והכוחות להם הוא נזקק? ולבסוף — מהו, מאזן הביניים שלו מה השיג עד כה?"

לוש קבוצות-של-מניעים לעבד-אנ-נאצר ולכוחות ה עומדים מאחוריו או המונהגים על ידו. הבקשה להשגת גדולה לאומית (יסוד המשותף לכל הערבים) ההכרח לפתור בעיות כלכליות; המצב הפנימי במצרים הבקשה להשגת גדולה לאומית — הנה הגורם הראשוני. אף אילו היו כל תושביה של מצרים שבעים — עדיין היה עבד-

عبد الناصر
سوان
نصار
وكت
الجزيرة
من مصر

عبد الناصر
سوان
نصار
وكت
الجزيرة
من مصر

משפט אחד של מדינאי סורי מבטא שאיפה בסיסית רבת-כוח זו: „עד עצם היום הזה אין ביכולתנו להכתיב דבר למישהו“. זוהי אבן-הבוחן של גדולה-לאומית.

גורם הכלכלי — הוא המניע השני בעיתה הכלכלית של מצרים היא חוסר יכולתה לפרנס את האוכלוסייה ברמה מתקבלת-על-הדעת. הכנסתה הלאומית היא 110—140 דולר לנפש לעומת למעלה מ-200 דולר בסוריה (לפני האיחוד), 850 דולר בישראל, או 2200 דולר בארצות-הברית. מצרים זקוקה לפיתוח מהיר — שאם לא כן אין מנוס מתהפוכות חברתיות, שעלולות למוטט את המשטר. ולא זו בלבד. במשך שנים נדמה היה לעבד-אנ-נאצר כי יוכל להגיע לעצמה מדינית בקפיצת-דרך, על-ידי פעולות במישור המדיני החתרני. אולם המציאות טפחה על פניו (ובכך עוד נדון). ולאחרונה החל להרהר בדרך יותר אורגנית למען השגת אותה מטרה: בניה של עצמה כלכלית תוך צדק סוציאלי. הגורם הלאומני משתלב — באופן זה — בגורם הכלכלי.

הפיתוח הכלכלי מחייב מקורות השקעה — שאינם מצויים. כידוע במצרים. עבד-אנ-נאצר חייב להשיג השקעות מבחוץ. הוא יכול להשיגן בשתי דרכים: על-ידי שהוא מבקש — ועל-ידי שהוא כובש. אשר לכיבוש: כספי הנפט של פוויית היו פותרים את בעיות-הכלכלה של מצרים. האפשרות האחרת היא — לבקש ממי שיש לו, כלומר, לקבל סיוע-חוץ. אך גם בזה לא די. כי התעשייה המתפתחת זקוקה לשוקי-חוץ. שוקי-חוץ, אפשר לחדור אליהם בדרך ההתחרות — ואפשר לכבשם. נראה שלמצרים יש מחשבות על כיבוש שוקים בשתי הדרכים.

אך יתכן שגם בזה לא סגי למצרים. אם הפיתוח החקלאי והתעשייתי לא ינצח במירוץ עם גידול האוכלוסין — וברור כבר היום כי הסיכויים לכך קלושים — קיים להלכה עוד אמצעי להשלמת פתרון הבעיה הכלכלית — ההגירה. בענין זה סותרות הן הידיעות בדבר גישת ההנהגה המצרית. יש אומרים כי זנחו את רעיון ההגירה — אף שברור כי דגלו בו עד לפני זמן קצר — משום שנוכחו כי הוא איננו מעשי (עקב התגובות העוינות בסוריה ובסודן). יש אומרים כי עדיין דוגלים בפתרון זה, אלא שמטעמים מובנים אין דנים בו בפומבי. יתכן שבינתיים מתרוצצות בהנהגה המצרית שתי ידיעות.

בסיכום: עבד-אנ-נאצר מחפש הון-השקעה לפיתוח, הון-חוזר על-מנת לקיים את המדינה בתקופת הפיתוח, שוקים מובטחים לתעשייה המתפתחת — ואולי גם שטחי הגירה.

מניע השלישי — מקורו בזירה המדינית הפנימית. בתקופתנו, תקופת פריחת הלאומנות והתפתחות אמצעי-הקשר ההמוניים, מסייעים השגים בזירת החוץ — לשליטה בזירת הפנים. קשר זה מצוי במצרים כשם שהוא מצוי בכל מקום. כי הפרט בחברה לאומנית מזדהה עם הלאום, שמה בגדולתו וכואב את חרפתו. אולם במצרים ישנו קשר הדוק עוד יותר בין עניני הפנים

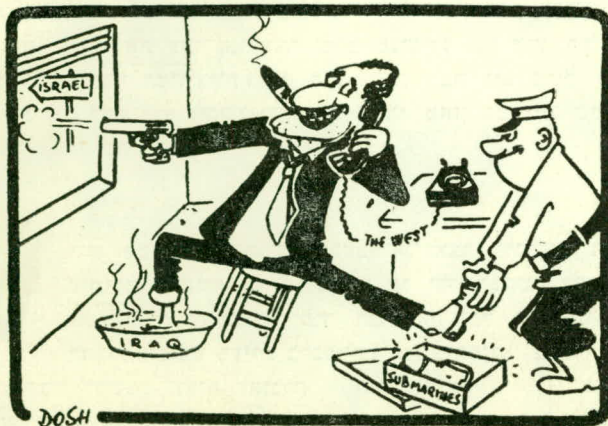
ועניני החוץ: עבד-אנ-נאצר וקבוצתו ביצעו מהפכה; מהפכה מדינית שלמה — ומהפכה חברתית עדיין חלקית. אולם מהפכה זו נכפית למעלה: היא לא שאבה את סמכותה מתוך העם. את הדינמיות, ואת הסמכות לביצוע מהפכה זו, שאב עבד-אנ-נאצר מבחוץ. ההפיכה התפתחה לכלל מהפכה רק החל מ-1956, אחרי שעבד-אנ-נאצר קנה לו את סמכותו כמנהיג לאומני במאבק נגד המערב. אף הכוח-המניע במהפכה המדינית-חברתית-כלכלית שעבד-אנ-נאצר מבקש לבצע במצרים, לאומני הוא. זהו, איפוא, הקשר האמתי — במצרים — בין הגורם הפנימי לבין החיצוני.

אלה הם שלושת המניעים. מהו היחס ביניהם כיום? הייתי אומר שהגורם הלאומני והגורם „הפנימי“ ערכם יורד במקצת והגורם הכלכלי עולה במשקלו. כי הגיעו מים עד נפש בשטח הכלכלי.

עכשיו אני מוסיף קושיה: מקובל שהמניע הראשון, המטרה הראשונה, במדיניות-החוץ הוא — הבטחון. ההנחה הראשונה היא, שרוצה אתה לודא בטחונך של העם ושלמותה של המדינה. אך אצל עבד-אנ-נאצר מקומו של גורם-הבטחון במערכת המניעים דומה לגורם-הבטחון בשיקוליו של מפקד-צבא: מטרותך תוקפנית, הנך רוצה להשיג יעד — הרי שחייב אתה ליצור תנאי-בטחון לפעולת כוחותיך. מאז שנת 1955/56 — לא הקצה עבד-אנ-נאצר לגורם זה מקום בכורה. מקומו של גורם-הבטחון במערכת מניעיה של מדיניות-החוץ של עבד-אנ-נאצר הוא זה האופיני למדינה המתכננת ומבצעת תוקפנות ומבחינה זו, לפחות, דומה התנהגותו של עבד-אנ-נאצר לזו של היטלר.

עתה לפרק השני: מה הן מטרותיו הממשיות של עבד-אנ-נאצר? הראשונה — שליטה או הגמוניה מצרית בעולם הערבי. השגת מטרה זו עונה על המניעים שנמנו: גדולה לאומית בודאי שיש בחזון זה של אימפריה שתשתרע מגבול פרס עד האוקיינוס האטלנטי. עשויה היא לפתור את בעיותיה הכלכליות של מצרים — מקורותיה

„האיש הטרוד שבעולם“
דוש על עבד-אנ-נאצר ב-1959

של פוית יספיקו לכך. מותר להניח כי השג עצום כזה היה מספק דינמיות רבה למהפכה הפנימית.

מטרה שניה — הקשורה. לפי תפיסה זו, קשר הדוק באיחוד הערבי — היא הכחדת ישראל; והכחדת ישראל דוקא על-ידי מצרים. יש ודאי ערבים החושבים עצמם לאומנים טובים, שהיו רוצים לראות בהיעלמה של מדינת ישראל, ולא איכפת להם כיצד. לא כן עבד-אנ-נאצר. השג נגד ישראל שוה בעיניו רק אם זה השגו הוא ואם מסייע הוא להשגת הגמוניה בעולם הערבי. להכחיד את ישראל צריך הוא. עבד-אנ-נאצר, כי אם קאסם יעשה זאת — נמצא עבד-אנ-נאצר מפסיד. הדמות המקובלת על עבד-אנ-נאצר הוא צלאח-אד-דין, שהש-מיד את הצלבנים ואיחד את הערבים — וחידש ימים כקדם. כל עוד אין אפשרות להכחיד את ישראל, הרי המטרה המ-משית כלפיה היא משולשת: להבטיח כי ישראל לא תסכן את אגפיה ואת עורפה של מצרים, שעה שזו פועלת בזירה הבינערבית והבינלאומית; „לרכך“ את ישראל לקראת „הסי-בוב השלישי“; לעשות את עובדת קיומה של ישראל קרדום-לחפור-בו בזירה הבינערבית.

המטרה השלישית היא לעשות „הון“ מדיני וכלכלי באפריקה כהשלמה ל„הון“ שמקוה עבד-אנ-נאצר לעשות בעולם הער-בי. יש קשר-גומלין בין הזירה הערבית והזירה האפריקנית. כאשר נעצר עבד-אנ-נאצר בזירה הערבית — וכיום הוא במצב זה — תקותו היא כי על-ידי העלאת היוקרה שלו בזירה האפריקנית יעלה בידו לשוב ולחזק את מעמדו בער-לם הערבי. ומאידך גיסא, מעמדו בעולם האפריקני תלוי לא-במעט בעמדותיו בעולם הערבי; זה האיזור הקרוב אליו ביותר; אותו איזור אשר בשמו וכמנהיגו הוא מדבר. אם אינו איתן בביתו הוא — ממילא עלול הוא לאבד מיוקרתו באזור רים האחרים.

המטרה הרביעית היא להשיג סיוע מהמזרח ומהמערב גם יחד וללא תנאים.

כל המטרות הללו הן חיוביות מבחינתו של עבד-אנ-נאצר. אך כתנאי להשגת מטרות אלו רואה הוא הכרח במטרה שלילית: סילוק המערב מתוך האיזור. שאם יסולק, אפשר יהיה לאחד את הערבים; כי כל הפירוד הערבי הוא בעיניו תולדה של תכני האימפריאליזם המערבי וגרוריו הערביים מסוג המלך חוסיין. אם אין מסלקים את המערב מהאיזור — ספק אם אפשר לעשות את החשבון עם מדינת ישראל כי בת סיפוחיו של המערב היא. והלו תומך בה. מבלי לסלק את המערב אי אפשר ליצור אותם „תנאי בטחון“ שיאפשרו „לסחוט“ מהמערב והמזרח גם יחד; בעוד שאם יידחק המערב מתוך המזרח-התיכון תהיה תלותו בעבד-אנ-נאצר רבה, והוא יזדקק לחסדיו ויצטרך לקנות את רצונו הטוב בטבין ותקילין ועל-ידי ויתורים מדיניים.

כאן לפרק השלישי: כיצד עושים זאת? אין זה פשוט. כלל. שכן הפוטנציאל הכלכלי והאנושי של מצרים — מאותן בחינות הקובעות את מעמדה הבינלאומי — אינו רחוק מאפסי. התשובה לכך היא: באמצעות הנייטרא-ליזם החיובי. הבה נראה, איפוא, מהו הנייטראליזם החיובי; מהו הנייטראליזם החיובי בכלל, וכן מהו אותו נוסח מיוחד שלו שהגו נוסחו של עבד-אנ-נאצר.

הנייטראליזם כפי שהוא משותף לנהרו, טיטו, עבד-אנ-נאצר, נקרומה, הוא קודם-כל ביטוי לעצמאותן של מדינות אלו. סיסמתם: נינתק מהשליט שלנו, ואל נתקשר לשליט חדש; נעמוד בתוך, נהיה עצמאיים. זוהי נקודת-המוצא של כל הנייטראליזם דהיום. מאוחר יותר — והדבר החל בשני קצוות, ביוגוסלביה ובהודו גם יחד — פותחה תורת ה„ניי-טראליזם החיובי“, אשר אמרה: אנו, שהצלחנו להינתק ועומ-דים בתוך בין הגושים, צפוי לנו תפקיד גדול בעולם. לא נתבודד עוד בנייטראליזם פסיבי, אלא נפעל באמצעותו בדרך חיובית, פעילה, בזירה הבינלאומית. ככל שנצליח להרבות נייטראליסטים כמונו, יקטן המרחב הנתון להשפעת הגושים. בהמשך הזמן נוכל להגיע לכך שנהיה לשון-המאזנים וכיון שכולנו למודי סבל, ועל כן בעלי מוסר גבוה, אין אנו רוצים אלא טובת האדם וטובת האנושות; וכיון שאנו טובים, כי אנו החלשים, נביא את השלום לעולם; נפריד בין הגושים במידה כזאת שלא יוכלו עוד לגעת איש ברעהו לרעה.

לנייטראליזם זה נלותה באסיה ואפריקה נימה נוספת — תחושת הסולידאריות בין המדינות המשתחררות כפי שהת-בטאה בבנדונג, וכפי שהיא קיימת, במידה פחותה, עד היום. אף שאין סולידאריות זו מבטאת אינטרסים מוחשיים, מצויה במדינות המשתחררות תחושת גורל משותף.

ברם, לנייטראליזם של המוסלמים והערבים ישנו מקור נוסף. נקודת-המוצא של הערבים והמוסלמים ביחס לעולם היא שהם חטיבה בפני-עצמה: אנו המאמינים; ואילו השאר — כופרים הם. אין הערבים משתלבים במאבק בין אורח החיים הדמוקראטי המערבי לבין אורח-החיים הקומוניסטי. בתודעתם קיימת עדיין חלוקת העולם ל„דאר אס-סלאם“ (מחנה הש-לום) — הוא מחנה האיסלאם, ו„דאר אל-חרב“ (מחנה המל-חמה) — הוא מחנה הכופרים. המערב שנוא עליהם. המזרח אינו מכובד עליהם, אף שהוא עוזר להם; קיימת זרות כלפיו. השאלה שהטרידה את הערבים היתה: איך נחזיר לעצמנו את הגדולה בעולם זה של הענקים, „המערב“ למול ה„מזרח“, (או, לפני מלחמת-העולם — בריטניה וצרפת לעומת גרמניה ואיטליה). התשובה, שמוצאים אותה הן אצל הדור הישן של הפובליציסטים הערביים והן אצל הדור החדש, היתה: כש-הענקים רבים — אנו נהנים. המעצמות לימדום לקח זה פע-מים רבות — ויסודית. כך, למשל, החוזה המצרי-הבריטי משנת 1936 נחתם לא משום שלפתע החליטו הבריטים כי מחובתם להעניק חופש למצרים. הוא נחתם בגלל מלחמת איטליה-חבש. ערב מלחמת-העולם ובמהלכה, ראו הערבים כיצד הצדדים הלוחמים מבקשים אהדתם ומעניקים להם הבט-חות לרוב.

גישה זו אצל הערבים היא גישת-יטוד — וממנה נובע במי-שרין הנייטראליזם החיובי של עבד-אנ-נאצר. הנימה של „הנייטראליזם החיובי“ כמביא-שלום בין המעצמות הופיעה לראשונה בחלל-עולמן של המדינות העצמאיות-החדשות רק ב-1954/55 ועבד-אנ-נאצר „קנה“ אותו בקושי; ועד עכשיו יש והוא מגמגם בדברו עליו.

עד שדרך כוכבו של עבד-אנ-נאצר, חסר היה לערבים מנהיג שיוציא את רעיון „העמידה בתוך“ מן הכוח אל הפועל. במי-דה שנהנו מפירותיה של גישה זו — נהנו מההפקר, ולא

כפרי יזמה-משלהם. היה צורך שיבוא מישהו שינסח „איך עושים זאת?“, ושיהיה לו העוז אף לבצע זאת. נקודת-המוצא של עבד-אנ-נאצר היא כי עצמאות של אמת פירושה חופש-יזמה שיאפשר לו להשיג את מטרותיו שצוינו לעיל; חופש-יזמה זה ייוצר להלכה, על-ידי כך שהוא יינתק מעל המערב ויעמיד עצמו בתוך בין שני הגושים. בהמשך הדברים יוברר שהמציאות היא שונה; לא עלה בידו לעמוד „בתוך“. ברם, נראה מה הם התנאים לביצוע מדיניות כזו, כיצד „עומדים בתוך?“ וזאת לזכור: התיאוריה של הנייטראל-ליזם החיובי היא תורה לא-כתובה ונולדה תוך מסה ומעש. משטרו של עבד-אנ-נאצר פרגמטי הוא; עבד-אנ-נאצר למד מתוך ניסיון ורק לא-טלאט גיבש לעצמו דרך.

לעמידה „בתוך“ דרושים בראש וראשונה תנאי-בטחון, כיון שעמדה זו בין הגושים, כביכול בשטח-ההפקר, היא מסוכנת לכשעצמה; לא-כל-שכן כשיש כונה לפעול במרחב-השפעה של המעצמות.

תנאי-הבטחון הראשון הוא קיום שליטה בלתי-מעוררת מבפנים המדינה. עבד-אנ-נאצר אינו נלאה מלספר לעמו: „אילו נתתי חופש-פעולה למפלגות, מה היה קורה? הקומוניסטים היו מתארגנים ועושים את דברה של מוסקבה; והבורגנים היו מתארגנים ומתחברים אל המערב; והמערב והמזרח היו חודרים למצרים — ואנו היינו תלויים בהם, וחופש-פעולה לא היה לנו“. אין ספק כי יש בגרסה זו גרעין של אמת, ולא יקשה למצוא לה סימוכין בהיסטוריה הערבית החדשה.

התנאי השני המוסף בטחון במשותף של דרך זו ובהצלחתה הוא — ריבוי מספר הנייטראליסטים. ככל שגדל ורב מספרם של הנייטראליסטים, כן גדל הבטחון בהשגת תכליתם: בין אם זו בשאלה של הצבעה באו"ם, בין אם בענין לחץ בבעיות בין-גושיות על-ידי דעת-הקהל של מדינות בלתי מזדהות, ובין אם המדובר הוא בחששה של ברית-המועצות ללחוץ על מצרים בעניני הסכר — פן יראו ויראו מדינות נייטראל-ליסטיות אחרות, שאת לבם רוצה ברית-המועצות לרכוש. המסקנה שהסיק עבד-אנ-נאצר: לפעול לכך שמדינות רבות יותר ויותר תהיינה לנייטראליסטיות; ואמנם, לכך הוא פועל. ונראה שהיו לו הצלחות אישיות בתחום זה.

גורם-בטחון שלישי הוא הצבא ככוח הרתעה והשהיה. ואמנם, ככוח הרתעה והשהיה הצבא המצרי הוא כוח, כי בתפקידי דים אלה אינו חייב להתמודד עם עצמתן של המעצמות ואף לא עם עצמתה של ישראל. די לו שיהיה מסוגל לנהל השהיה במשך ימים אחדים עד אשר תופסק ההתקפה, הודות ללחצים בינלאומיים. כך קרה במבצע סואץ ב-1956 — ומאז נתעצם הצבא המצרי במידה ניכרת.

לושת אלה הם גורמי-הבטחון הנדרשים לביצוע מדיניות של עבד-אנ-נאצר. אולם נחוצים גם כלי-ביצוע בהם תיעשה המלאכה — והם שניים: הנהגה ועצמה. הנהגה — שמה עבד-אנ-נאצר. כל שאר אישי המשטר

המצרי הם בגדר כלי-שרת. מה טיבו של עבד-אנ-נאצר כמדינאי? ראשית, אין הוא מדינאי יוצר, המעלה בכוחו-הוא חזון ומ-פרטו לתורה. חזון יש לו, אך תורה אין בכוחו האינטלקטואלי

ליצור. אולם הוא יודע לשאול בכשרון מאחרים. הוא שואל פרטים של דוקטרינות, אותן סיסמאות שתואמות את שאיפור-תירו-הוא, ההולמות את מניעיו ומשרתות את מטרותיו. וכך הוא הלביש את חזון גדולת-מצרים באדרת הנייטראליזם החיובי שהוא שאל מהיוגוסלבים ומההודים.

להעדר תורה אצל עבד-אנ-נאצר יש גם יתרון חשוב: כיון שאינו דבק בנוסחאות-הלכה, כיון שאינו חייב נאמנות לשום עקרונות-יסוד, הרי הוא גמיש. הוא עשה פעמים רבות תפי-ניות חדות למדי על-מנת להתאים את שיטותיו למציאות המשתנה, בלי לאבד מנגד עיניו את המטרה הסופית — הגדולה. די להזכיר כי החל את הקריירה שלו כלאומני מצרי „בן עמק הנילוס“, עלה לגדולה כמנהיג הלאומנות הערבית ועתה לאחר פירוקה של קע"מ הוא מבקש להאדיר-עצמו מחדש — והפעם כנביא הסוציאליזם.

במניעיו של עבד-אנ-נאצר נודע משקל רב לגורמים שאנו רגילים להגדירם כאי-רציונליים — בעיקר לגורם הגדולה. כתוצאה מכך יש ומתעוות גם הצבת המטרות: הן חורגות אל מעבר התחום המציאותי בה מסוגלת מצרים, על-פי עצמתה האורגנית, לפעול בעיולות. אולם בביצועה הטקטי של מדיניותו מונחה עבד-אנ-נאצר, על-פי-רוב, על-ידי שיי-קול מפוכח. אף כשאנו שומעים אותו צורח, מסתבר לעתים קרובות, לאחר עיון, כי צריחתו היתה מפוכחת; לרוב שוקל הוא מגבלות לעומת יתרונות. אף ששיקוליו אינם תמיד טהו-רים מרבב של יצרים (מדינאים כאלה הנם תופעה נדירה), הרי ראינו לא-פעם כי יודע הוא לסגת משגיאות שנבעו מכך שיצרו העבירו על דעתו.

עבד-אנ-נאצר הוא נועז, תוקפני, ויודע לעמוד בלחצים קשים. לאחר שערך הערכת-מצב והגיע למסקנה שניתן לעשות מעשה שהנו בבחינת סיכון-מחושב, יש והוא מסתכן. דוגמה בולטת לכך היא הלאמת תעלת-סואץ, לאחר שנאמר לו על-ידי האמריקנים כי לא יקבל כסף לבנית סכר-אסואן. ואכן, כמעט וטעה אז בשיקולו. עבד-אנ-נאצר הוא תוקפני הן משום הלך-המחשבה שלו (האופיני לערבים בכללם), הן משום ששאיפתו להנהגת העולם הערבי מחייבת זאת והן משום שנוכח כי עמדה כזו משתלמת.

עבד-אנ-נאצר הוא חסר-מוסר. השקר והרצח טובים בעיניו כאמצעים מדיניים. מדיניות-החוח באה לשרת את האינטרסים האנוכיים של מדינה ועל-כן למוסר אין מקום רב להתגדר בה. אולם אצל עבד-אנ-נאצר השקר, זריעת-שנאה, התרנות בכל האמצעים, הסתה לרצח ומעשה רצח הם בבחינת שיטה של קבנ. שיטה זו מונחת ביסוד מסעו לכיבוש ההגמוניה בעולם הערבי ובאפריקה.

ולבסוף, ישנה מימרה מקובלת כי „עבד-אנ-נאצר מגיב — ואינו יוום“. לפי תפיסה זו, כל מעשיו הם בגדר תגובות על מצבים שנוצרו על-ידי אחרים. יתכן שזוהי הגדרה מטעה, כי מהי למעשה, יזמה? יזמה באה ליצור מצב חדש; אבל היא גם תגובה על מצב קיים. אמנם, אפשר להבחין בין יזמה „ראשוני-נית“ לבין יזמה „תגובתית“. ברם, אנו מוצאים גילויי יזמה „ראשונית“ גם אצל עבד-אנ-נאצר; לדוגמה, מסע החתירות שלו בעולם הערבי מאז 1955. אמנם רבים יותר המקרים בהם יזמתו של עבד-אנ-נאצר היא תגובתית. נוצר מצב מסוים בקונגו — בא הוא ומתערב; לא הוא יצר מצב זה. אך הוא

זציה של מצרים עולה על זו של ארצות אלו; והדבר מתבטא במספר המשכילים, באוניברסיטאות (במצרים יש כיום יותר סטודנטים משהיו בגרמניה בתקופת הנאצים — אלא שיש הבדל באיכות), בספרים, בעתונות, ברדיו ועוד. הארגון המדיני והמנהלי — עם כל ליקויו — הוא המשוכלל ביותר וצבאה הוא הגדול שבאיזור. כל אלה הם גורמי-עצמה המסייעים בידי עבד-אנ-נאצר על אף אפסותם לעומת ענקי-העולם. אולם כנגד זה, הפוטנציאל הכלכלי, המדעי והטכנולוגי של מצרים אינו עונה על צרכיה היא, ועל אחת כמה וכמה שאינו עונה על צרכי ארצות נחשלות אחרות. נקודת-התורפה במדיניות „הנייטראליזם ההיובני” של עבד-אנ-נאצר היא שלוקה הוא בחוסר-עצמה בסיטית.

עת נחזור אל התיאוריה של ה„עמידה בתוך” בין שני הגושים ונשאל: היכן עומד עבד-אנ-נאצר בין הגושים? יהיה עלינו לומר שמדיניותו היא במהותה אנטי-מערבית ופרו-סובייטית. בכדי להגיע לעמידה בין שני הגושים, צריך היה תחילה להינתק מהמערב. כיצד ניתן? לא היה זה ניתוק החבל במספריים. מהמערב ניתןק עצמו על-ידי שעשה את עסקת-הנשק עם הגוש המזרחי — ובאותה שניה קשר עצמו למזרח. זאת ועוד. העמדות שמצרים רצתה לכבוש במזה”ת ובאפריקה לעשית הן מדיני וכלכלי, היו כולן בשליטה מערבית (או בהשפעה מערבית).

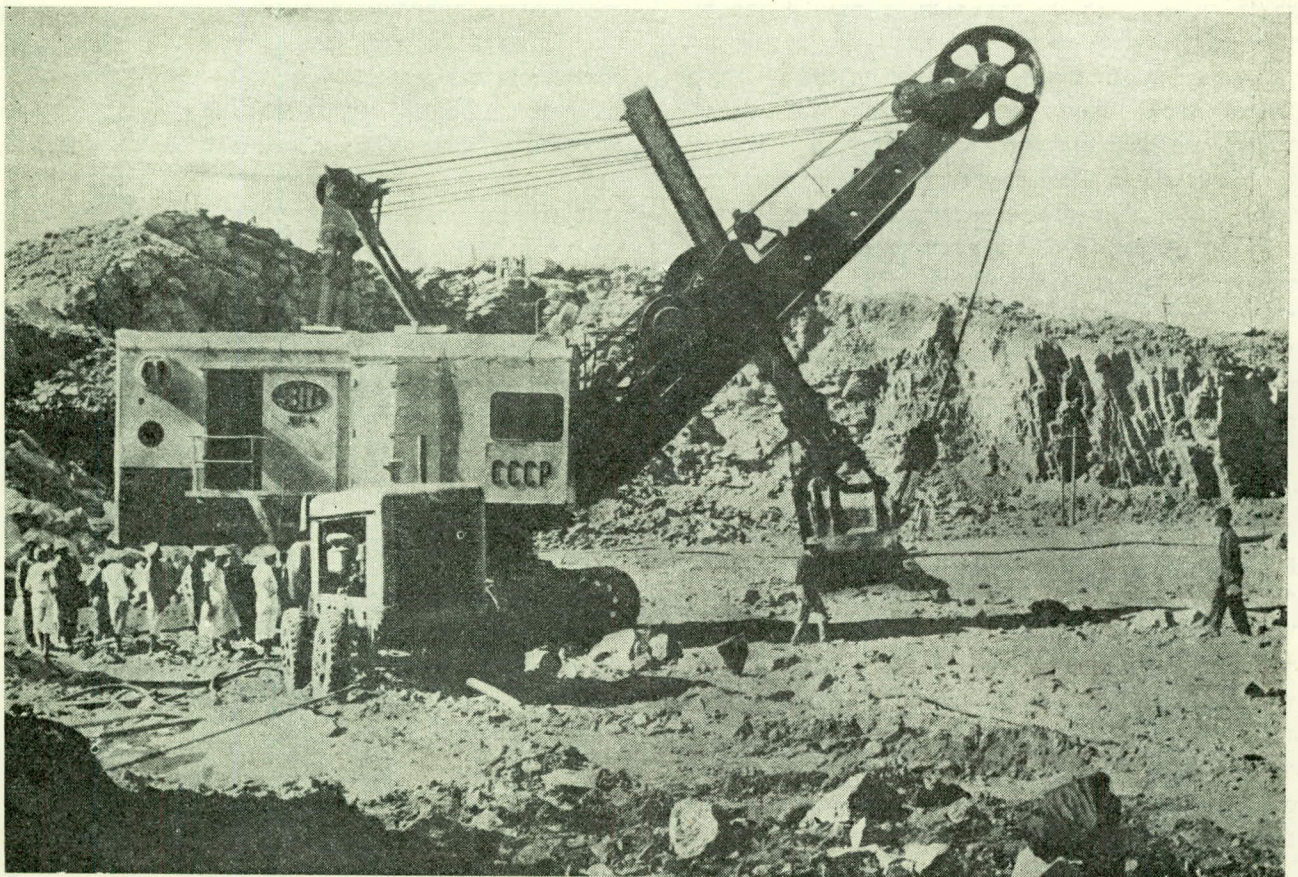

יוזם את ההתערבות. זוהי אמנם „יזמה תגובתית”, אך זוהי על-כל-פנים יזמה, כי ההתערבות לא נכפתה עליו, אלא באה מיזמתו החופשית. יוזר כי אף ברה”מ וגם קע”מ רואות ברכה מתוך „יזמה תגובתית”, וגם ברה”מ וגם קע”מ רואות ברכה בכך. אין אנו חייבות ליוזם, הן אומרות, אנו רק הולכות עם ההיסטוריה; העמים מבקשים להשתחרר ואנו מסייעות בידם. אין ספק, כי המצב בעולם היה כזה בשנות החמישים — ובמידת מה הוא עדיין כזה. מי שהשליך בשנים אלה את יתרו, בזירה הבינלאומית, על שיתוף הפעולה עם הזרמים הלא-מניים — ובמיוחד עם הקיצוניים שבהם — מצא את דרכו סלולה לפניו.

אכן, עבד-אנ-נאצר הוא מנהיג מדיני בעל סגולות נדירות-למדי, לא רק בקנה-מידה של הערבים והוא הוכיח עצמו, לעתים, כיריב מסוכן. אולם סגולות אלו נסתרות, במידה רבה, על-ידי הקו האירציונלי באופיו המתבטא בהצבת מטרה בלתי-מציאותית, כלומר בעיוותה של מדיניות-החוץ. תופעה נוספת הסותרת את סגולותיו החיוביות כמנהיג היא כי כמו אצל דיקטטורים אחרים שקדמו לו ושהאריכו בשלטון, הולכת ומסתלפת בעיניו המציאות כמות-שהיא; עד עתה היה נקי למדי מתופעה זו, אך דומה כי לאחורונה החלה לתת בו אותותיה.

כלי-הביצוע האחר הוא העצמה. עצמה מושג יחסי הוא הנמדד ביחס למטרות וליריבים. עצמתה היחסית של מצרים לעומת ארצות ערב וארצות אפריקה גבוהה, לכאורה. רמת הציבילי-

ראשית הבניה בסכר-אסואן. מה יצמיח בסוף?

ברם, לעולם אין לאלידו של עבד־אנאצר לשכנע מדינות אחרות בכוחו־הוא. כשנחתמה ברית־בגדד, בתחילת 1955, ניסה לשכנע את סוריה להצטרף אליו, בברית־נגדית; אלא שסוריה רחוקה היתה מלהטות לו אוזן. אך ברגע שחתם על עסקת־הנשק, אמרו ארצות־ערב: אין אנו הולכות להתחבר עם עבד־אנאצר, אלא עם זה שיש לו „אבא” עצום. ומאז עסקת־הנשק התחילה ההקשבה הערה לדברו של בעל־העסקה המצרי. הן ראינו, שביחס לכמות קטנה של נשק או כמה אלפי דולרים, אשר יכול היה ללא־קושי לספקם לארץ אפרי־קנית זו או אחרת, מקרנותיו־הוא — שימש עבד־אנאצר מתוך לסין ולברית־המועצות. הסיבה לכך היא כי 1,000 דולר שמקורם בברית־המועצות הם בעלי משקל סגולי רב יותר מאשר 1,000 דולר שמקורם עבד־אנאצר.

לפיכך, השתית עבד־אנאצר את עמודי משטרו על המזרח — עמודי הכלכלה והצבא כאחד. אין הוא עומד אפוא „בתוך” בין שני הגושים. אולם איננו קומוניסט. ולא זו בלבד; יודע הוא — ויודעת ברית־המועצות — שהאינטרסים שלהם זהים רק עד גבול מסויים: סילוק המערב מעמדותיו. מעבר לגבול זה שואף עבד־אנאצר לכתר ההנהגה בחצי־העולם הניי־טראליסטי, ואילו ברה״מ לכתר ההנהגה בעולם הקומוניסטי. אך המערב טרם סולק מכל עמדותיו, ועל כן נשאר תחום נרחב לשיתוף־פעולה. מאידך גיסא כבר הגיעו במספר נקודות לאותו גבול ונתגלו חיכוכים.

עתה לקבוצת־השאלות האחרונה שלנו: מהו מאזנו של עבד־אנאצר במדיניות ה„נייטראליזם החיובי”? מה השיג ומה לא השיג? היכן עומד הוא כיום?

תחילה עלינו לקבוע, כי אָמנם השיג עבד־אנאצר הכ־רתן לפי שעה, של המעצמות בנייטראליזם של מצרים. המצב כיום הוא שהן המזרח והן ארה״ב — על אף שעבד־אנאצר אינו עושה דברם — מסייעים לו; והם מסייעים לו, כפי שהוסבר לעיל, כיון שהוא והנייטראליסטים האחרים הביאום לידי מצב, שבו אין השניים יכולים להרשות לעצמם שלא לסייע לו. אכן, זהו השג נכבד. הבה נזכור דרך איזה מדורי־גיהנום נאלץ עבד־אנאצר לעבור, ואיזה כוח עמידה נדרש לו עד שהגיע למעמד כזה: מלחמת־סואץ — הנסיון להורידו בכוח־הנשק מן הדרך שנקט בה, אחרי סואץ — נסיון המעצמה אדירת־הכלכלה שבמערב להסיטו מדרכו על־ידי הסגר כלכלי חמור, בעקבותיו הגיעה מצרים עד פת לחם; לאחר מכן בא נסיון הקומוניסטים, שנתמך על־ידי ברה״מ, לפעול בקע״מ (בעיקר בסוריה), כדי להכשיר את הקרקע למעבר ממשטר „הבורגנות הלאומית”, המיוצגת על־ידי עבד־אנאצר, למשטר של דמוקרטיה עממית. מכל המבחנים האלה יצא עבד־אנאצר כשידו על העליונה והביא לכך שהמעצמות נאלצו להשלים עם עמדתו. וזאת הן עשו כדי שלא לאבד את אחיותן בתוך מצרים; אחיזה שמטרתה העיקרית אינה להשפיע השפעה יש־רה על עבד־אנאצר, כי אם למנוע מהמחנה השני תפיסת עמדות־עדיפות.

ולא זו בלבד. ההיסטוריון ימצא בודאי כי לעבד־אנאצר היה חלק לא־מבוטל בכך שגם מדינות אחרות הלכו בדרך זו; כי הוא שפרץ את הפרצה הראשונה במחנה הנוהה אחר

המערב במזה״ת ובאפריקה (מוצדק בפרס היה, למעשה, הראשון — אך נכשל). טיטו פרץ פריצה דומה במחנה המז־רחי — אבל אחריו לא באו מדינות אחרות (והסיבות ידועות). אולם בכך לא מתמצה המאזן; כי הרי עצמאות אמיתית לדידי עבד־אנאצר פירושה חופש יזמה בזירה הבינלאומית למען השגת מטרתיו בעולם הערבי, כלפי ישראל, באפריקה ובשטח הכלכלי. מהו מאזנו בשטחים אלה?

בעולם הערבי נחל עבד־אנאצר תחילה נצחונות גדולים ולאחר־מכן כשלונות. נצחונותיו באו לו כפרי פניותו למזרח בשנת 1955, בה נתן ביטוי מעשי לשנאת הערבים אל המערב; ובכך הפך בן־רגע למנהיג העולם הערבי.

בעוד שהמזרח תמך בו במסעו לסילוק המערב מעמדותיו התקשה המערב לסגל את מדיניותו לתנאים החדשים במזה״ת בעקבות עסקת־הנשק (שמבחינה עולמית היתה רק אחד הביטויים ל„תחרות בשלום” של חרושצ׳וב, אחרי ועידת הפסגה בג׳נבה, ב־1955 ואשר המערב בכללו התקשה להס־תגל אליה).

אכן, שלב הבלימה החל למעשה כבר ב־1956 במבצע סיני וסואץ — על אף שלשיא הצלחתו הגיע עבד־אנאצר רק בתחילת 1958, עם הקמת קע״מ. במבצע סיני הועם זוהרו של עבד־אנאצר והוצגו מגבלותיו, אף כי הדבר לא נתן מיד את אותותיו. לאחר מבצע סיני הפכה ישראל, בדיעבד, למגינה של ירדן. המערב סייע לבלימת עבד־אנאצר בירדן ובלבנון (על־ידי הצי הששי ועל־ידי הנחתת כוחות שם, לאחר ההפיכה בעיראק); וגם המזרח תרם את חלקו על־ידי עידוד הקומר־ניסטים בעיראק ומתן סיוע לקאסם נגד שאיפות ההשתלטות של עבד־אנאצר. כי הן המערב והן המזרח — אף כי לא ראו לעצמם דרך שלא לסייע בידי עבד־אנאצר בתוך ביתו — הכירו בו כיריב מעבר לתחום זה; המערב — כיון שעבד־אנאצר התנכל לעמדותיו; המזרח — כיון שהשתל־טותו על ארצות־ערב עשויה היתה להגביר את כוח „הבורג־נות הלאומנית” באיזור ולסכל את סיכויי הקומוניסטים להש־פיע על ההתפתחות. בתנאים אלה הפכה שאלת האיחוד הערבי לבעית מאזן השפעות־הגומלין בין הכוחות השונים.

במקום שהן העם והן השליטים רצו באיחוד — לא יכלו המעצמות למנוע זאת. כיון שנטרלו זו את זו וכיון שנוצרה דעת־קהל נייטראליסטית, לא היתה עוד אפשרות של התער־בות בכוח הזרוע. וכך קמה קע״מ, חרף התנגדותן של המעצ־מות. אולם כאשר השליטים לא חפצו באיחוד יכלו המעצמות להתערב, וכזאת קרה בעיראק, בלבנון ובירדן.

ניתוח גורמי האיחוד והפירוד בעולם הערבי חורג ממסגרתנו זו. תרומתו של עבד־אנאצר לאיחוד היא בכך שהוא החל, כביכול, להגשים את חזון הגדולה הערבית בדרך של נצחון על המערב. תרומת עבד־אנאצר ומצרים לפירוד התבטאה בשתיים: תרומת־הוא — בכך שאופיו, אופי של שליט אבסור־לוטי, לא הניח לו לשתף אחרים בשלטונו — בהנהגה וכך נתחור לשליטי־ערב שכל מי שמתאחד עם מצרים שבשלטונו של עבד־אנאצר מאבד ממילא כל השפעה על עתיד ארצו. ואילו תרומתה של מצרים לדבר הפירוד היא עוניה — אשר לא רק החשיד אותה בתור שותף אפשרי בכל איחוד עם מדינה בעלת־נכסים, אלא גם מנע הושטת סיוע־של־ממש מצדה למדינה שעמה התאחדה.

שתי תופעות אלה בלטו אחרי האיחוד עם סוריה; והן שהרתיעו ארצות-ערב אחרות מללכת בעקבותיה ובלמו את תנועת האיחוד לא רק בקרב שליטים כי אם גם בקרב שכבות-ציבור נרחבות. תופעות אלה הן שהביאו לבסוף לפירוק קצ"מ — ולא התערבות המעצמות, כביכול. אדרבא: ארה"ב סייעה לעבד-אנאצר בסוריה על-ידי אספקת חיטה (ומי יודע, שמא בלעדי משלוחים אלה היה אולי הפירוק מקדים לבוא).

הכשלון שבשיטת-השלטון המצרית בסוריה חורג ממישור מדיניות ה"נייטראליזם החיובי". אולם גורם-הכשלון השני — חוסר עצמה כלכלית — הוא חלק אורגני בה. ובגלל גורם זה לא עלה בידי עבד-אנאצר להחזיק בסוריה, באותו אורח בו רצה, על אף שהמעצמות נמצאו "מנוטרלות" לגבי אפ-שרויות התערבותן בעניינה.

ביחס לישראל, בסיכום-ביניים, ניתן לומר כי מדיניות ה"נייטראליזם החיובי" עשתה לעבד-אנאצר שירות-דוב. בחתרו להחליש את ישראל — הוה אומר לבודדה מהמערב ולמנוע ממנה אספקת נשק — השיגה עליתו על דרך ה"נייטראליזם החיובי" את ההפך. שהרי לפני 1956 רחוקים היינו ממצירתם של מקורות לאספקת חימוש חדיש.

מכיוון שעבד-אנאצר פתח במסע ההשתלטות שלו, הכריז על עצמו כאיבו הראשי של המערב באיזור והפך לגורם העיקרי לחוסר-יציבות בו. הוא יצר שותפות-אינטרסים — ולו גם מוגבלת — בין ישראל, המערב וארצות אחרות באיזור, ביניהן אף מדינות-ערב, אשר שאפו ליציבות ולשמירת הסט-טוס-קו (ובזאת מודה חוסיין, בזכרונותיו המתפרסמים לאח-רונה). למרות החימוש הרב והחדש שעבד-אנאצר רכש בגוש המזרחי לא עלה בידו להשיג עדיפות מכרעת לעומת ישראל. כדי לסייע בלבימתו סיפקו עתה מדינות מערביות חימוש גם לישראל. ובכך לא סגי, כי הגברת הכוחות המזוינים מהד גיסא והרכש הרב מאידך גיסא, מכבידים יותר ויותר על מצבה הכספי של מצרים ומגבירים את הזדקקותה לסיוע-חוץ. מצב זה מהווה מגבלה מבחינת איתנותה של מצרים בגורמי חוץ, מגבלה לגבי עצמאותה. באפריקה ועל במות בין-לאומיות השיג עבד-אנאצר במישור המדיני מספר השגים אנטי-ישראליים, שניתן לראותם כהשגים של מדיניות ה"נייטראליזם החיובי". אך אותו זמן עצמו עלה בידה של מדינת ישראל לקשור קשרים רבי-ערך עם מדינות חדשות כותיקות. וגם כאן שלילי מאזנו של עבד-אנאצר. ניתן לומר כי במי-שור המדיני ככפורום הבינלאומי עולה כוחם של הערבים על כוחו-אנו — אך לאו דוקא בגלל מדיניותו של עבד-אנאצר אלא בגלל כוחן המספרי של ארצות ערב בכללותן, והשתיי-כותן על "הגוש" האפרו-אסיאני, שעם כי אינו גוש, עדיין יש בו מידה ניכרת של הזדהות. לעומת זאת, אין הערבים — ועבד-אנאצר בכלל זה — מצליחים, ברוב המקרים, לפגוע לרעה בקשרים הבלתי-אמצעיים בינינו לבין הארצות השונות. באפריקה נשארו קשריה של מצרים מוגבלים למישור המדיני. אין לה אחיזה של ממש בתוך אותן הארצות, בחוגי משכיליהן או במשקיהן. ברם, בשלב הנוכחי אין זו אולי מגרעת כה קשה לגביה; כי אנשי ההנהגה האפריקניים — בדומה לער-בים — הנם עדיין "יצורים מדיניים" יותר מאשר "יצורים כלכליים", ועבד-אנאצר פועל בתוך אפריקה בסיוע ההסחה האנטי-מערבית. אולם חשיבות הגורם הכלכלי הולכת ועולה

ועבד-אנאצר טרם הוכיח שביכולתו לסייע לאפריקה סיוע-טכני אפילו בקנה-המידה הצנוע של ישראל, אם כי הוא עושה נסיונות גם במגמה זו. וברור שאינו יכול להעניק את ההון ואת כל-הידע הדרושים לאותן ארצות על-ימנת להעלות את רמת חייהן, לבצע מהפכה תעשייתית ולקדם את החקלאות, כפי שארצות אלו היו רוצות. כלומר, השגיו של עבד-אנאצר באפריקה תלויים אך ורק בהצלחתו בזירה המדינית. ונשאלת השאלה: באיזו מידה השג כגון ברית-הפעולה של מדינות "גוש קובלנקה", אשר קמה בעקבות משבר קונגו, הוא השג של ממש? איזה אינטרסים מצויים ברית זו משרתת? המשותף לארצות אלה הנה השאיפה ליצור "גב מדיני", אותו תוכל כל אחת מהן לנצל לקידום האינטרסים שלה-עצמה. כל אחד מראשי מדינות אלה מוכן ומזומן לשמש כמנהיג כל-אפריקני; ושום מדינה לא תותר על האינטרסים שלה למען רעותה. השאלה היא איפוא, מה שימוש יכול עבד-אנאצר לעשות בגיבוי המדיני של הגוש. התשובה לכך תהיה — כמעט ולא כלום. גיבוי מדיני זה יוכל בתנאים מסוימים לסייע לו סיוע כלשהו בעמידתו מול המעצמות, ואף לזכותו בהצהרות בלתי-נוחות לישראל. אך אין בגוש קובלנקה מאום שיוכל לשרת ישירות את האינטרסים המעשיים של עבד-אנאצר — לא בעולם הערבי ואף לא בשטח הכלכלי.

בשטח הכלכלי, בהשגת סיוע-חוץ, היו לעבד-אנאצר השגים נאים: בשנים 1958—1961 קיבל סיוע הן מן המערב (בעיקר מארה"ב) והן מהמזרח, ובקנה-מידה גדול. אמנם אפשר לטעון כנגדו שאילולי נקט ב"נייטראליזם חיובי" יכול היה לעמוד עתה בשנה השישית של בנין הסכר, ואילולי התכוונן למלחמת-שמד נגד ישראל — לא היה מוציא למעלה מ-100 מיליון לירות מצריות לשנה על הצבא ויכול היה להסתפק ב-38 מיליון — תקציב הצבא ב-1954—1953*.

אולם לגבי עבד-אנאצר טיעון כזה הוא בלתי-מציאיתי, שכן רק בדרך בה הלך יכול היה להשיג את השליטה המלאה בקצ"מ. אילו נתן למערב לסייע סיוע ישר, כשכלכלת מצרים פתוחה וליברלית, ולבורגנות עמדות-שליטה במשק — ספק אם יכול היה לבצע מדיניות של "נייטראליזם חיובי"; כי לא היה לו אז אותו "בטחון פנימי" לו זקוק דיקטטור ההולך בדרכיו. בעזרת סיוע-החוץ בונה עבד-אנאצר את סכר אסואן הגבוה, מרחיב את תעלת סואץ ומפתח את התעשייה. אולם מדיניות ה"נייטראליזם החיובי" נועדה להביא להשגים כלכליים נוספים ואולי חשובים יותר: השתלטות על מקורות-השקעה — כלומר על מקורות-הנפט הערביים, כיבוש שוקים לתעשייה וכיבוש שטחי הגירה; ובאלה — נכשל. דוקא ההש-קות בפיתוח במסגרת משק ממלכתי, פיתוח אשר תכליתו הראשונית היא ליצור "תנאי בטחון" הגבירו קשייה הכלכליים של מצרים — וכיום היא זקוקה לסיוע-חוץ יותר מאי-פעם, לא רק לצורכי השקעה אלא בתור הון-חוזר. ויש בכך משום מגבלה של-ממש מבחינת ה"עצמאות המוחלטת".

* ההוצאות הכוללות לכוחות-המזוינים ולתעשייה-הצבאית — במידה שנתפרסמו רשמית:

שנת 1959/60	— כ-99	מיליון לירות מצריות
שנת 1960/61	— כ-101	" "
שנת 1961/62	— כ-118	" "

ערכה של הלירה המצרית — כ-5½ לירות ישראליות (לפני הפיחות).

נקודה אחרונה במאזן היא הגדולה הלאומית ובה אין צורך להרבות דברים. עבד־אנ־נאצר העלה את מצרים במישור המדיני הבינלאומי בצורה מוחשית. יש בודאי מי שיאמר כי זה השג שלא ניתן לאכילה — אך „לא על הלחם לבדו יחיה האדם“ בתקופת הלאומנות היוקרה יקרה לכולם. אלא שדומה כי כיום ההתלהבות להשגים של יוקרה־מדינית שוב אינה תופעה מרכזית במצרים, כפי שהיתה בשנים האחר־רונות: הן משום שגם לא „על היוקרה לבדה יחיה האדם“ — ומצרים חסרה לחם; הן משום שהסכימו ליוקרה ששוב אינה בחינת חידוש; הן משום שהיוקרה נתמעטה — בעיקר עם פירוק קע"מ.

*

ועתה, לסיכום המאזן: מצרים חוזרת לגודלה הטבעי; מדינה בת 25 מליון תושבים אשר כ־75% מהם הם בורים ואשר הכנסתה הלאומית לנפש היא מן הנמוכות בעולם. בנקטו מדיניות של „נייטרליזם חיובי“ ניסה עבד־אנ־נאצר להשיג תמט מהמסקנות הנובעות ממצב זה ולפעול בתוך הזירה הבינלאומית שלא באמצעות עצמתה האורגנית של מצרים, כי אם מתוך נסיון להגביר עצמה זו על־ידי ניצול תנאים מזדמנים בזירה הבינלאומית. הקפיצה הנחשונת של השנים 1955—1958 עלתה יפה, אולם ברגעי המבחן התגלתה לעינינו

כל עצמתו המבוטלת ועבד־אנ־נאצר החל לשקוע. עדיין נש־ארו בידו אפשרויות של יזמה בזירה הבינלאומית — בראש וראשונה בזירה הערבית — אולם אין מקום להניח כי יזמתו תהיה יעילה יותר בעתיד מאשר היתה בעבר. אדרבא, בגלל הרפתקאותיו בחוץ, בגלל השקעת מיטב הכשרון, המרץ וה־אמצעים בזירה החיצונית מוצא עבד־אנ־נאצר כיום במצב קשה בביתו הוא.

בשל צרכיו הגדולים ובגלל שנחלש בעקבות פירוק קע"מ גדלה האפשרות הפוטנציאלית של המעצמות להפעיל עליו לחץ — ולחץ כזה קיים. עבד־אנ־נאצר טרם נכנע, ושליטתו החזקה בארצו, שליטה שלא נתערעה אף לאחר המפלה שנחל בסוריה, מסייעת בידו. מה תהיינה תוצאות מצב זה בפנים מצרים אין לדעת. אולם ברור כי במצבו הנוכחי של עבד־אנ־נאצר דאגתו העיקרית שוב איננה להשגים בזירה החיצונית, כי אם להבטחת עתידו במצרים פנימה. מאלף הוא עד כמה חוזרת ההיסטוריה של מצרים על עצמה. במאה ה־19 ניסו שליטי מצרים בני שושלת מוחמד עלי, אשר הפיכת 1952 שמה לה קץ, לבנות אימפריה־מצרית שלא בעצ־מתה האורגנית של הארץ אלא באמצעים מלאכותיים ותוך ניצול קוניונקטורות בינלאומיות. סופם שפשטו את הרגל. עבד־אנ־נאצר טרם הגיע לשלב זה — אולם הוא הולך בעקבו־תיהם.

סיכומה של סקירה זו איננו כנראה — כדברי מחברה — סוף דבר; כי יד עבד־אנ־נאצר עודנה נטויה. אין עבד־אנ־נאצר בודד במעשי ה־„סחיטה“ משני הגושים; כי רוב המדינות הנייטרליסטיות נוהגות כן — במתכונן ושיטתית, או כניצול הזדמנויות. אלא שעבד־אנ־נאצר הוא זה שהשעה דוחקת לו. יותר מלכל שאר, אין לו הרבה פנאי.

הריבוי הטבעי במצרים מהיר מקצב ההשגים הכלכליים — שרובם עודם על הנייר — וגם סכר אסואן לא יפתור בעיה זו.

קרנו אף ירדה במקצת בזירה הבינלאומית והבינערבית; בקרב המדינות הנייטרליסטיות, או המוע־מדות־לנייטרליזם, קמו (במקצת — כתגובה על הבחישה המצרית בקדירה האפריקנית) גושים ומגמות־התלכדות — כדוגמת גוש בראזאוויל או ועידת־לגוס — שמגמתם אינה תואמת את מגמותיו של עבד־אנ־נאצר.

כתוצאה מפירוק קע"מ עלול מעמדו להתערער במצרים גופא. מה יעשה עבד־אנ־נאצר ואנה יפנה? תשובה לכך ימים יגידו.

תכיסות גרמניות - לעומת אמריקניות

בחימוש, טקטיקה, פיקוד

מעשי במלחמה עם ברית-המועצות — שכן בה עתידות הן להיתקל בהתבססות יסודית של האויב בשטח-העורף, ובטקטיקה של התקדמות-בהמוך.

נשק-רובאי אוטומטי- בשלמות - על שום-מה?

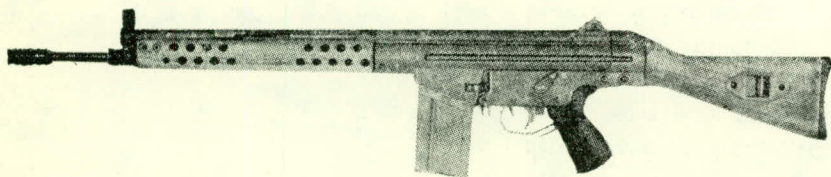
גישת-היסוד הגרמנית בענין אימונים ו- משמעת, ודאי שהשפיעה על החלטות ידועות שנתקבלו, למשל — על ההחלטה להעדיף את הרובה הספרדי-גרמני "Cetme" על-פני דגמים מערביים שונים. ה" Cetme" — רובה טוב מאוד, קל ואוטומטי-בשלמות, ש- נודמן לי לנסותו בשנת 1957 בספרד — גונה על-ידי בר-סמכא צבאי אמריקני באוני-רשויות ה"בונדסוואר", בנימוק כי נשק-תקני אוטומטי-בשלמות יגרום לרובאי להוציא תחמושת רבה מדי, מוקדם מדי. המש-עשרה שנה קודם-לכן נתנסה ה"ווארמאכט" באותו קושי עצמו עם המקלע מהיר-הירי (1200 כדורים-לדקה) מיפוס "MG-42", אולם רק בתחילה; שכן אימון נאות הפכו עדי-מהרה לנשק מעשי לחלוטין. ה"בונדסוואר" סבור

אמריקה השקיעה בבניית-מחדש של צבא גרמניה-המערבית לא רק הרבה מיכולתה החומרית ומציודה הצבאי, אלא גם ממרצו ומכוח-מעשהו של מנגנונה ההדרכתי העצום. טבעי היה לכאורה (וכך נראו תכופות הדברים בהתחלה) כי יקום צבא, שיהיה, ביסודו-של-דבר, "כצלמו וכדמותו" (פרט לדברים ידועים שבסמל ובמסורת) של צבא-ארה"ב עצמו. והנה, לכשמצוץ עתה משקיף אמריקני לתוך הנעשה בבית זה שהוקם-מחדש — נראים פני-המציאות לא-רדוקא כן. להלן מובא החלק במאמר "כך נבנה ה"בונדסוואר", שהופיע בירחון "ארמי" האמריקני, הדן בשוני המתגלה עתה בין תפיסות גרמניות ואמריקניות. כמובן, שלקורא הלא-אמריקני עיקר הענין שבקטע זה הוא לא בעצם התגלות ההבדלים, אלא במהות הגורמים והשיקולים הצבאיים המביאים לידי שוני במגמת-ההתפתחות הטקטית אפילו כשרקע האפשרויות החומריות (נשק וציוד) הפתוחות בפני שני הצבאות היה זהה-כמעט.

הליקופטרים-הן או לאו?

כך לא נראה בין אנשי-צבא גרמניים אלא ענין מועט בהתקפות מוטסות בהלי-קופטרים בכל התפיסה שפותחה בענין "חיל-הפרשים השמימי" — או אפילו ב-אפשרויות השימוש בהליקופטר ככרכב-פיקוד באיזור-הקדומי. הגישה הגרמנית, ה-מוסברת לנו כך: "מכונה זו פשוט פגיעה-מדי בתנאי לוחמתי-יבשה המוגנת, מלבד באזורים עורפיים" — יש לשער כי נובעת מן המספר הרב של מפקדים בכירים שאבדו ב"חזית-המזרח" בטוסס במטוסי "Storch" הקלים; הרגל, אשר נאסר, בסופו-של-דבר, בפקודה-

עד כה נתון היה צבא-גרמניה להשפעה חזקה של צבא-ארה"ב, באשר לארגון, אי-מונים, אורח-פעולה טקטיים, ציוד והימוש. בשנים הראשונות לקיומה-המחדש התאמנו קציניו ומש"קיו בבתי-ספר צבאיים אמרי-קניים שונים, כשגודו-מתורגמנים עמל יומם ולילה כדי לספק מהדרות גרמניות של ספרי-הדרכה ועזרי-אימון אמריקניים, לשרה את צרכיו של זרם הציוד והנשק האמרי-קניים שנהר לתוך גרמניה. במסגרת "תכנית-הסיוע-ההדדי" נתנה אמריקה לגרמניה כלי-זין ותחמושת בשווי של מיליוני דולרים רבים, ועודה מוסיפה לספק צותי-מאמנים לכל שלוחות ה"בונדסוואר". עם זאת, הגם שהשפעה אמריקנית עודה ניכרת, החל זה זמן-מה העבר הצבאי של גרמניה — וב-מיוחד נסיונו של ה"ווארמאכט" ברוסיה — להשפיע את השפעתו, אשר נתבלטה-והלכה אט-אט ככל שגדל הצבא וככל שרב הבטחון הלאומי והצבאי ביכולתו.

הרובה האוטומטי "Cetme"

כי הוא-הדין אף לגבי ה" Cetme", וכי ה-אימון והמשמעת יגברו על נטיה אפשרית לבזוז את התחמושת בירי אוטומטי חסר-תכלית — ואמנם מנופק כלי-זין זה לצבא המערב-גרמני זה כמה שנים.

מגבוה. כן, אין הצבא הגרמני מעונין במבצעי "כוחות מיוחדים", או בפטרולים ארוכי-טווח; הגם שקצינים בכירים מודים בתועלתם של אלה בשטחים ובמצבים ידועים, סבורים הם כי קיומן של יחידות מעין-אלו ימצא בלתי-

בעוד שחלק מן התפיסות האמריקניות אומץ על-ידי צבא-גרמניה במלואו, הועמדו אחרות בסימן שאלה — היו אף כאלו שנדחו כליל; בין מפני שלא נתישבו עם נסיון-העבר הצבאי — ובין משום שלא ניתנו ליישום במסגרתה של בעיתה הצבאית של גרמניה, כפי שהוגדרה עתה על-ידי נאט"ו.

שריון - נוסחה „גרמנית-צרפתית“

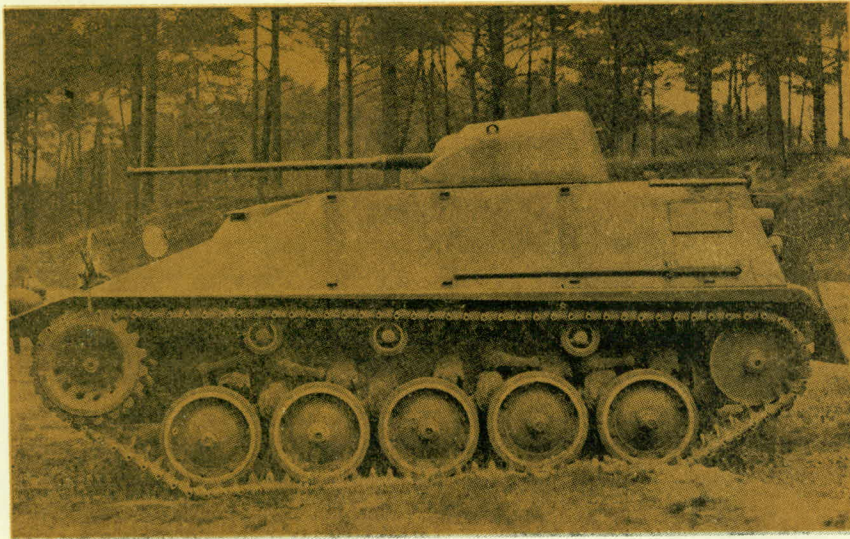
ותיקי מלחמת העולם השנייה הגרמניים דבקים בדיעות מגובשות ביותר במיוחד בכל הנוגע לשריון. בתחום הטקטי אוחזים הם בקרניה של תפיסה אופרטיבית גמישה, הכוללת ירי מתוך תנועה — וכך מונים הם את תכונות הטנק לפי סדר החשיבות שלהן: עצמת אש; ניידות (כולל טוח); ומחפה שריון. אמריקה ובריטניה נוטות יותר לתפיסה של מצודת שריון נייחת — וכך מונות הן לפי סדר החשיבות את סגולות הטנק: עצמת אש; מחפה שריון; ולבסוף — ניידות. סדר קדימה זה, משמעותו — טנק גדול וכבד יותר: הטנק האמריקני מטיפוס „M-60“, או הבריטי מטיפוס „צנטוריון“, אשר שניהם נבחנו ביסודיות על ידי ה„בונדסוואר“ — ונמצאו לוקים. בין שאר המגרעות מציינים, משקלם הרבי ביותר, המונע בעדם מעבר על גבי מרבית הגשרים הגרמניים — וכן הסעה על פני מרבית רשתות מסילות הברזל שבגרמניה — אלא אם כן ידקקו לציוד מיוחד. בעודם ממלאים את שורות חיל השריון שלהם, כאמצעי לזמן הביניים, בטנק ה־אמריקני מטיפוס „M-48“ — פנו הגרמנים אל הצרפתים; וסדרת התיעוציות ודיונים טכניים הניבה לבסוף מפרט תכונות של טנק חדש הרצוי לשני הצדדים. אחר זאת בנתה כל אחת משתי המדינות דגמי אבטיפוס — אשר, לגבי גרמניה, הולידו טנק שמשקלו 36 טונות (משקל ה־„M-60“ הוא 49 טונות!) וצלליתו נמוכה במטר שלם מזו של ה־„M-60“. דגם חדש זה נושא תותח בריטי בן 105 מ"מ, ולפי המשוער יש לו טוח מבצעי הגדול ממש כזה של הטנק הסוביטי החדש. לעת הזאת כבר החליפו ביניהן צרפת וגרמניה את הדגמים שיצרו, והנן עורכות מבחנים השואתיים והבחירה הסופית — שקרוב לוודאי כי תהיה שילובם ומיזוגם של שני הדגמים — תגיע לשלב יצור בשנה הבאה (1962).

הנגמ"ש - כפולתכלית

הבדל אחר ניכר באורח הפעולה הטקטיים של חיל השריון הגרמנים סבורים כי תפיסת צבא ארה"ב, אשר לפיה יורד חיל השריון המשוורין מרכבו עלימנת ללחום בסיוע לטנק — תביא לידי קצב התקדמות מואט בהתקפה, אגב מספר אבידות מוגדל. צבא גרמניה הפץ כי חיל השריון שלו ילחם כחלק בלתי נפרד מכווחת השריונים —

1914, בראשית מלחמת העולם הראשונה. כבסוגיות שנויות במחלוקת אחרות, מודים גם לגבי שאלה זו נושאי משרה גרמניים בגילוי לב כי המענה הנכון נמצא ללא ספק, אישם בין שתי הגישות המנוגדות; גישה, הדומה בעצם לזו הרווחת בין ה־אמריקנים — כפי שהיא באה לידי ביטוי בדיעה, המקובלת יותר ויותר ברבים, כי

כשהחיל הרגלי יורד מהנגמ"ש שלו, כדי ללחום, רק כאשר נבצר מן הטנקים להתקדם. כשעיקר חיל השריון רכוב בנגמ"שים וה־מדפים סגורים כאמצעי נגד קרינה גרעינית — רואה תפיסה זו את מפקד השריון (כפי שזה היה תכופות בפועל, ברוסיה), נע ברכבו בצד מפקד השריון. במלים אחרות: מבקע שריון רגלי אחיד, כשהשריון מאבטח

הנגמ"ש ה„קצר“ של צבא מערב גרמניה עם תותח הסיפון שלו בן 20 מ"מ

הפלוגה, למשל, — מן הראוי כי „תוחזר למפקד הפלוגה“.

את חיל השריון בהתקפה — ואילו חיל השריון לים מאבטח את השריון בהגנה.

הפיקוד - כיצד?

אשר לאופן מילוי התפקיד הפיקודי, מסתבר כי ה„בונדסוואר“ שומר אימונים למסור רתו של מולטקה הקשיש, לפיה נתונים ל־מפקד תכנית כללית, מציינים לו את יעדי, קווי התותחים של גורתו — ומה הכוחות שיסייעו לו — ואחר כך מניחים לו לעשות את המלאכה. התפיסה האמריקנית, אשר בה ניתנות למפקד פקודות מפורטות יותר — הכוללות קווי ביניים (בסיומו של כל שלב) המשמשים כקווי דיווח — נחשבת כאן כשמרנית מדי — אם כי, ללא ספק, בטוחה בהרבה. לטענת הגרמנים צפון יתרונה הגדול של תפיסת מולטקה באפשרות הנרחבת ש־היא פותחת בפני המפקד במקום לנצל כיואת ובמהירות כל מצב דברים נוח; הסכנה הכרוכה מתבטאת בכך כי עלולה היא לגרום להתנהגות הרפתקנית ומזקת מצד אותו מפקד עצמו — כפי שהודגם על ידי נוהגו המתפרץ של גנ. פון קלוק (מפקד הארמיה הראשונה הגרמנית) במהלך הפלישה לצרפת בשנת

אף בכמה תחומים אחרים אפשר לומר כי חילוקי הדיעות הם בראש וראשונה הבדלי מידה; אך יש בהם בכל זאת ענין — משום שמן הצד הגרמני מובעים הבדלי דיעות אלה באותה התלהבות האופיינית למי שמנסה לשלב אורח הפעולה חדשים בהלכות שהיו לגביו תקינות ומקובלות מאז. כך, רוצה צבא גרמניה בסיוע אווירי קרוב, שיהיה תקני בעוצבות — סיוע לא באמצעות מטוסים על־סילוניים, כי אם על ידי אווירון המסוגל לא רק לבצע משימות אש בקר החזית, אלא גם לערוך גיחות סיור. לכן עוקב הוא בהתעניינות גוברת אחר המטוס האיטלקי החדש מדגם „פיאט G-91“ — כפי שעוקב אחריו אף צבא ארה"ב. כמרכיב מכיר הוא בצורך במטוסות תובלה שיהא מסור גל להמראה ונחיתה אנכיות — ובשנת 1962 אף יפיק אבטיפוס משלו, למטוס מעין זה — דגם המכונה „טרזנסאל“ — אף שבד בבד עם זה בוחן הוא את כלייהטיס הבריטי, מטיפוס „הוקר P-1127“.

אש מתוך נגמ"שים

את אימוני ירייהקרב במסגרת הכיתתית, לצורך הכשרת חייליהם לניהול אש מתוך נגמ"ש במהלך ביצועה של משימת-הקרב. תרגילי ירייהקרב במסגרת הכיתה אפשר לערוך במסגרת הצגתם של נושאים טקטיים שונים, המשתלבים בפעולות-התקפיות; כך, למשל, מתאימים הנושאים: "כיתת-רובאים בהתקפה"; "כיתת-רובאים בפטרול-קרב"; "כיתת-רובאים בחוד" — ועוד נושאים מתוך אלה שהכיתה כבר התאמנה בהם במסגרת תכנית ההדרכה הטקטית.

כידוע, במהלך תרגילי ירייהקרב נבחנת ולומדת לא רק הכיתה — אלא לומד ונבחן גם מפקדה. לכן רצוי שתרגילי ירייהקרב יאורגנו וינהלו על-ידי מפקד בכיר יותר — מפקד הפלוגה.

תרגילי ירייהקרב חייבים להיות מאלפים מבחינה טקטית ולענות על דרישות הקרב בן-זמננו. דבר זה יושג בראש-וראשונה, כשהכיתות מבצעות את תרגילי ירייהקרב שלהן בתנאים הקרובים ככל שניתן לתנאי הקרב הממשי ועל רקע טקטי מתאים. את משימות-האש המוטלות עליהן תבצענה הן בתבנית-רגלית והן תוך פעולה בנגמ"שים.

תכנון תרגילי ירייהקרב וביצועם

נסקור כאן את אחת האפשרויות של ביצוע תרגילי ירייהקרב. הנושא: "כיתת-רובאים בהתקפה".

המטרה: לבדוק את מידת החיפוי-ההדדי של הכיתה, ומידת התיאום במהלכה של התקפה; לאפשר למפקד-הכיתה להתנהלות בשליטה על אש הכיתה ועל תנועתה בתנאי התקפה בעומק מערך-ההגנה האויב; לשכלל את כושר-הפעולה של החיילים בלחימה בהתקפה עד ליעד האויב ובעומקו — תוך מילוי של משימות-אש במסגרת הכיתה. הן בתבנית-רגלית והן תוך תנועה בנגמ"שים.

המקום: שדה-מטוח.

המשך: 8 שעות.

הציוד ועורר-האיוון: מערכת מטרות-דמות (בהתאם למרשם); חמושת — 160 כדורים (מהם 40 כדורים נותבים), רימוני

יעודו של הנגמ"ש - אמצעי-הסעה ורכב-קרב

אפשרותו של קצב-התקדמות מהיר לעומק רב, מותנית בהרכבה בכך עד כמה תשכלנה יחידות חיל-רגלים ממוכן להשתמש, במהלכו של הקרב, בנגמ"שים שלהן לא רק כאמצעי-הסעה בלבד, אלא גם כרכב-קרב.

כאשר הגנת האויב משותקת במידה רבה ואין היא מגלה התנגדות מאורגנת — יכולות יחידות-הרובאים, הפועלות בחיפוי הטנקים, להשמיד את כוח-האדם של היריב ואת אמצעי-האש הנותרים שלו תוך-כדי תנועתו, ומבלי רדת מהנגמ"שים. באם פועלות יחידות אלו בנגמ"שים באופן נכון — תוכלנה לצלוח במהירות אזורים שנפגעו במהלומות גרעיניות וגזרות הנגועות בחומרים רדיו-אקטיביים וכימיים; ויהיה לאל-ידן לחדור חדרות נועזות דרך הפערים שבין מערכי-כוחותיו של האויב, לבצע לפיתות ואיגופים, ולרדוף אחר האויב הנסוג מבלי הרפות ממנו.

באותם מקרים בהם מגלה האויב התנגדות מאורגנת, יורדות יחידות-הרובאים מן הנגמ"שים — ומנהלות את הקרב בתבנית-קרב רגלית, בחיפוי הטנקים ואמצעי-אש אחרים, וכן אש-המקלעים המוצבים על הנגמ"שים.

מובן מאליו כי הנגמ"שים יהפכו באמת לרכב-קרב רק אם ידעו חיילי יחידות-הרובאים לנהל מתוכם אש מדויקת ופוגעת בחיילי האויב — הן בקבוצות והן בחיילים בודדים.

מקומם של תרגילי ירייהקרב בהכשרת הגייסות

מפקדי-יחידות-הרובאים חייבים לנצל ניצול רב ככל-האפשר

הרגלים-המשוריינים, שלא בטנקאים, פועלים לא רק מתוך רכבם; ואולי רוב הזמן — כשהם מחוצה לו. עצם תועלתם המבצעית מותנית, קודם-כל, ביכולתם כרגלים הלוחמים על הקרקע. טבעי, על-כן, שבתרגילי סוביטי לירייהקרב ליחידה קטנה של רגלים ממוכנים מתנהל רוב הפעולות במבנים-רגליים — כשהירי מנגמ"שים דוקא מופיע רק בשלב הטקטי ההולם אותו ומצריך אותו. יצוין כי בתרגיל לא מדובר עדיין על הנגמ"ש הסוביטי החדש, מכוסה הגג, בו מפעילים הרגלים את נשקם מבעד לאשנביו.

אימון (2 לכל רובאי), 3 רימוני-אימון ל"מטול-רימונים" רקטי נגד-טנקי*; אמצעי חיקוי-ירי — 12 לבנים של חומר-נפץ, מפלגזרם אחד; חימוש וחגור — לפי התקן; נגמ"ש אחד...

בהתחשב בתכנון של התרגיל, קבע מפקד-הפלוגה את מטרות האימון, את בעיותיו לתרגול, ואת לוח-הזמנים לביצוען — ובהתאם לאלו יצר את המצב הטקטי שלהלן (ראה מרשם):

- כיתה-הרובאים מס' 1 (ממחלקה מס' 1), בפעלה במסגרת המחלקה, הגיעה עד לקו בו נערך ה"אויב" להגנה חפוזה. בהיתקלה בהתנגדות ה"אויב" שפתח באש, ירדה הכיתה מהנגמ"ש, נתפרסה לשרשרת — והיא מסתערת מתוך-התנועה על ה"אויב", מבלי להשתהות להכנות שונות.
- לאחר שהשמידה את אמצעי-הירי שבקורה-הגנה הקדמי של ה"אויב", בעומק הקרוב-ביותר של מערכו, הודפת הכיתה — תוך שיתוף-פעולה עם היחידות השכנות — את התקפת-הנגד של יחידת "אויב" שהוגברה בטנקים; ולאחר זאת — צולחת קטע בשטח הנגוע בחומרים רדיו-אקטיביים.
- לאחר אלה, ומשלא נתקלה בהתנגדות מאורגנת, עולה הכיתה על הנגמ"ש — ועוברת למרדף מהיר-קצב אחרי ה"אויב" הנסוג. במהלך המרדף משמידה הכיתה קבוצת אנשי "אויב" (מטרות מס' 7 ו-8) באש כל-ליהנשק שב-נגמ"ש, בלא להאיט את מהירות התנועה.

מספר המטרות, אופין, הטוחים אליהן וזמני הופעתן — כל אלה מותאמים היו למצב הטקטי שתואר ולתנאי ניהולו של תרגיל ירי-קרב במסגרת כיתה לאור היום.

מהלך התרגיל

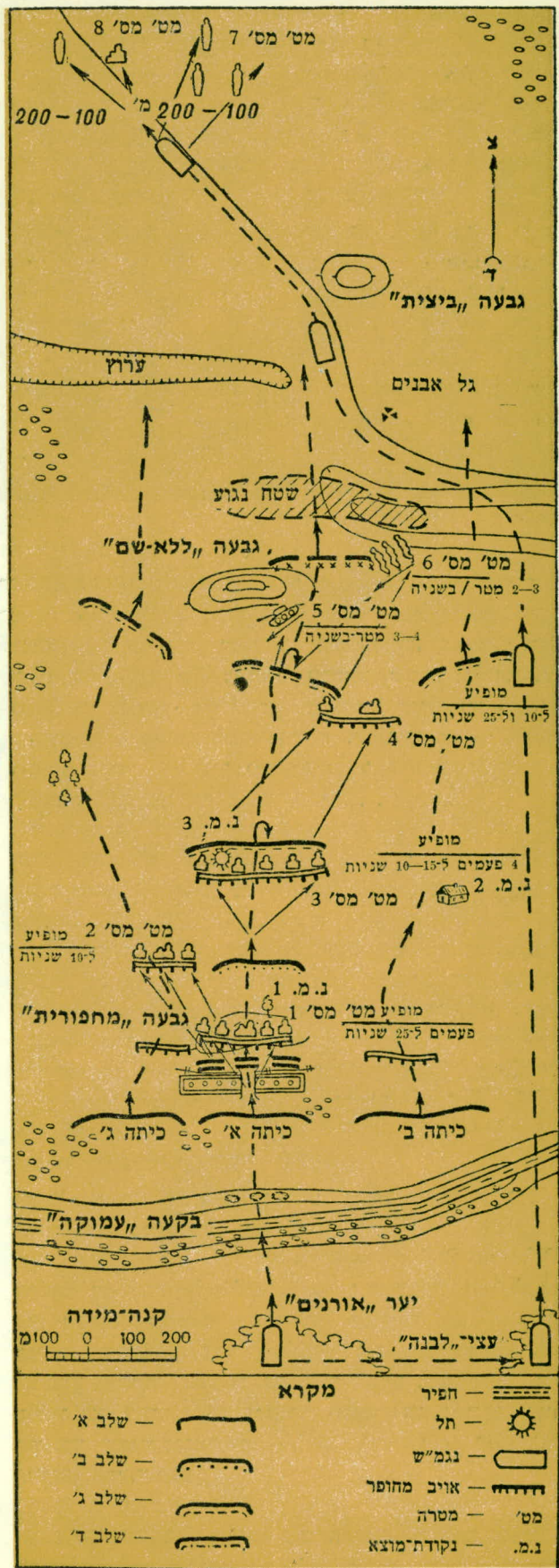
עד לשעה 09.30 הגיעה הכיתה, בתנועה בנגמ"ש, אל פיאתו הצפונית של היער "אורנים". לפי פקודת מנהל-התרגיל (המ"פ) ירדו החיילים מכלי-הרכב, והנגמ"ש התרחק, לצורך מסתור, אל חורשת עצי-לבנה". מפקד-הפלוגה הסביר למפקד-הכיתה את המצב הטקטי והטיל עליו את המשימה הבאה:

— "כיתתך, כיתה מס' 1, בשיתוף-פעולה עם כיתות מס' 2 ומס' 3, תתקוף ותשמיד את ה"אויב" שבגבעה "המחפורית", אחר-זאת עליכם להמשיך בהתקפה בכיוון אל הגבעה "ללא-אחריות".

* על כלי נ"ט סוביטי זה, המצוי בכל כיתה-רובאים — ראה ב"מערכות", חוב' קכ"ז עמ' 81, וחוב' קל"ב, עמ' 68, וב"צקלון" מס' 87.

הבעיות לתרגול

- קרא את הבעיות לתרגול מזמטה למעלה (החל ב'1) ועיין בו-זמון במרשם שבעמוד זה, מדרום לצפון.
1. ארגון ההתקפה והכנות; התקדמות עד לקורה-התפרסות להתקפה; ארגון התצפית והאש; הטלת המשימות; התפרסות בקו ההתחלה להסתערות.
 2. הסתערות; השמדת קני-האש שבקורה-הקדמי של מערך הגנת ה"אויב".
 3. השמדת אמצעי-האש שבעומק מערך ההגנה של ה"אויב".
 4. הדיפת התקפת-הנגד של ה"אויב".
 5. צליחת קטע הנגוע ברדיו-אקטיביות.
 6. רדיפה אחרי "אויב" נסוג; ניהול אש מנגמ"ש תוך תנועה.

שם. קריהתפרסות-להתקפה — השיחים הפזורים כ-200 מ' מדרום לגבעה ה"מחפורית". האות להתקפה — זיקוק אדום". מפקד הכיתה קיבל את התחמושת וחילק אותה לפי סוגי כלי-הנשק. החיילים טענו את מחסניותיהם ושמו אותן לתוך תרמיל-הקרב.

הושמעה האתראה: "שימו לב!" ולאחר-מכן פקד המפקד: "בטור אחרי, קדימה רוץ!". הכיתה הצתה בזינוק את הקטע הפתוח והגיעה אל הבקעה ה"עמוקה". בהתקדמה לרוחב הבקעה, התגברה הכיתה על החפירה שבאמצעיתה ועל מספר מכתשים שנוצרו על-ידי התפוצצות פגזים. לאחר שהונחתה עליה אש מקלע של ה"אויב" (מקלע שציינה אותו מטרה מס' 2, אשר הופיעה למשך 10 שניות) התפרסה הכיתה בקו השיחים-הפזורים בשרשרת ונערכה לניהול האש. כאן ציין מפקד הכיתה את נקודת-המוצא, פירט את המשימות המוטלות על הרובאים, על המקלען ועל מטולן ה"ט", קבע את האות להתקפה והצביע על מקום המעבר בשדה-המוקשים.

לאחר שנוכח כי הכיתה מוכנה, הצביע מנהל-התרגיל על המטרה מס' 1 ולאחר שהכיתה פתחה באש לעברה — הצביע בשנית על מטרה מס' 2. מפקד-הכיתה הבחין בעוד-מועד במטרה השניה — וחילק את אשה של הכיתה לעבר שתי המטרות. לאחר שהפיל את שתי המטרות, הורה מנהל-התרגיל לתת אות — זיקוק אדום — ואחרי-כן פקד: "המחלקה, קדימה — הסתערו!".

עם תחילת תנועת הכיתה להסתערות הצביע מנהל-התרגיל על דמויות שטרם נפגעו במטרה מס' 1 — וכעבור 10 שניות גם במטרה מס' 2. כשהכיתה יורה תוך-כדי-תנועה אל עבר המטרות, צלחה היא בזינוק את שדה-המוקשים דרך המעבר שנפרץ קודם-לכן — ונתפרסה לשרשרת. ממרחק כ-35—30 מ' המטירה הכיתה רימוני-יד לתוך החפירה ותוך קריאות קרב "הורא" הסתערה על הגבעה ה"מחפורית" והשתלטה עליה.

גם עתה לא פחת קצב ההתקפה. אך הנה, לפתע, הופיעה מטרה מס' 3, וכעבור 20 שניות — גם מטרה מס' 4. מפקד-הכיתה פיצל את אש הכיתה לעבר שתי המטרות: הרובאים — לעבר הרגלים של ה"אויב", שתפסו מחסה בחפירה; והמקלען — לעבר המקלע. בנהלה אשה תוך-כדי-תנועה ומחניות-תנועה קצרות, תקפה הכיתה בתנופה את מטרה מס' 3 והשמידה אותה.

מששיתקה את המקלע באש מרוכזת שנורתה מכל סוגי הנשק שלה, המשיכה הכיתה בהתקדמות מהירות-קצב. באותו רגע הורה מנהל-התרגיל באלחוט להתחיל בחיקוי אש-טנק ורעש מנועו; ולאחר זאת — לפתוח בהנעת מטרות מס' 5 ו-6. משגילה מפקד-הכיתה את הופעתם של הטנק ושל קבוצת הרגלים של ה"אויב" המבצעת התקפת-נגד, פקד "הכיתה עצורה!" לאחר שנוכח כי המטרות נצפות היטב, פקד בקצרה: "המטולן — לעבר הטנק; הכיתה — אל הרגלים; אש!" הכיתה פתחה, ללא-השתהות, באש לעבר המטרות. הפעולה להשמדת קבוצת ה"אויב" העורכת את התקפת-הנגד הושלמה בזינוק נמרץ של הכיתה.

בעקבו בהתמדה אחרי פעולות הכיתה נתן מנהל-התרגיל את דעתו במיוחד על נקודות אלו, המהירות בה גילתה הכיתה את התקפת-הנגד של קבוצת ה"אויב"; מידת החיפוי-ההדדי והתיאום בפעולתה בהדיפת התקפת-הנגד; וכן עד כמה גילו החיילים — ובמיוחד המטולן — יכולת לנצל את פני-הקרקע לצורך הסתר בתנועה, ועד כמה השכילו לנהל אש מדויקת אל עבר המטרות הנעות.

לאחר שכבשה את הגבעה "ללא-שם" ולא נתקלה בהתנגדות מאורגנת של ה"אויב" — המשיכה הכיתה בהתקדמותה לעבר הגבעה "ביצית". מנהל-התרגיל מסר עתה נתונים נוספים: "לפניכם, במרחק 50 מ' — שטח הנגוע ברדיו-אקטיביות, אין אפשרות לעקפו".

מפקד-הכיתה נתן את הפקודה "גזים" והורה לחייליו ללבוש את מסיכות-הגז וגרבי-המגן. הכיתה צלחה את הקטע הנגוע באופן מאורגן ובמהירות.

משהגיעה הכיתה אל קריהתנאים "גל האבנים" — "ערוץ", קרא מנהל-התרגיל על-ידי אות-מוסכם לנגמ"ש שנמצא בחורשת עצים "לבנה". עם הגיע הנגמ"ש אל הגבעה ה"ביצית", פקד מנהל-התרגיל — בהופיעו בתפקיד מפקד-המחלקה — על הכיתה להתכנס ולעלות על הנגמ"ש.

עתה התישב מנהל-התרגיל ליד נהג הנגמ"ש והורה להתקדם לאורך הדרך — והטיל על הכיתה את המשימה הבאה: לנהל תצפית מדופנה-ימין של הנגמ"ש. בשעת פגישה עם ה"אויב" — להשמידו תוך-תנועה באש מרוכזת מכל סוגי הנשק, תוך ירי דרך האשנבים ומעל לדופן הימני.

בפרטו את המשימה לפרטיה, פקד מפקד-הכיתה.

- המקלען סמירנוב — יצפה ויירה דרך האשנב הקדמי שבדופן ימין.
- הרובאים: טוראי פטרוב — יירה דרך האשנב האמצעי; טוראי איבנוב — דרך האשנב האחורי.
- המטולן יצפה קדימה, בכיוון תנועת הנגמ"ש — ויירה במקלע המוצב על הנגמ"ש.
- שאר הרובאים — ינהלו אשם מעל לדופן הנגמ"ש, לפי פקודתי.

כאשר הגיע הנגמ"ש אל הקו, המרוחק כ-200 מ' מהמטרות מס' 7 ו-8, פקד מנהל-התרגיל באלחוט להראותן במשך 25 שניות. מפקד-הכיתה גילה חישימהר את המטרות — ובר-ברגע פקד: "הכיתה, עמדות תפוס!".

החיילים נערכו במהירות למתן האש. וכשרק באה הפקודה "הכיתה — אש!" — מיד נפלו שתי מטרות-הדמות של מס' 7 ואחת של מס' 8, אשר נפגעו בצרורות המדויקים של כלי-הירי האוטומטיים. לאחר שנעלמו אותן מטרות-הדמות, אשר לא נפגעו — פקד מנהל-התרגיל על נהג הנגמ"ש: "עצור!" ועל הכיתה — "כדורים-פרוק".

אחר שבדק מנהל-התרגיל את הנשק והתחמושת, חזר יחד עם הכיתה בנגמ"ש אל האיזור שממנו החל התרגיל. כאן ניתח את תרגיל ירי-הקרב ניתוח מפורט, סיכם וקבע את ההערכה לפעולות הכיתה.

האזן ושמע

קפט. דונלד ג' גרין

אכן, האזן נא לרשתות-הפיקוד האלחור טיות שבקבוצת-הקרב ותשמע מספר רב של הפרות-בטחון — וכן עושה האויב! כל אחת מהפרעות-בטחון אלה מספקת לאויב חלקי ידיעות בעלי ערך ומסייעת לו בפעילותו בשטח איסוף ה"מודיעין". אם כי נכון בדרך כלל, שהפרה בודדת לא תחשוף את תפיסתנו הכוללת בדבר המבצע, הרי ניתן להשוות כל משגה בודד לחלק ממשחק הפסיפס — וכאשר כל החלקים שובצו יחדיו, יוצרים הם את התמונה בשלמותה.

בטחון-אלחוט הוא אמצעינו הראשי להקר טנת כמות הידיעות שהאויב יוכל להשיג באמצעות רשתות-האלחוט שלנו. חרף כל מאמצינו, לעולם לא נשיג בטחון-אלחוט של מאת אחוזים; וזאת מפני שרבות מהתכונות הבלתי-רצויות של הקשר האלחוטאי אינן ניתנות לביטול מוחלט בהיותן חלק בלתי-נפרד של השיטה עצמה. לדוגמה, באם עצמת השידור חזקה די הצורך כדי להגיע אל האויב, לא נוכל למנוע ממנו לקלוט ולרשום את הידיעה; למעשה, אין בידינו כל אמצעי לקבוע באם האויב קולט את שידורינו. אמנם נוכל להצפין את הודעותינו, אך עדיין יוכל האויב לרשמן ולנתחן מאוחר יותר. כל שידור, אם בשפה גלויה או מוצפן, מעביר ידיעות אל תחנת האזנה של האויב. כלל זה נכון אף אם אין בשידור הפרות בטחון-קשר או טעויות-נוהל.

למרות שכל שידור מכיל אינפורמציה, חייב האויב להיות מסוגל לבצע שני דברים, לפני שלדיעות אלה יהיה ערך מודיעיני. ראשית — הוא חייב להיות מסוגל למקם את מקלטיו בטוח-השידור של משדרינו; ושנית — הוא צריך להיות מסוגל לנתח את תעבורת-הקשר ולהגיב במהירות גדולה די הצורך, כדי שיוכל להשפיע על פעולותינו לאחר שקלט את הודעותינו. הבה נבדוק ביתר פירוט שני תנאים אלה.

אין כלל אפשרות להניח שהאויב לא יימצא בטוח משדרינו. הניידות הגדולה של כוחות בקרב של ימינו איננה מאפשרת לקבוע במדויק את מקום האויב. על מפקדינו לפעול תמיד מתוך ההנחה שהאויב מסוגל להאזין לשידור-האלחוט — ואף עושה זאת. לעתים המצב הטקטי יהיה כה חמור עד שמפקד יאלץ להפר את הכלל הידוע: "דממת-אלחוט עד למגע". אולם במקרים ריאלה הוא חייב

להניח שהאויב נמצא בטוח כל שידורינו. ומכאן לתנאי השני שצריך לעמוד לו, לאויב: זמן להגיב על מה שהוא שמע. לעתים קרובות מדי שומעים אנו את התירוץ: "מה בכך אם שידרתי ידיעה זו בשפה גלויה? ממילא היה זה מאוחר בשביל האויב להגיב עליה". גישה זו אופינית ומשתמשים בה כאשר אי-אפשר למצוא תירוץ אחר בשביל הפרת-בטחון. יתכן שהיום לא נכשלת, אך מה עלול לקרות מחר? יתכן שהתקפת יחידתך היא רק הקדמה למתקפה של כוחות גדולים יותר. אמנם לא עלה בידי האויב לעצור את התקדמות יחידתך, אך שעה שהנך מבצע פעולתך הוא מתכוונן לסכל את המבצע הכללי העומד להתבצע.

יתכן שתחשוב: "כמות הציוד הדרוש להאזנה ולניתוח התעבורה היא כה גדולה עד שהאויב לעולם לא יהיה מסוגל לקרבה אל כוחותינו, על מנת להוות איום לגבינו". הנחה זו — בטעות יסודה. ניתן להתקין קלט-סרט ("tape recorder") אחד או שניים ומספר מקלטים רגישים על גבי נוסאת-נשק; וכמובן ככל שהדרג גבוה יותר, גדל כושר הפעולה של הציוד. יש לזכור שניתן להתקין מחשבים, קלט-סרט וציוד אלקטרוני אחר הדרוש לביצוע מלאכה זו, על גבי רכב-קרב או גרורים לשימושם באזורים קדמיים.

תכונה אחרת של רשתות-האלחוט ה"מספקת" אינפורמציה לתחנת האזנה של האויב היא השימוש בתחומי תדרים שונים על-ידי יחידות שריון, ארטילריה ורגלים. באם תחנת האזנה של האויב קולטת שידור בתחום התדרים שבין 38—54.9 מ"ה, לדוגמה, תסיק מכך מיד שהמסדר שייך אורגנית ליחידת חי"ר. מספר דקות נוספות של האזנה יאמתו או יפריכו בקלות מסקנה זו. ברגע שרשת "מזוהה" אוכנה, יוכל המאזין להשיג אוצר ממשי של אינפורמציה.

נוסף לכך מסוגל הוא לקבוע על פי עצמת האות ואחידותו, באם המשדרים הנם ניידים או נייחים, באם הם נישאים או מותקנים על גבי רכב. לאחר הכשרה מינימלית יוכל המאזין לשחזר את סדר-הכוחות של המבצע ולעמוד על תכונות מיוחדות של הרשת או מפעילה המסוים. כדי לודא ששום דבר בעל חשיבות לא יאבד בזמן ההאזנה, ישתמש בדרך כלל בקלט-סרט בהאזינו לרשתות בעלות ערך מודיעיני. מנתחי תעבורה מאומנים בודקים

ששמו מעיד עליו, תכליתו הבלעדית היא לקצר הכנתו ושידורו של הודעות. סוג בעיות אחר הוא זה של קודים מקור מיים מאולתרים. יש לזכור כי ניתן לשבור קוד באותה קלות בה הוא הוכן. קיימים פרסומים מסונגים המתארים תהליכים והוראות בדבר הכנת קודים ושימושם. יש לפעול לפי הנחיות אלה, באם ברצוננו להשיג מידה כלשהי של בטחון.

הזכרתי קודם לכן הטעיה על-ידי חיקוי. השימוש הנכון בקודי-אימות הנו ההגנה היחידה נגד סוג זה של פעילות האויב. כדי שקודים אלה ימלאו את התפקיד שנועד להם, יש להקנות לכל המפעילים מכשירי-אלחוט את האימון הדרוש בשימושם.

לעתים פועלים אנו בכוח-אדם הפחות בהרבה מזה הרצוי לנו; ועל כן, שעה שאנו שוקלים את אפשרויותיו של האויב ומגבלותיו, נוטים אנו להניח (שלא בצדק!) שגם הוא נמצא במצב זה. זאת אסור לנו לעשות; עלינו תמיד להיכון

התעבורה האלחוטית בשפה גלויה, ואך לעתים רחוקות יש לאל ידם להכין את הודעותיהם בכתב טרם השידור. כתוצאה מכך מלווה ההודעה מלים בלתי-נחוצות רבות. עובדה גם שלרבים מפקדים אלה הזכות לשלוח את הודעותיהם בשפה גלויה, הודעות אשר כרגיל יש הכרח להצפינם. הנוהג הוא, כי השימוש בזכות זו תלוי בכל מקרה ומקרה בדחיפות המצב — אך לעתים קרובות מנוצלת זכות זו לרעה.

הדבר המדהים שבמצב ענינים זה הוא העובדה שכ-75 אחוז של כל המשגים ניתן לתקנם ללא צורך באימון נוסף, לו רק היו מפעילי המשדרים חושבים לפני שידורם. לדוגמה, אחת השגיאות הנפוצות ביותר היא דיבור מהיר מדי, כך שהקולט אינו יכול להבין את ההודעה או לרשמה; כתוצאה מכך יש לחזור על ההודעה וכל הרשת נסתמת. נוסף לכך ניתנת בזה לאויב הזדמנות נוספת לנתח תעבורה "חיה" או להפעיל ציוד מגלה-

שידורים אלה ומגיעים לתוצאות חשובות תוך פרק זמן קצר להפליא.

באם מאמצי ההאזנה של האויב לא נשאו את התוצאות המבוקשות עלול האויב לנקוט בטכסיס ההטעיה על-ידי חיקוי.

המפעילים שלנו מכונים את מכשיריהם ללא-הפסק ומשדרים קריאות-כיוון ארוכות וקצרות. האויב מנצל מצב זה. הוא יתרגל שעות על גבי שעות ויחקה קולות אופייניים, הקשורים עם אותות קריאה מסוימים; ובזמן מתאים נכנס הוא לרשת בהעמידו פנים כאילו הוא אחת מתחנותינו. "הזמן המתאים" פירושו לעתים קרובות — בתקופה של קליטה גרועה או בתנאי מזג-אוויר גרועים במיוחד. באם יהיה בר מזל ימצא במקרה קשר, אשר זה זמן מה "משתגע" ממש להעביר ידיעה דחופה ובגלל להיטותו הרבה ירצה לדבר עם כל אחד, כמעט על הכל, בשכחו כליל את קודי-האימות שלו. האויב ישמח מאד לקבל את ההודעה ו"לפטפט" מעט עם קשר זה.

שיטה אחרת בה משתמש האויב — היא חסימת התדרים, עליהם פועלות רשתותינו. אמנם רוב המפעילים אומנו בנקיטת אמצעים. אך מה שאיננו תופסים הוא: שכאשר מתחיל האויב לחסום את רשתותינו, פירוש הדבר שיתכן וכבר אסף את כל האינפורמציה הדרושה לו. לדוגמה: באם נסתמות רשתותינו ממש לפני התחלת התקפה, יצביע הדבר לא רק על כך שהאויב מנסה למנוע מאתנו את השימוש בתדרים אלה, אלא קרוב לוודאי כי אף ניתח את שידורינו הקודמים והוא מצפה לפעולה מסוימת מצדנו — ובזמן מסוים.

למרות התכונות הבלתי-רצויות הרבות של האלחוט ישנם אמצעי-נגד ידועים, הע"שויים ל"נטרל" את המגבלות הקיימות בו מעצם טבעו. בין החשובים שבהם הוא אימון מוגבר בנוהל-אלחוט-דיבור. אימון זה יש לתת לכל הקצינים והמש"קים בנוסף לקשרים שתפקידם בכך. מספר רב של מכשירי אלחוט מופעל על-ידי מפקדים הממלאים תפקידים אחרים רבים אשר דורשים את מירב תשומת הלב. פירושו של דבר, שאם אימון זה לא יוטל כחובה עליהם, יהיו הם מאומנים מעט מאד בנוהל-אלחוט-הדיבור.

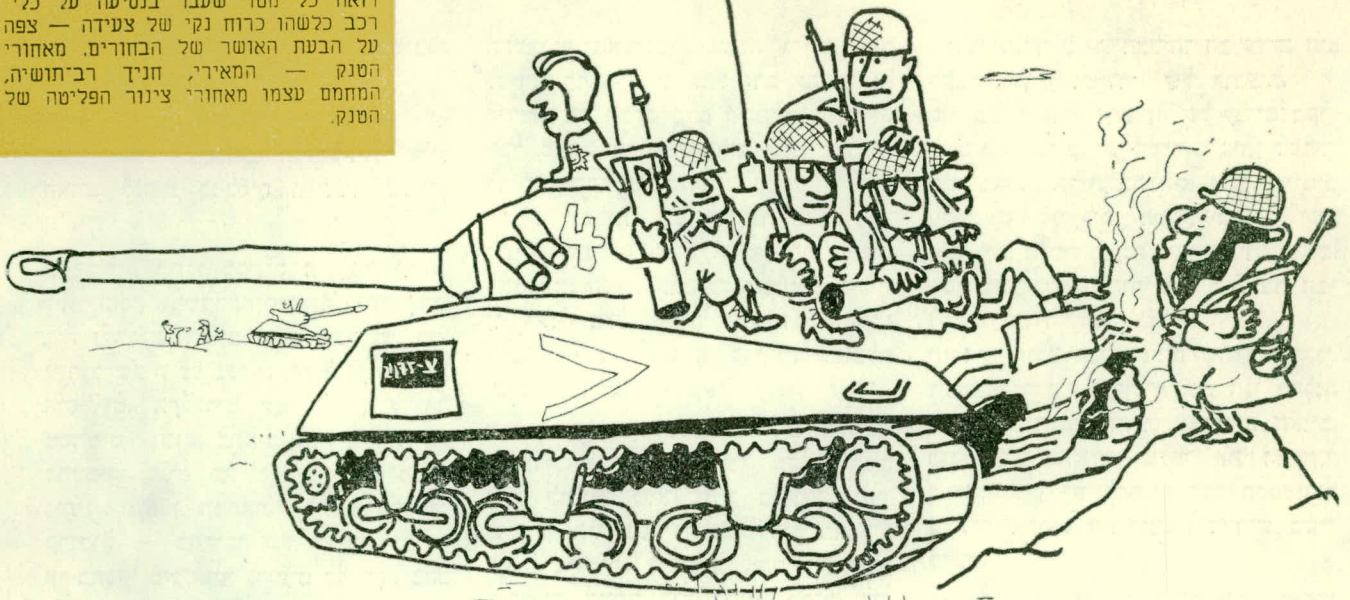
מפעילים אלה הם גם המשדרים את רוב

לגרוע ביותר. השאלה שצריכה להשאל היא "האם יעשה?" ולא "היכול לעשות?" אנו יודעים שמבחינה טכנית מסוגל הוא לעשות זאת; וכן עלינו להניח שיש בידו כוח-האדם הדרוש, באם רק ירצה להפעילו. "האם יפעילו?" עלינו להניח שכן. ואל לנו להקל עליו את מלאכתו.

כיוון קודי-קיצורים טוב הנו אמצעי פשוט ויעיל לקיצור זמן שידורים. השימוש ב"קוד" כזה עלול להטעות לפעמים את המשתמש בו, באשר יחסים לו תכונה של בטחון-קשר. לקודי-קיצור אין ערך בטחוני ויש לראותם כשפה גלויה. כפי

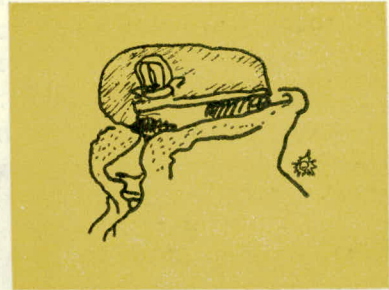
יום קר מאד, עשר דקות לפני התחלת המסע על גבי השרמן. כל איש־חי"ר אמיתי רואה כל מטר שעבר בנסיעה על כלי רכב כלשהו כרוח נקי של צעידה — צפה על הבעת האושר של הבחורים. מאחורי הסנק — המאיר, חניך רב־תושיה, המחמס עצמו מאחורי צינור הפליטה של הסנק.

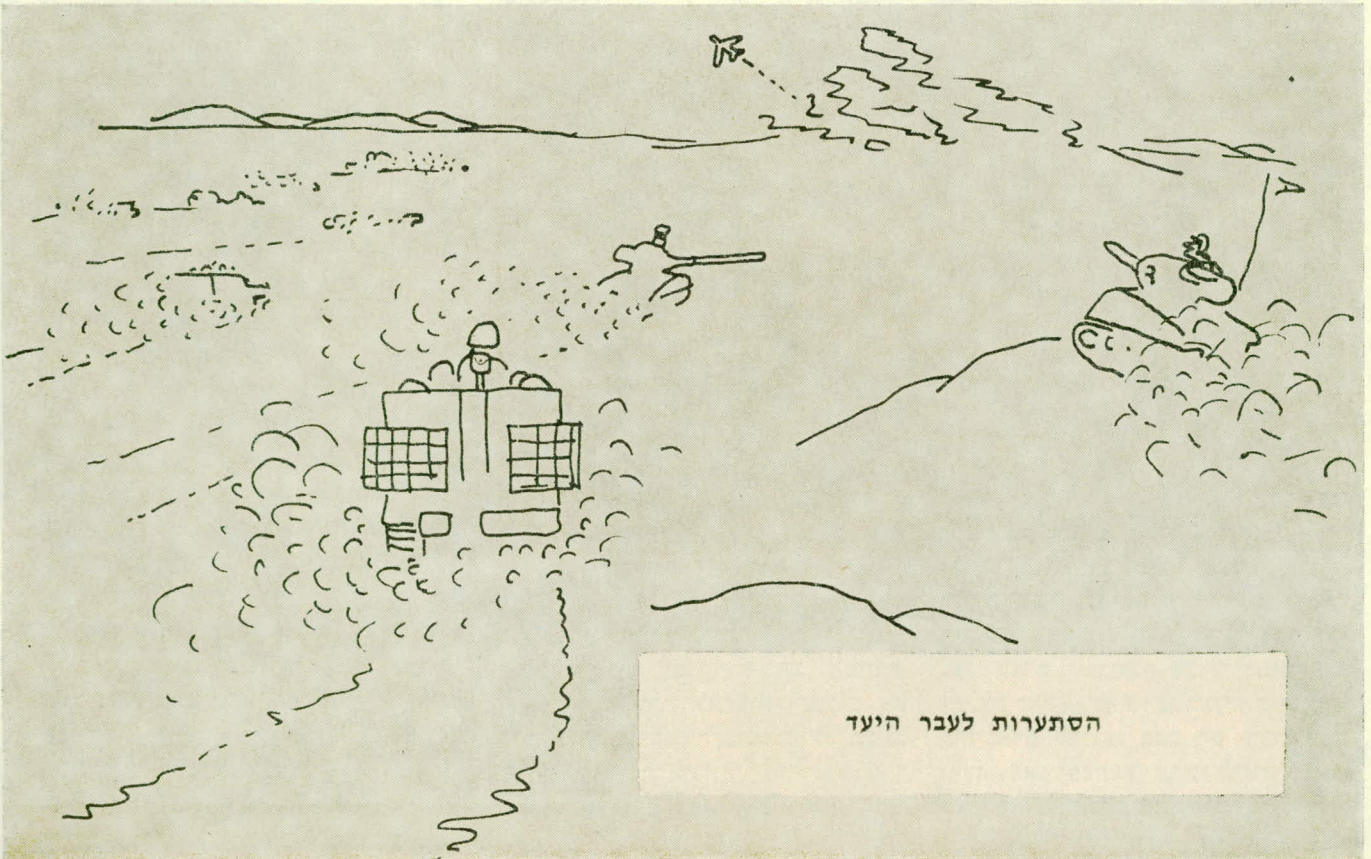
קורס

מאח

רענו לוריא

מימין במסגרת: יואב, מדריך־צנתן צעיר, מכסה אזניו בפני הקור. ליידו: זאב, ותיק המדריכים וחביב הקהל. כבר זכה פעם לצל"ש.

הסתערות לעבר היעד

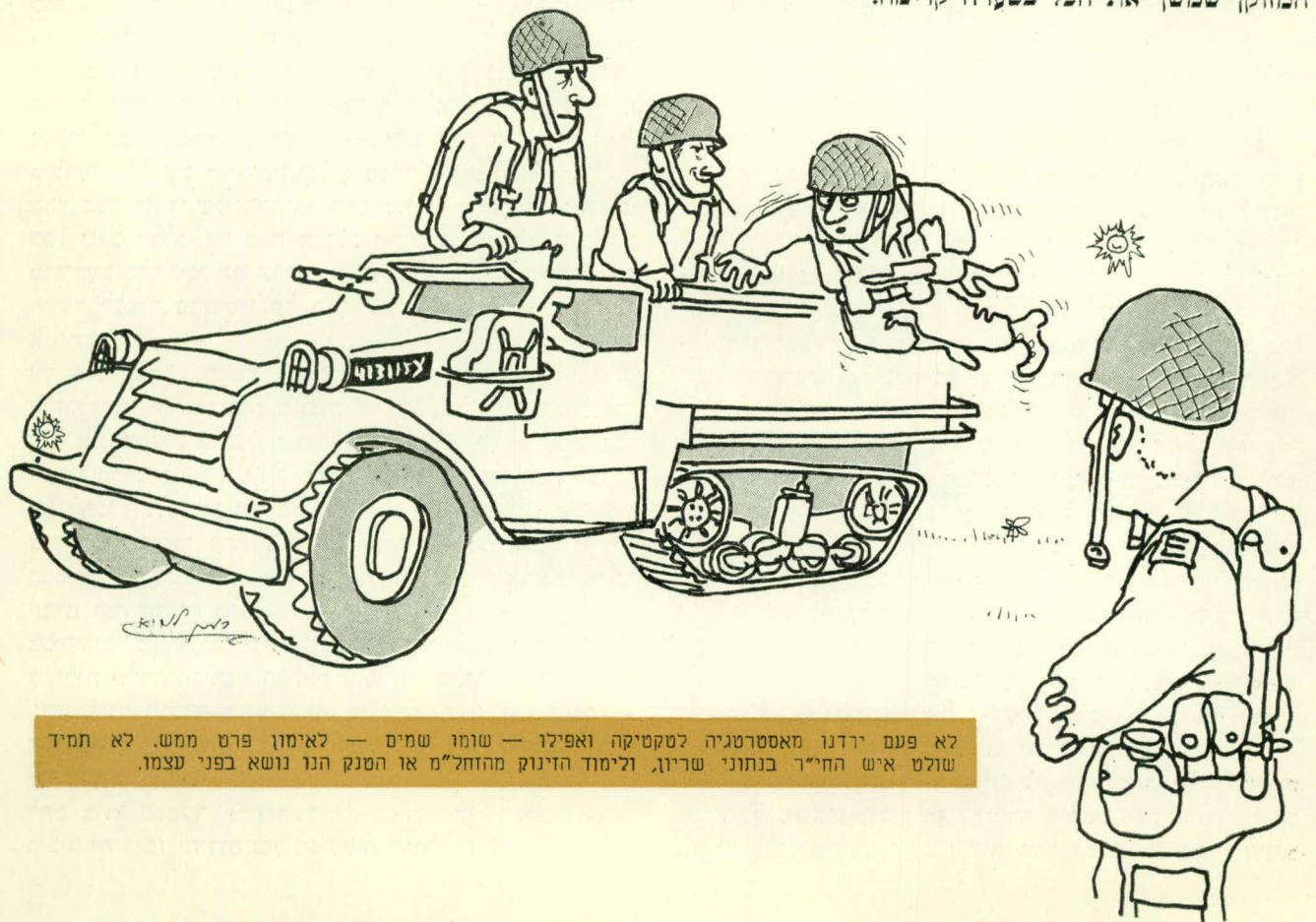

„עלה לבונקר — המ"פ צריך את כיתת המקלעים הפלוגתיים!"

מפקדי פלוגות

אנו מביאים לפניכם מספר רישומים של דו"ח אגוד מקורם דמ"מים שנכתבו לא מנטר. הנשוא לרישומים אלה — תקרי סת שיתוף הפעולה חי/רישיון שעברנו אישם בדרום, נעמל, יזע ותלאות אין קץ. הרישומים נעשו בשדה, בין קפיצה מוחל"מ לבין הפעלת אש הסנק לעבר המטרדה הרגילה — על כן הם מוזרים במקצת, אולם הם נאמנים, כיון שהגיעו ממש מהשדה למכתש הדפוס — מן היצרן אל הארנק, ללא קישוטם נאשר היינו שם — נראה הנל מיגע. עכשיו, נשאתה מציין על הנל שנית, מפרססקטיבה של זמן ונבדלים אזרחיים — אתה יודע שדו"ח זה הוזהשליממש. בהורים טאונים, מרובים אפרים ומטני עסק, וד, מפקדיהקורט המזוקן שמשך את הנל טטורה קדומה.

לא פעם ירדנו מאסטרטגיה לטקטיקה ואפילו — שומו שמים — לאימון פרט ממש. לא תמיד שולט איש החי"ד בנתוני שריון, ולימוד הזינוק מהזחל"מ או הסנק הנו נושא בפני עצמו.

מתוך דברים אל מפקדים

או שיעור מסוים ליחידה ממוצעת. בו, כשלעצמו, אין יסוד מספיק להערכת היכולת שהושגה על-ידי החייל או היחידה במקצוע מסוים — המאפשרת מעבר מבוסס-דיו לשלב האי-מון הבא. עלינו לבור לעצמנו דרכים על-מנת לקבל אמות-מידה מדויקות יותר בענין כושרם של החייל-הפרט והיחידה. ואמנם, כאשר מדובר בכושר-הקליטה — מקובלת עלינו שיטת המטוח לקביעה מדויקת; עד כדי מתן ציון ופרס „על חודה של נקודה“.

אלא שלכך דרושה הגדרה יותר מדויקת וחזקת לשאלה: מהו ההשג הנדרש לשיעור ולביצוע מסוימים? על כן ננסה מעתה להחדיר לתוך תהליכי האימון גופם את אמצעי-הבדיקה אשר שמו מבחן. ננסה לקבוע לאחר כל שיעור (או מספר שיעורים) פרק-מבחן שתכליתו לקבוע אם הושגה המטרה. חשיבות מיוחדת נודעת לשיטה זאת של מבחני הכשירות דוקא בצבא-מילואים; שכן בו עלולים יותר להתהוות הבדלים והפרשים בין יחידה ליחידה, בשל שוני סדרות-האימונים העומדות מאחורי יחידות שונות — ואף בין פרטים בתוך אותה יחידה עצמה, משום שאנשיה יהיו בעלי נסיון ומידת-אימון שונים.

זאת ועוד. כשאנו בוחנים בדרך זו, אם השיגה יחידה את הרמה הנדרשת (דהיינו — את כשירותה) נקבל ממילא גם תמונה של כשירות המפקדים והמדריכים. מפקד פלוגת טירונים ידע כי בסיום אימוניה עליו להביא את פלוגתו לרמת-ביצוע מסוימת — ולא רק להשיב בחיוב על השאלה אם ערך את שיעוריו לפי הסדר שנקבע בספר ובמשכיה-הזמן שפורטו שם. כתוצאה מכך תהיה מטרה זו בתמידות לעיניו. איה-השגת מטרה זו פירושה יהיה כי לא יצלה למלא תפקידו. וכך לגבי כל המפקדים העוסקים באימון יחידותיהם למלחמה. במקום „התרשמות כללית“ מאורח פעולת היחידה, התרשמות שבדרך-הטבע הנה סוביקטיבית, מבטאת אמת-מידה אישית של המתרשם, ועל-כן אינה מלמדת דיה — תבוא עתה תמונת המצב העובדתי. בסיום תקופת האימון של, נאמר, מחלקת חיל-רגלים משורין — או בסיום „חזרה“ במילואים של מחר לקה כזו — נדרוש מן המחלקה לתקוף יעד מטיפוס מסוים, שבו מטרות, להתגבר על מכשול-תיל, וכד' — ובסיומו של תרגיל נבדוק בו בחינות מסוימות: נעריך את יצור-האש על-ידי המחלקה בכללה — דבר שיתן לנו תמונה על כושרם של אנשיה לתפעל נשקם; נבחון את מספר הפגיעות במטרות-קבועות — ונקבל תמונה על כשירות המפקדים לבקר את אשם של חייליהם; וכן הלאה וכיוצא בזה. ולבסוף — (אפשר לומר — כשנהיה אמיצים דיה-צורך לכך) נוכל אף להסיק מסקנות לגבי יכולתם הכללית של המפקדים.

אין, כמובן, להתעלם מן הקשיים. לא כל דבר בתהליך-האימון, ולא כל נושא-אימון, ניתן להגדרה חזקת וברורה. הדבר קל יותר לגבי פרט, או לגבי צות טנא או תותח, ובכל הנוגע

מקובל על כולנו כי הכשרת צבאנו צריכה להיות תכליתית. „אימון תכליתי“ — כונתו להקנות אותו ידע המכשיר את היחידה למילוי משימתה. עקרון זה מכתוב את פעילות ההד-רכה — הן בתכנון האימון והן בדרך ביצועו. בתכניות האימון מוצאת גישה זאת ביטוייה בכך שהאימון סובב סביב יעודה העיקרי של היחידה. לדוגמה: גודד תותחנים באימונו מתרכז בתפעול כלי-הנשק הארטילריים; ואילו לתפעול הנשק האישי מוקדשת חזרה קצרה בלבד. זאת ועוד: הגדוד עצמו, באי-מוניו, פועל לפי חתך מקצועי, כשהמגמה היא להגיע לרמת תפעול גבוהה של כל חייל במקצוע-הוא — ולו גם על חשבון ידיעה רחבה יותר. מבחינה זו נוכל לומר כי האימון מתרכז במה שהחייל חייב לדעת; ואילו לגבי הרצון, נוהגים, לעתים קרובות, התעלמות-ביודעין. נקודות-ההתרפה שבשי-טה זו — גלויות לעין. אך בנתוני-הזמן העומדים לרשותנו מהוה כל פשרה לגבי התכלית העיקרית פגיעה בכושר-הביצוע של היחידה.

בדרך ביצועה של תכנית האימונים מתבטאת התכליתיות בשני תחומים — בהקפדה היתרה על מתאר מדויק-ככל-האפשר של מערך האויב, לפרטיו; ובאימון יעודי מדוקדק בכל חיל למשימותיו הצפויות. לדוגמה — כוחות חיל-הרגלים מתרכזים באימוניהם במשימות ההבקעה וההגנה — שכן אלו הן משימותיו הקלאסיות של חיל זה. יתר-על-כן, כדי להמחיש ביתר-שאת את צורת הלחימה הצפויה, יהיה צות-הקרב באימונים ביו-חילי — שכן טנקים, פלסים ואר-טילריה ילוו את יחידות-ההרגלים בפעולותיהן.

ברם, במסגרת זו של אורח-אימונים תכליתי-כיצד נדע לקבוע, בכל שלב ושלב, עד כמה הושגה התכלית? השאלה הנשאלת מדי-פעם בלוותינו את אימוני יחידות זה"ל היא: באיזו מידה אפשר ללמד מהאימון על כושרה המבצעי של יחידה מת-אמנת?

עד כמה שלא נתאמץ לתת לתרגיל צביון קרוב-למציאות הרי לעולם — ומסיבות מובנות — לא נצליח לחקות לחור-טין את המציאות של שדה-הקרב. משום כך נוהגים אנו להציג דרישות קשות יותר מאלה הצפויות — הן בזמן המוקד-צב לתכנון ולביצוע והן במאמץ פיסי של הגייסות; שכן רק בכך יכולים אנו לתת תחליף לאותם קשיים, שאין-לביימם, הצפויים בשדה-הקרב. אולם גם לאחר זאת התמונה המת-קבלת הנה חלקית בלבד.

בביקורים באימונים, שעה שמציגים אנו למפקד שאלה על כשירות יחידתו, ניתנת תכופות התשובה בדרך של ציון משך-הזמן אשר הוקדש לאימון זה או אחר. שכן משך-הזמן — הוא שהפך בהדרגה להיות אמת-מידה גם להשג שהושג. והרי משכיה-הזמן המופיעים בתכנית האימונים לא נועדו אלא לתת בידי המפקד (בהסתמך על נסיונם של מפקדים ומד-ריכים ותיקים) יחידות-זמן ממוצעות הנדרשות להקניית מקצוע

פלוגת הנדסה, למשל, המסייעת לכוח שהוטלה עליו משימה הגנתית, צריכה להיות מסוגלת, בפרק-זמן מסויים, להגות שדה מוקשים ב"רוחב" נתון; לסייע להתחפרות עד-כדי השגת שלב מסוים בה; וכדומה. דרישות אלה נציב, איפוא, בפני יחידת ההנדסה העומדת בפני מבחן-כשירות — ויהיה עליה, בפרק-זמן נתון, לבצע פעולות אלו.

על-יסוד התוצאות שהושגו נדע לא רק את כשירותה של היחידה, אלא אף נוכל להתחקות אחר נקודות-התורפה שבה — ולהן נקדיש אזי את מירב תשומת-הלב והזמן באימונים.

הגדרה זו, של השגים מוחשיים — היא החייבת להיות המודד העיקרי להשגיגנו. המפקדים עצמם — צריך שייבחנו לא רק על-פי יכולתם לארגן את האימונים, אלא, בראש-וראשונה, על-פי ההשגים שהושגו באימונים אלה.

מבחני הכשירות הכוללים יעובדו על-ידי החילות; אולם מפקדים ומדריכים — חובה עליהם, בכל סיום של שלב אימונים, לבחון השגיהם במבחנים פנימיים, שיערכו ביחידתם.

ולבסוף, יודעים אנו מהנסיון: כמעט תמיד כשחיל-מילואים יודע מה דורשים ממנו — מתאמץ הוא להשיגו, ואף משיג — ובפחות זמן.

לתפעול הטכני, אין קושי מיוחד להציב טנק בעמדת-המתנה ולתת לו פקודת-אש — על-מנת ש"יעלה" על מטרה ויפתח באש-לתכלית לשיתוק מטרות; וקל להגדיר את הזמן הדרוש לצות-טנק מאומן בשביל לבצע משימה זאת. לעומת-זה — קשה לבנות תרגיל גדודי — בין לחיל-רגלים "רגיל", ובין לחיל-רגלים משורין, ואפילו לטנקים — ולהגדיר בו, בדרך זו של קביעת "מכסת-הביצוע-בזמן, ומדידת ביצועה, אם השיג הגדוד רמת-כשירות זו ואם לאו; כאן אין מנוס מלהעזר גם בהתרשמות הכללית מפעולת הגדוד.

לסיכום. בשנה הקרובה נעבד מסגרות מפורטות-יותר למבחני כשירות ליחידות בחילות השונים; ובדרך זאת נשיג שני השגים, הדרושים לפעילות-ההדרכה:

א. נעמוד על כשירות היחיד; ב. בהסתמך על כשירותה זו — נוכל לנצל באופן טוב יותר את הזמן והאמצעים העומדים לרשותנו באימונים.

נעמוד בפני עוד שאלה: על יסוד מה נקבע ההשג הנדרש ליחידה?

השג זה נקבע על יסוד הדרישה לרמת-יכולת מסוימת, הניצ-בת בפני יחידה בתכנון המבצעי.

הדרים

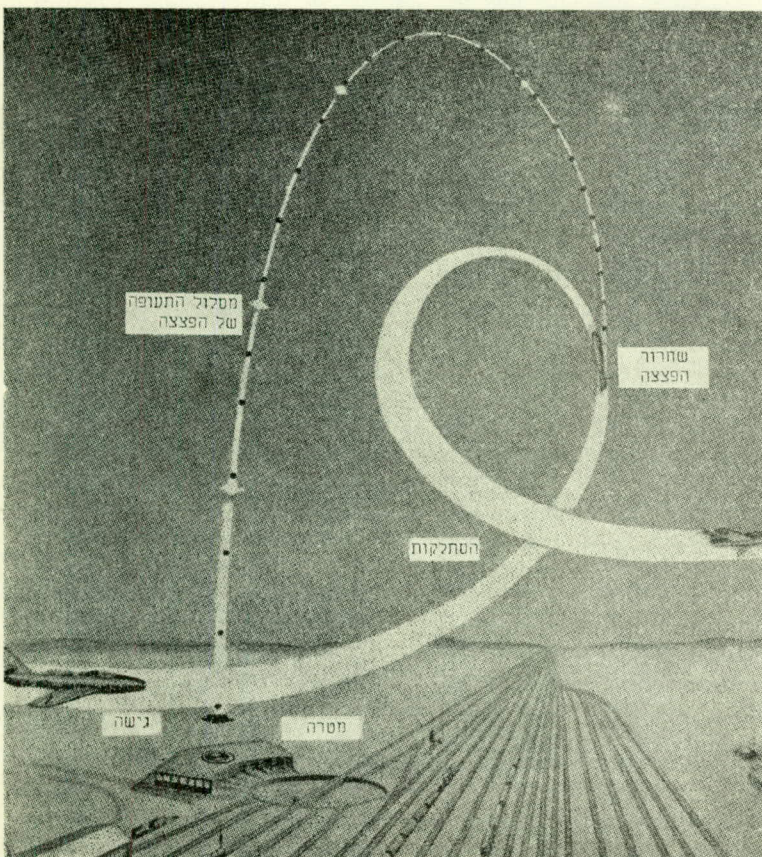
הטלת פצצה

"מעל הכתף"

בארה"ב פותחה שיטה לתקיפת מטרות, שתכ-ליתה להטיל פצצה, פצצה-גרעינית, מתוך מטוסים מנמיכי-טוס — מבלי שהתפוצצותה תסכן את המטוס התוקף. כינויה של השיטה, ה"מתוארת על שלביה השונים בציור: "הטלה מעל הכתף".

מטוס "תאנדרסטרין" F-84 מתקרב אל המטרה בטיסה-נמוכה מפתיעה, פותח בנסיקת-פתע ו"משחרר את הפצצה בהיכנסו לתרגיל לולאה. שעה שהפצצה מתפוצצת באיזור המטרה, הס"פיק מטוס-קרבי-הפצצה להתרחק ממנו קילור מטרים אחדים.

יצוין כי שיטה זו מצריכה מכשירים מיוחדים, תנאי מזג-אוויר מתאימים וטייס בעל כושר מעולה.

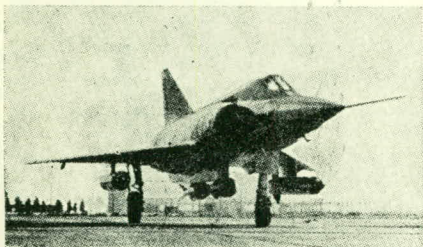
הגנה נ"מ של מדינה קטנה

„בלאדהאונד“, טיל קרקע־אוויר

20 המ"מ — על „זעירי־הקוטר“. לצורך רכישות אלו נקבע הסכום של 450 מיליון פרנקים שביצריים; מתוך זה ל„בלאדהאונד“, אותו רואים בתור „נשק־המפתח“ במערך הנ"מ החדש — כ־300 מיליון פרנקים (לפי ה־הוזה שנחתם בראשית 1962, לאחר אישורם הסופי של שני בתי־הפרלמנט השביצריים).

מבלי להכנס כאן לניתוח תכונותיו הטכניות של הטיל „בלאדהאונד“, יצוין כי השכלולים שבדגם־2 (Mark 2) שלו שנרכש ע"י ה־שביצריים, המכ"מ־המנחה רצוף־הגל, איפשרו לא רק הארכת טווחו המכ"מי של הטיל, אלא גם הגברת קטלנותו לגבי כל סוגי המטרות, בתוך זה אף אלה הטסות בגבהים נמוכים

מיראג III S

מאוד (ואפילו לנוכח אמצעי־טיכול אלקטרונייים משוכללים־מאוד מצד היריב). לעומת זאת, נחכונה ממשלת שביצריה לפ־רק 11 סוללות „גדולות־קוטר“ (אותן, שלא היו מצוידות במכ"מ) — כי במחיר ויתור (על כלים שבעצם עבר זמנם) רצתה לה־

מהו הצירוף המעשי, התכליתי, אשר לו זקוקה כיום הגנתה הנגד־מטוסית של מדינה לא־גדולה? הכונה היא, מהו אותו צירוף של כלים נ"מ „חדישים־באמת“, טילים — ושל כלים „מסורתיים“ (ואפילו הם מאוד „מעודכנים“), כלי הארטילריה־הנ"מ־הקניית — אשר מדינה לא־גדולה כזו יכולה להרשות לעצמה לקיימו; או שמא, בניסוח אחר — אותו צירוף עליו איננה יכולה, ואיננה רשאית לותר?

כבכמה תחומים־צבאיים־הגנתיים כן גם בתחום זה אפשר למצוא הדגמה מעניינת — ויתכן מאלפת — במה שמתרחש מבחינה זו בשביצריה.

מכלים מיושנים בני 7.5 ס"מ ומכלים חדי־שים אך זעירי־קוטר בני 20 מ"מ (ואשר רק בחלקה הוצמדו לה מכשירי־מכ"מ מְכוּוֹנִים), לא יכלה לפגוע במטוסי אויב אלא בגבהים שמתחת ל־5000 מטר — אפילו כשעמדה לשירותה מערכת־אתראת־מכ"מ בעלת טוה של כמה מאות קילומטרים. ואילו מטוסי־הקרב השביצריים — כאמור, מטיפוס „האנ־טר“, החמוש רק בתותחים־אוטומטיים אך לא בטילים — יכלו „לטפל“ באלה רק בשעות־היום, וגם אז רק עד לגובה של 12,000 מטר. ראשית התמורה (ועיקרה) באה עם החלטת ממשלת שביצריה, בשלהי 1960, לרכוש 100 מטוסי־קרב „מיראג“ צרפתיים, מדגם „III S“. ע"י כך שונן בבת־אחת משך־הזמן הנדרש ליירוט אפשרי, רומן, ויכולת הפגיעה ביריב. ועתה בא תורה של הגנה נ"מ קרקעית, ש־תהלום את אפשרויותיה החדשות של ההגנה באוויר: בקיץ 1961 הוחלט על רכישת 4 סוללות טילים־מונחים נ"מ מטיפוס „בלאד־האונד“ הבריטי (דגם 2) — ו־25 סוללות תותחים נ"מ בקוטר־בינוני (תותחי 75 המ"מ נמנו על „גדולי־הקוטר“; ואילו הכלים בני

בריטיניה, כשניגשה לפני שנים אחדות אל חידוש פני הגנתה הנ"מ, החלה בביטולו של המערך הארטילרי הנ"מ שהיה קיים שם כ־מורשת מלחה"ע השניה — ועד שצמח בהד־רגה המערך הטילי החדש, נמצאה היא ב־משך שנים מספר „בעירום ובהוסר־כל“. אך שביצריה — כפי שכבר נרמז — בחרה, בדרך־מה לכמה מדינות יבשת־אירופה, בדרך של שילוב שני היסודות במערך הנ"מ שלה. אך גם היא עשתה זאת תוך ויתור על כמה סר־גי־כלים ויחידות אשר קיימה לפני הנהגת שיטת־ההגנה החדשה, המתגשמת עתה.

ככלל סוגיה של הגנה נ"מ הפועלת מן־הקֶרֶקֶט — שימש גם כאן בתור נקודת־מוצא הכרחית מצב יחסי־הכוחות באוויר; רק כש־יובא בחשבון מצב־הדברים בשביצריה גם מבחינה זו, ניתן יהיה להבין אף באיזו מס־גרת־נתונים נקבעו שם עכשיו תפקידיה — והרכבה — של ההגנה הנ"מ הקרקעית. כ־חות־האוויר המגינים של שביצריה מנו עד לזמן האחרון רק כמאה מטוסי־קרב „האנטר“ בריטיים, שהיו גם תתי־קוליים וגם חסרי טילי אוויר־אוויר. הארטילריה הקרקעית, המורכבת

צעיו של הצבא — נראה לשיצורים צירוה"ת כונות זה כעדיף. אמנם, רבה (וממושלת) היתה ההתחבטות בשעת בחירה בין שני ה"טיפוסים בני הקוטר הבינוני שנוצבו ע"י ה"תעשיה השיצרית: הכלי מרובע-הקנים (בני 30 המ"מ) של "היספנו-סואיזה" — והתותח הדוקני (בן 35 המ"מ) של "אורליקון-קונ"

מכ"מ להכונת ירי, סופר-פלדרמאוס

טראב"; ולבסוף, לאחר בדיקות מרובות, ושימוש באמצעי "חקר-ביצועים", נבחר זה האחרון, ואתו מכשיר-הכונת-הירי המכ"מי שלו, "סופר-פלדרמאוס" (עטלף-עילאי) — Super-Fledermaus) — שביכולתו לזהות מטוסים במרחק 50 ק"מ, ומ"מ 40 ק"מ לעקוב אוטומטית אחר מעופו של מטוס. יצויין, כי ב"מיראג" III S שישמש בחיל-האוויר השיצרי יונהג שינוי-מה לעומת הד" גם הצרפתי המקורי: תחת מערכת ניהוג-הירי-הניווט האלקטרונית שפותחה ע"י מפ"עלי "דאסו" הצרפתיים, מיצרי ה"מיראג", הוכנס בהם מנגנון מתוצרת-ארה"ב, TARAN ('Tactical Attack Radar and Navigation'). המעלה של המכשיר האמריקני — לפי דיועות עתונות שיצרית וגרמנית — מתבטאת בעיקר בהמחשה ה"תמונתית" של מידות-המרחק, המאפשרת לטייס לעקוב בת-מידות, על-פני שיקופית-מפה, אחרי מקום-המצא המדויק; וכן יכולה מערכת-המכ"מ (בהתאם לשמה) לשמש הן לאיכוני-המטרה, והכונת הירי אליה, והן כעזר-לניווט.

שאנגן מן הרגילות בעולם-המדיני: הרכיב שות — אושרו: ואילו פירוק הסוללות — נדחה. תחת זאת החליטו בתי-הפרלמנט כי יש לחמש מעתה גם סוללות אלו בכלים חדשים בעלי קוטר-בינוני; ולשם כך הוג"דלה על ידם (דהיינו — ע"י נציגי משלמי-המסים!) ההקצבה בת 450 מיליון הפרנק ב"97 מיליונים נוספים. כן הובעה ע"י הפרל-מנט המשאלה כי ששת ה"גדודים-הקלים" שברגימנטים הנ"מ (שלושה גדודים כאלה בכל רגימנט) יוסברו אף הם לתותחי קוטר-בינוני; והמשלה בודקת את אפשרות הג"שמת המשאלה. עקרונית נתקבל הדבר על-ידה, אך ביצועו יהיה בודאי הדרגתי — וזאת אף משום שהתעשיה השיצרית לא תוכל לספק את כל התותחים והאבזרים הנדרשים, "בבת-אחת".

לכשיושלם חידוש פני המערך הנ"מ השיב"צרי, יכלול הוא — פרט ליחידות הנ"מ של שדות-התעופה, המבצרים והסכרים החיוניים — והתותחים בני 20 המ"מ שברגימנטים של חיל-הרגלים, בגדודי-הארטילריה ובגדודים-הקלים הנ"מ של הדיביזיות — כוחות אלה:

- 2 גדודי טילים-מונחים, כ"א בעל 4 סו"ללות-אש, בנות 8 משגרים כל-אחת;

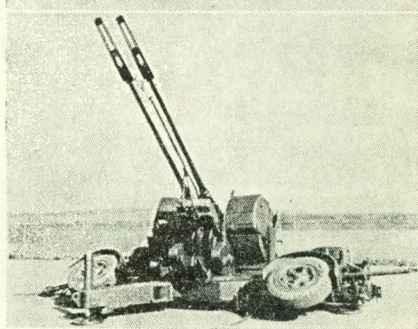
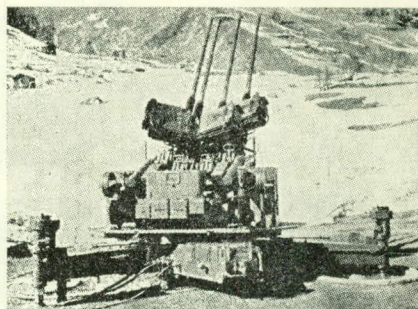
- 2 רגימנטים נ"מ של תותחים (מצומדי מכ"מ) — 24 כלים בני 7.5 ס"מ, ו"36 כלים בני 20 מ"מ בכל-אחד;

- 3 רגימנטים של תותחים נ"מ בקוטר-בינוני, 16 כלים בכל-אחד;

- 5 גדודים-עצמאיים של תותחים בקוטר-בינוני, 8 כלים בכל-אחד. לכך תצטרפנה עוד 11 הסוללות ה"כבדות" לשעבר — אשר לאחר שידוד-חישושן תמ"נינה 44 כלים בני קוטר-בינוני.

כמובן, שהשיפור המכריע במערך הנ"מ בא עם הנהגת ה"בלאדה-אונד" — המאפשר ירי במטרות בגבהים עד 25,000 מטר ובמרחק עד 80 קילומטר, בכל מזג-אוויר שהוא. גם הכלים בני הקוטר-הבינוני החדשים מאפ"שרים פעולה נגד מטרות על-קוליות, ביום ובלילה. אמנם, טוחם מגיע רק ל"4 ק"מ — לעומת ה"6 של תותחים בני 7.5 ס"מ; אך קצב-אשם מהיר בהרבה, ולגבי אותו, "רובד" אויר תחתון" הנחשב למכריע באיזור מב"

קל על חידוש פני המערך, "למען תוכל שבי"צריה הנתונה במקרה-מלחמה לאיום אוירי טוטלי, להפעיל את הגנתה הנ"מ נגד כל אותן מטרות-באוויר אשר לפי מצב הטכניקה של היום ניתן להגיע עדיהן. מתוך סיכום וניתוח מקיפים של מכלול כלי-הנשק האס"טרטגיים והטקטיים העומד לרשותה של הת"

תותחים נ"מ בעלי קוטר בינוני ל מ ע ל ה : תותח מרובע-קנים (30 מ"מ) "היס" פנו-סואיזה"; ל מ ט ה : תותח דוקני (35 מ"מ) "אורליקון-קונטרבא"

קפה-מן-האוויר, הגיעה ממשלת-שיצרית אל המסקנה כי בשנים הקרובות המטוס לא רק שיתפוס מקום חשוב כנשק-התקפה, אלא ש"ימלא אפילו תפקיד עיקרי במלחמה; ובתור "מרכזה-הכובד" של פעולות מערכת-הגנה נ"מ — וביחוד מעל למרחב-המבצעיים ה"מכריעים של הצבא — ציין מחקר שיצרי זה את שכבתו הנמוכה-יותר של המרחב-האווירי. עם זאת, היה הכרח ליצור אפש"רויות גם ליירוט מטוסי-אוויר בגבהים ניכ"רים-מאוד, בטרם גיעו אל יעדיהם — וגם מכאן נובע ההכרח במטוסי-נגן משוכללים, נושאי טילים משלהם.

ברם, החלטותיו הסופיות של הפרלמנט ה"שיצרי (בראשית 1962) הביאו אתן הפתעות

תרגולות

חינוך או כינון בצה"ל

„תרגולת נפש“ ומשחק קרבי

סגן משה אידלשטיין

ברשימה הראשונה (ב„מערכות“ קמ"ב) הוצגה שאלת היחס בין האימון הטכני-מוטורי-דהיינו, ה„הדרכה“ — לבין נסיונות טיפוח הכוונות הנפשית-האמוצינובלית, הקרויה כיום בצה"ל „חינוך“. הצעת לכתוב פעולה שניה זו „כינון“ ולא „חינוך“ — שהרי בגיל-צבא אין כבר מחנכים! המצב הנשאף מכל יחיד ומסגרת בצה"ל הוא „כוונות“ (כשם שהוא נדרש מכל העם) — ולכן יש למצוא שיטת „כינון“, אשר תדרוך את נפש הלוחם כאותו קפיץ סמוי, המכונו למילוי יעודו הקרבי. בין היתר טיפלנו בכמה בעיות שניסו להבהיר שתי שאלות עקרוניות: א. ממה מורכבת תחושת-הקרב של יחיד ומסגרת? ב. ממה ישאבו אומץ להתגבר על הפחד; או במלים אחרות: ה„מהות הלוחמת“ — מהי?

בסיכום הצעתי להקים ענף לחקר ה„מהות הלוחמת“. בהמשך להצעה, אשתדל לנתח מבחינה מעשית שרשיהן של תופעות, ולהצביע על כמה אפשרויות משוערות, שבעזרתן אפשר יהיה, אולי, ליצור שיטת-אימון, מערכת-מתקנים ושגרת-פעולה שיאפשרו את ה„כינון“. אך תחילה נטפל בענין שהוא יסודי-מוסד לכל שייאמר: הענף למחקר ה„מהות הלוחמת“, גילומו ודרכי פעולתו.

ענף זה צריך לפעול לחישוב חמישה יסודות (שיפורטו להלן) המהוים, לדעת הח"מ את הבסיס לחזיון האומץ ולרוחה של ה„מהות הלוחמת“ וממילא גם לאיכותו של צה"ל:

תודעת יעוד — תחושה נפשית, המבוססת על יצר-הקיום, ה„חוש הקיבוצי“ מזה וגאות-היחיד מזה, מנאמנות ל„מסגרת“ ומתשוקת ריבונות כמטרה נכספת.

חברותא — ההזדקקות לחבר שישמש לך כ„הד“ (כאותו נוהג אמריקני הידוע בשם שיטת „ידידי-נפש“ — „buddy system“) להיחלצות מהבדידות ולאחנת היחידה המתגברת על-ידי מעש משותף, ומוצאת ביטויה הממשי בשדה-הקרב.

נכונות — תגובה נפשית אישית של ה„אני“, הנובעת מתור דעת-יעוד ומתחושת-חברותא, המתבטאת בנטיה לשלמות (במקרה זה — ביצוע מושלם ועקבי של משימות).

צייתנות — נכונות מודעת להיות בתוך החברותא, אמונה במפקד (שעתים היא המגשרת בין הפחד האנושי לבין החובה). הזדהות אינסטינקטיבית עם מטרות ה„מסגרת“.

אחריות — דחף, המכיר בהצלחת משימות החברותא כבאי-טרס עליון, המבוסס על זיקה אישית, יזמה ונאמנות.

כל יסוד מיסודות אלה, יש לו השלכה מציאותית, אותה יש לחקור ולגבש — עד הינצר שיטת אימון בדוקה. ודאי שחיפושי דרך לגיבושה והפעלתה של שיטה זו יחייבו להקים בצה"ל ענף מיוחד למחקר ה„מהות הלוחמת“ ו„חקר האדם“, וכן הקצאת מחנות-אימון מיוחדים, בהם יהיו מסלולי-אימון, דוגמת „מסלולי הקרב“, אותם יעברו בתמידות אנשי צה"ל לצורך טיפוח לוחמותם וחישולם, תוך יצירת יחסי גומלין בין יחיד ומסגרתו.

לכך ודאי יהיה צורך להכין „כווננים“ מתאימים, עזרי-אימון ועוד, אלא שברשימה זו אוכל לעמוד על גישת-היסוד בלבד. הנה כי כן שבים אנו וניצבים בפני אותן השאלות: האם יש להסתפק ביסודותיו של האימון הנהוג כיום, המבוסס על האימון המוטורי-טכני? האם מספיקה המגמה לקידום סוג אימון זה כפי שמשגיה זאת מה"ד במיטב ומירב ההצלחה — מתוך ראייה כי בו בלבד יסודות הנצחון?

איך התבטא בפני קצין ולוחם טוב: „עוד, נגלה“ ועוד „נגלה“ — זהו! השאר — שטויות!“

אני משיב על כך בשלילה.

עלינו לזכור שחישולה של נפש האדם ותרגולו לביצוע משימת קרב נעשים בשני משטחים. והנה האימון הטכני-מוטורי מטפח גורם אחד בלבד מגורמי ה„מהות הלוחמת“; ובכך לוקה תפקידו העיקרי — „כינון“ החיילים וטיפוח לוחמותם. „לוחמות“ (פייטריות) היא כוחו של הבודד במצבי-קרב. הוא לוחם או באיב — אך גם בעצמו ובפחדיו, תוך מאבק נפשי-פנימי. הצלחתו לגבור על פחדיו במהירות מכסימלית ולהתמיד ב„אומץ“ — היא המביאה להיותו „פייטר“. מכאן — שהשתבצותו היעילה במסגרתו, ויכולתה של זו להשתמש במלוא כושרו האישי והעצמאי להשגת מטרות-הלחימה שלה, חייבים להיות תוצאות ההדרכה והכינון הצבאיים כאחת. כיום, נעזב ה„בודד“ תכופות לנפשו. המפקד רדוף מעמסת משימותיו אינו מתפנה ל„חנך“ או ל„כונון“ את חייליו על דרך טיפוח ה„אני הלוחם“ ומשום כך ניווקה ה„מסגרת“. אין המפקד עומד על טיבם האמתי של יחידתו ואנשיו, כי חסרים האיש והשירות שיעזרו לו לגלות את דמותם ולעצבה.

הכונן — האיש שיעמוד לצדו בהגשמת פעולות אלה — יהא אחראי מצדו להקניית „האימון הנפשי“ — שעיקרו הוא חיסון נפשי, הכרת „התחושה הנסיבתית“ (הסיטואציה), כושר-ההסתגלות והתושיה ברגעי המבחן. בצבאות רבים מופעלת שיטה המתבססת על „תרגולות קרב“, בהן ה„רפלקס-המונתנה“ הנו הכוח המניע. יש לקבל כעובדה את הצלחתה של שיטה זו

להשרות עליהם תחושת התעלות ונוקשות ולשאוב את יכולת ההתעלות והתקיפות שלהם ממקורותיהם של חרדה וגאווה, צער וסיפוק, כעס ותוקפנות, הכרת-האמת וציווי-מוסר. גור-מים אלה ניתנים לתרגול על-ידי סדרת פעולות רצופה שיש להכשיר ולגבש באמצעות אותם מתקני-אימון למהות-הלך-חמת" ול"פעולת-צותא ולחישול" אשר יש להקימם, במסגרת הפעלת השיטה החדשה.

כאחד האמצעים להשגת מכלול-התחושות, ו"תרגול הנפש" הדרושים, סבורני כי צריך ואפשרי לשנות את היחס בין הזמן המוקדש לאימון הטכני-מוטורי וזה הניתן לאימון האמוצי-יונלי (תוך שימוש באינסטינקטים של תחרות ומשחק). דהיי-נו: להקציב לאימוני ה"כינון" זמן רב יותר; וכמובן — אמצעים. התלכדותה של חבורת ה"יחד" קשורה גם ביכולתנו לגרות בה את "חושי המשחק" וה"צותא". ומכיון שנחוץ לכוון את ה"אני" לפעולות שתבצע במסיבות הדומות ככל-האפשר למסיבות הקרב, מחובתנו למצוא שיטת-כינון" אמוצי-יונלית שתשלים את האימון הטכני בציווי-מוסר וכן תעניק ללוחם את היכולת לראות את המציאות נכוחה ולהתמצא בה, להבדיל בין הנדמה לבין הקיים והאמתי ולהחליץ מאבדן עשתונות לפעולה תוקפנית במהירות מכסימלית. כדברי אותה מימרה שנישאה לפני ההולכים אשר "היה איכפת להם":

"תן לנו את השכל לראות, את האומץ לרצות ואת הכוח לבצע".

המשחק - טבע האדם הוא; המשחק-הקרבי - הכרח!

מכיון שדנים אנו בחיפושי דרך לדרבון מקורות בעומק-נפשו של ה"יחיד", וגיבושה של מסגרת ה"יחד", שומה עלינו לכוון דעתנו לאחד מן היסודות המכניסים אותנו לתוך תחומים אלה פנימה. הכונה היא לתכונה האנושית האומרת "המשחק — טבע האדם הוא".

אם נמצה את מלוא האפשרויות הגלומות בתכונה זו — יעזור הדבר הרבה לעצב את הטירון כלוחם ולרענן תכונה זו באיש המילואים. בעצם, מן הראוי יהיה להפוך את האימון, בחלקו, לסדרת ימי "צופיות", בהם יופעלו, במודגש ובפעולות-יתר, כמה מהיסודות הרגשיים והמעשיים שבתחום זה, ואשר העיקריים שבהם: יכולת התרשמות, אהבת אמת ויושר, אומץ (יסוד ה"רגשיות").

וכן ראייה מפוכחת, כוח-רצון, חריצות, התרכזות בעיקר (יסוד ה"מעשיות") — המהווים בסיס להתגברות על "פחד", ולפעולות "צותא".

רשימה זו של תכונות ונטיות לא נמנתה כאן כדי לטעון שתקופת-האימון מובטח שתחנך כל אלה; אך אם רק תצליח להעלות אותן מתוך הנפש ולחשפן — הרי בזה תכונן את נפש החייל. יש איפוא לשנות את פרקי-הזמן המוקצבים לאימוני יחידות; ואם מדובר לדוגמה ביחידות-מילואים, הרי כל תקופת אימונים יש לחלק לארבעה פרקי-זמן, והם: א. תקופת הכושר הגופני; ב. תקופת "תרגילי-נפש" ו"אימוני-

בשטחים מסוימים. אולם התרגולת אינה מבוססת על התפי-עול המוטורי המידי כפי שנהג לחשוב, אלא על היכולת להגיב בצורה מוטורית כתוצאה מדחף אמוצי-יונלי; הוה אומר — הנפש המכוונת היא יסוד התרגולת ובה יש לטפח מניעים לאומיים-אנושיים, מחד גיסא, והרגלי התחשלות-קרביה, מאידך גיסא. יחד עם זאת עלינו לזכור כי התרגולת מטמיעה בתודעת הלוחם, "תבנית-תגובה" מוגדרת ביותר; אך הקרב לעולם אינו צירוף של מספר תבניות מוגבלות, והתפתחויותיו רבות-ההתפוכות מחייבות פעילות נפשית נרחבה ומשוכללת יותר מאשר פעולת-רפלקסים בלבד. במסיבות העזות והמאיי-מות של הקרב — לא יספיקו הרפלקסים שטופחו; כאן תידרש גם הנפש המכוונת.

אותו ענף ל"מחקר המהות הלוחמת" ו"חקר האדם" יבקש תשובה על כך. היכולת המופלאה של ה"אני" האישי להפוך ל"אני לוחם" — לעמוד במצבי-האימה ולהבינם, להתגבר עליהם ולהיות צמוד למשימתו האישית ולמטרת יחידתו, "מס-גרתו" — אותה יש לחקור, לפתח ולהביא לכלל שכלול ויעי-לות. בחינה מדוקדקת של הבעיה — היא העשויה לגרום לשינוי במושג ה"חינוך" ובמעשהו ולקבלת עקרון ה"כינון"; ולכן ודאי — גם למהפכה מסוימת בשיטות האימון וההדרכה, באורח חיי היחידות וברבונן שאיפתן, "ללכת בגדולות".

שיהיה איכפת להם...

ה"חברה", ה"מסגרת", ה"יחידה" מצליחות להגיע למלוא כושר-רן כשכל "אני" מזדהה עמן. היכן הוא יסודה של תופעת הזדהות הפרט עם יחידתו ועם צבאו? דומה כי שורשה מצוי אי-שם בתחום-התחושה שמרכזו היא ההרגשה — "כן, איכפת לי". כדי ללבות הרגשה זו, מופעלים בצה"ל ענפי ההסברה, ההשכלה וההווי. לדעתי, המחלקה שתטפח את ענין הכינון (באם יתקבלו מושג ושם אלה) צריכה להיות בנויה על חמישה ענפים כשההסברה, ההשכלה, התעמולה, הגירוי-הקרבי, ההתססה-הלאומית והבידור יהו בה מכשירים לביצוע:

● ענף "תודעת יעוד" — שיטפל בהזדהותו של ה"אני" עם תחושת הכלל הריבונית, השורשיות הלאומית, הכרת עברנו ותביעות עתידנו;

● ענף "חברותא" — שיטפל בטיפוח הצורות השונות למעש משותף, שכונתו לשבור את קפאון הבדידות של הפרט, לגבש את ה"יחד";

● ענף "נכונות" — שיטפל ב"תרגול הנפש" של החייל-הפרט, בכדי לנטוע בה שאיפה לביצוע מושלם ולהעזה של כל "אני" כשלעצמו — ושל ה"חברותא" המלוכדת, התוקפנית והדבקה במטרתה;

● ענף "צייתנות" — לטיפוח הרגלי קבלת המרות והמש-מעת — והציות הנובע מכך, והמודא את הפעולה ההכרחית;

● ענף "אחריות" — שיטפח את הזיקה-האישית, היוזמה והנאמנות, ויגבש גילויי בגרות-אמוצי-יונלית.

*

הקרב הוא כידוע המבחן הגדול. וחשוב שצה"ל באמצעות הכונן יוכל להכין לקראתו את הרקע הנפשי של הלוחמים,

צותא"; ג. תקופת תרגול טכני-מוטורי; ד. "תקופת-שיא" (סדרה, תמרון וכו'); ו. ובסיכום: סיום חותי — כנס, מפקד-כללי וכו'. בהקשר לכך הייתי מציע (ושוב רק להדגמה) להנהיג בכל סיום כזה ציוני-שבח יחידתיים, שיתוף הורים, נשים, בנים וכו', ובעיקר — הענקת "סימולי-ותק" עבור תקופת אימונים (למשל — פס-כסף על שרוול הלוחם).

עיקר הכונה באימון הצבאי — לקרב ככל-האפשר את ה"יחיד" וה"יחיד" לסיטואצית הקרב. בקרב יהיה עליו לנצל את כושרו ויכולתו לרסן תופעות מסוימות או לדרבן אחרות, חיוניות. אדגים איפוא כמה מסעיפי התרגול החיוניים, אותם תבצענה יחידות במתקנים ומחנות מיוחדים לכך.

אציין פה כלל עיקרי: כל אימון כזה, בין שהוא מכוון ל"יחיד" ובין ל"יחיד", צריך להתבצע במתקנים בעלי מסלול לים אחדים; הוא יתבסס על תחרות, הפתעה, החשש מכשלון וכו'. תוך שימוש באפקטים מכניים, אלקטרו-טכניים, פירוט טכניים וכו', כדי להמחיש ולהחיות את אימי הקרב וסערותו, את "תהפוכותיו", לעשות את הנפש למטרת ההיחלצות וההת-נערות מפחדים.

להלן כמה מסעיפי התרגולת: בשטח "תרגולת הנפש" יטופחו, בין היתר, ה"רפלקס-המותנה" לגבי אש, מסתור, תנועה וכו'; כן יסוגלו תוקפנות, קשיחות, תושיה, אחריות וכיו"ב.

אימוני "חיטול" יעסקו בעיקר בהתגברות על הפחד (אש,

חושך, בדידות) ועמידה במאמצים פיסיים ופסיכיים. במשחקי צותא יתורגלו שיתוף הפעולה, עזרה הדדית, התמדה וכו'.

השתעשעתי כאן בדמיוני והעליתי דרכי אימון ותרגול שור-נים; אין ספק שיש לחקור את כל התחום הזה, לבדוק, לתכנן ולגבש — אך יש לעשות זאת.

יש לתת ללוחמים אפשרות ל"שחק" ואגב כך להתרענן ולהת-חשל, לחדד חושים ולתרגל תגובות פשוטות ומרכבות שתפ-תחנה בהם אומץ, נוקשות וזריזות-קרבית — כדי שפרקיה-שיא באימון, ורגעי הקרב לכשיבואו, לא ישתבשו, לא יתפוררו.

בתהילים י"ח נאמר:

האל המאזני חיל
ויהן תמים דרכי:
משנה רגלי קאילות
ועל כמתי ימדיני:
מלמד ידי למלחמה
ונחתה קשת-לחושיה ורועתי:

מוטל עלינו להדגיש את הכוח האזור את הלוחם חיל, את הכוח הנותן תמים דרכו!

בעקבות רשימה בחוברת קמ"ב

"אש-קרב" באש ביקורת

וב-סרן ג. א.

איני יכול שלא לברך את רב-סרן ג. נ. על שתקף את בעית "אש-קרב" מצדה הנכון. הניסוי שערכו בפלוגת הטירונים מוכיח פעם נוספת, שהתוצאות הנמוכות המושגות ב"אש-קרב" אינן באשמת הרובה, או המטרה, או כל גורם אחר, אלא נובעות ממשמעת לקויה: רק אם ימלאו המפקדים אחרי כל הוראות מה"ד בנוגע לאימון ב"אש-קרב", ואחרי כל הוראות חיל-החימוש בנוגע לטיפול בנשק, ועדיין לא ישיגו תוצאות משיעור רצון — רק אז אפשר יהיה לדון בסיבות נוספות הגורמות לרמה הנמוכה. לחפש גורמים מפריעים לפני כן, הנו נסיון לגולל את האשמה מעל האשמים האמתיים.

ברשימת שוליים זו לא אוכל למנות את כל הגורמים המצויים שבידינו היכולים לשפר את רמת הקליעה ואתיחס לליקויים שמנה רב-סרן ג. נ. המביאים קליעה בלתי מדויקת. הוא מנה ארבעה — והם: התקנת-משען רעה, התאמת חגור וקסדה בלתי נכונים, ראייה לקויה ופחד מהירי.

בטוחני שרב-סרן ג. נ. לא יכול היה למנות את כל הליקויים ברשימתו הקצרה. גם ארבעה אלה שמנה — משקלם היחסי בתוך שלל גורמי הקליעה אינו שווה. אני הייתי מוסיף לפחות שלושה גורמים, הנראים לי כחשובים מאוד ל"אש-קרב": טיפול טוב בנשק; איפוסו הנכון; אימון במצבי-יריה אחרים נוסף על מצב השכיבה. אני מניח שכל הדברים שהזכרתי נעשו באותו ניסוי בפלוגת הטירונים, אם גם לא הזכרתי הדבר. כדי להחזיר את הדרך הנכונה באימון "אש-קרב", הייתי מציע מספר "סיסמאות" (כפי שנהוג במלחמה בתאונת דרכים); והנה הצעות אחדות:

- "כל עוד גדוד,מקבץ-יבש" — אל תצוה לפתוח אש";
- "אם שינית וסט-הגז — זכור כי גם נפ"מ הווי";
- "אם המקבץ מאוד רחב — אל תתחיל תרגיל, אש-קרב";
- "אלוף-קליעה אם לא איפס — כל כדור הוא יפספס";
- "אם המקבץ מאד רחב — אל תתחיל תרגיל, אש-קרב";

התאמן במצבים".

טא"ל אלכס אלירז

בראי ענינים

לענין שיקולים ופקודות

גיע לעיקר, אז למה אנו יושבים ומקשקשים?
צריך גם לזכור שבתכנית האימונים שלנו
ישנם תרגילים רבים הדומים זה לזה. אין
זה מעניננו כרגע לדון בכך. מסתבר שזה
נחוץ. אבל מה לעשות אם הצוער לא יכול
לסבול עוד את החזרה המתמדת על השיקור
לים? לכל אחד מאתנו נמאס כבר לשמוע
ולחזור על הפראזות: „גבעה רחבה — המאפ”
שרת פריסה מכל הכיוונים”; „אין לטפל
בפעוים בזמן ההסתערות”.

גורם הזמן. — לכתובה דרוש זמן רב יותר
מאשר למחשבה, ולרוב אין הזמן שניתן
לכתיבת השיקולים מספיק. בדרך כלל היה
קורה אצלנו משהו מעין זה: מתחילים לכ”
תוב, מגיעים עד שלב מסוים ואז — מדריך
המחלקה מפסיק את העבודה ומתחילים לק”
רוא. צוער שקיבל את רשות הדיבור, קורא
את מה שכתב וממשיך לדבר בע”פ. וראה זה
פלא: הגאום בע”פ אינו נופל ביסודיותו,
ברציפותו ובבהירותו מן המוקרא! יתר על
כן: הוא אף עולה עליו בהרבה! וההסבר
ברור: אין צוער הזמן הדרוש לנסח היטב
את שיקוליו ולפרטם כמו שצריך, הוא כותב
במקוטע וגם קורא זאת כך.

הפתרון. — פעמים רבות נוכחתי לדעת שה”
פתרון לבעיה טקטית נוצר ומתבשל תוך כדי
ההתבוננות הראשונית בסקירה כוללת של
השטח. כל הניתוח שבא אחריו אין לו כל
ערך היות והוא בא להצדיק רעיונות ולהיר”
כיה החלטות שכבר הוחלטו, והשיקולים „מל”
בשים” על תכנית קיימת. מצב ענינים זה
עומד בסתירה להשקפה שתכנית נכונה עשויה
להתקבל רק לאחר ניתוח מפורט.

לסיכום

שיטת השיקולים לפי מסגרת נתונה ותוך כדי
כתיבה, טובה בשלבי לימוד ההתחלתיים בהם
אין צוער נסיון במחשבה טקטית. בשלב זה
חשוב לקחת בחשבון כל גורם וכל פרט ולהיות
צמוד למערך; כמורכן יש להקציב מספיק
זמן לכתובה כדי שזו תצא פחות או יותר
מסודרת. עם ההתקדמות בלימוד יש לעבור,
לדעתי, לציון בלעדי של עובדות עיקריות
ובעלות משמעות בלתי שגרתית; ובסופו של
דבר יש להגיע למצב של שיקול ומתן פקודה
בעלפה ובאופן כזה לצמצם את הזמן המוקצב
למחשבה.

ולכם, מדריכי המחלקה: אין כל צורך להביא
את הצוער לידי כך שישחזר את מערך השי”
עורי. העיקר הוא שיסיק מסקנות נכונות מן
המצב ויבנה תכנית פעולה הגיונית ובתב”ביצוע.

יורם

מתוך עלון ביה”ס לקצינים

קטן שבו היו בעלי הלשון הזריזה „מוכרים”
רעיונות וקוי מחשבה להכרה והעיקר —
המחשבה העצמית והמרוכזת של הצוער לא
היתה מושגת.
ובכן, לסיכום ביניים: הרעיון לבנות מסגרת
לשיקולים ופקודות הנו חיובי וחיוני. כזו
בודאי היתה גם דעתם של ה„חלונות הגבוהים”

איזה צוער אינו זוכר ברגשות זועה את הש”
עות הארוכות שבילינו בחוץ, בגשם ורוח,
בכתיבת השיקולים והפקודות? ואולי יותר וזו
התמונה הקודרת שציירתי זה עתה חזק בדנ”
יוני הצלצול הקומי של המשפט הנדוש: „טו”
אז יש לכם עכשיו 5 דקות לכתוב שיקולים
עד, השיטה: כללי...”

אם זהו המצב לאמתו אצל רוב בוגרי בית”
הספר שאינם יודעים אם לשנא את השיטה
או לצחוק ממנה — כי אז יש בו כדי להדאיג.
הרי לא יתכן, ששיטה — אפילו שתהא טובה
מאד (וטרם ברקנו אותה ענינית), תפעל היטב
אם יחס האנשים אליה הוא כזה. אודה על
האמת: לא ערכתי בין הצוערים משאל על
יחסם לנושא. לא דיברתי על כך יותר מאשר
עם 10 אנשים; אבל אני חש בודאות שלא
הגזמתי ושאינו זוהי האוירה בקורס. אני מוכן
להמר עם כל אחד על קופסות סיגריות,
שתגובת כל צוער על השאלה: „מה דעתך
על הענין?” תהיה — „לכל הרוחות עם
השיקוצים” והפקודות הללו! או אפילו בוד”
ריפות יתר. ננסה איפוא לרדת לשרשה של
הבעיה וכמו שאומרים בצבא: נשקול יתרונות
ומגבלות.

יתרונות

אין ספק שהשיקולים מכריחים אותך לחשוב.
הם מזכירים לך קודם כל את המשימה,
מסכמים את מצב האויב, ואת מצב
כוחותינו אנו ומכריחים אותך לנתח
את הקרקע; כל זאת עוד בטרם תדע
מה לעשות וכיצד לפעול. גם ההמשך הגיוני
ביותר: הנך קובע לעצמך שיטה כללית,
מקצה כוח לכל משימה, בונה את שלבי
הפעולה וסוקר את סידורי המנהלה והקשר.

אם כך, יש לך כאן מסגרת המדריכה אותך
בבנית קרמחשבה, מאלצת אותך לחשוב לפני
שאתה מחליט ומונעת ממך לשכוח פרטים.
גם אופן ההדרכה המעשי בבית הספר של
השיקולים והפקודות נראה נכון. אין ספק
שהעלאת כל השיקולים הללו על הנייר מל”
מדת את הצוער לחשוב ולחשוב — הרי זה
דבר חשוב ונכבד! הצוער מרכז את תשומת
לבו אל המבצע שלפניו ואינו נותן את דעתו,
לעניינים אחרים. אלמלא היתה קיימת שיטת
הכתיבה, יש לשער שהיה נוצר מעין פרלמנט

הצוער אינו נותן דעתן לעניינים אחרים...
בפיקוד ההדרכה ובמה”ד שהמציאו והנהיגו
אותה (הם ודאי קוראים בסיפוק את השבחים
שאני מחלק לשיטה שלהם). אבל, רבותי:
המציאות שונה לחלוטין מן התמונה ששימ”
שה יסוד לתכנית. ובוה מגיעים אנו אל
החסרונות שבאופן ההדרכה בנושא זה.

חסרונות

שגרתיות. — בתחילה כשכותבים את השי”
קולים והפקודות מקנה פעולה זו לכותב את
כל היתרונות שמנינו קודם (מחשבה עצמית
וריכוז). במשך הזמן לומדים את השיטה
ומתקדמים, ואז מגיע הצוער למצב בו הוא
אינו נזקק עוד לכתובה כדי לדרבן ולהדריך
את מוחו. ברור לו כבר מהו סדר הסעיפים,
מה יש לכלול בכל סעיף, ומה הן המשמעויות
שנקבעו לכל עובדה. במצב כזה הופכת הכ”
תיבה למעמסה, למשהו מעכב ומעצבן. החברה
מרגישים: „היינו כבר יכולים להמשיך ולה”

הרפתקה בחלל - או אתגר לעתיד

מעין מכתב גלוי ל"מערכות"

אלימ עוזי נרקיס

אף שהות קלה-שבקלה בשביל שיוכל להחליף כוח. חוקייסוד בטבע, תופעות חברתיות שנחשבו כבנייני-עד, הגיונות שנראו כנצחיים — כל אלה עוברים כיום במהירות למגרש-הגרוטאות. הבעיה, אס-כך, בימינו היא כיצד לחיות את העתיד, כיצד להנשא לפני ההתרחשויות וכיצד לא להגרר בעקבותיהן. אמת זו הנה נכונה לכל שטחי החיים, ובכל תחומיהם — הטכניים, הסוציאליים, האמנותיים; ולא כל שכן — בתחום הצבאי. שהרי עוסק הוא בהתמודדות ההדדית שבין עמים ובהגנה על נפש האומה, על יעודה ויחודה.

אם נסקור את תולדות העמים, בכל התקופות ובעיקר בעת האחרונה, ניוכח כיצד נפלו אומות שהונהגו בידי נעדרי-חזון, כיצד צבאות ידועי-הילה התמוטטו מחמת הארכאיות שבת-פיסת-המלחמה של מפקדיהם העליונים.

אמנם, מדינות גדולות — שאין ההתמודדות בינן לבין שכנו תיהן בבחינת השמדה-הדדית — יכלו ויכולות להרשות לעצמן לקרוס ולהכבש; נשיאיהן, שריהן ומפקדיהן יכלו להגרר אחרי מחרשת ההיסטוריה ולא לצעוד לפניה — שכן אין סופה של התמודדות זו במפלה צבאית חד-פעמית, (או רב-פעמית) של אותה מדינה החוזרת ותופסת מקומה בחבר-העמים לאחר המערכה.

אלא שאין גזרה שוה ממדינות אלה למדינת ישראל; וברור שאין אותו דין חל עליה. ישראל, הנמצאת בהיאבקות מתמדת על קיומה עם סביבה עוינת, ושעתידה עשוי להקבע על-ידי מלחמה מکرעת, אינה יכולה להרשות לעצמה, "להפסיד בקרב ולנצח במלחמה" — כנוהגם של הבריטים, למשל — אלא עליה לנצח גם באותו קרב.

כשאנו מתיחסים לעצמנו, לא נוכל שלא להיות חלוצים בכל

נקלע לידי, ולא באקראי, הספר "הרפתקה בחלל" של מאיר טיון — שהוא כתוב כראוי, ערוך בטוב טעם ונקרא בענין רב אף על ידי בוגר המגמה הספרותית בגימנסיה העברית בירושלים — אנכי, במקרה זה.

המחבר מושך את הקורא ונושא אל הבלתי-נדוע, הקיים בחלל ואשר אין אנו יכולים לתפסו אלא בדמיונו. אכן, זקוקים אנו לדמיון רב בשביל לעקוב, ולו גם בצורה שטחית, אחרי המחבר הנועז שהצליח לעסוק בנושאים המרקיעים "מעל לשחקים" — וזאת בצורה פופולרית ובלא שייגרם להם נזק — ומבלי שהפופולריות תהפך לוולגריות.

החילוני עמו ממש ב"ששית בגימנסיה" ונוכרנו ביסודות הפיר-סיקה, חזרנו על חוקי ניוטון שהצהיבור-מיושן; וזכרנו לטובה את מורינו שהקהו שניהם על-מנת שאנו נלמד — עד שעברנו גם אל כלליו של איינשטיין, הגאון מכל אדם. בתנופתנו, הנה אנו מרחפים בחלל במהירות המותרת רק שם — ומש-תדלים להאחו בערך מוחלט, נכס לא-נייד, משהו יציב, על-מנת שנוכל לתפוס בעזרתו, ובהתיחסות אליו, תופעות שאינן קיימות אבסולוטית, אלא רק באורח יחסי — ושמתארעות לפי התרחשויות אחרות המכתיבות את משך אירוען ואת צורתן. כל אותן מוסכמות להן הורגלנו מזה-שנים על אדמתנו — חדלות להתקיים כשאנו ממריאים וחודרים לחלל; ואין אנו יכולים להחזיק שם מעמד ולהבין את המתרחש אלא במידה שנשתחרר לחלוטין מן המוסרות הקונבנציונאליים בהם אנו אחוזים, ורוחנו תיפתח לנועז ולא-ישגרת, אף בצורתו הדמ-יונית ביותר.

בדורנו מתרחשים האירועים בקצב מהיר ביותר, התפתחויות ושינויים חלים ממש בין עבר לעתיד ואינם משאירים להווה

חללו של אתגר

מאת א. ג.

כולל מגע-ביקורת מבית "מערכות" — עוד מימי הופעת "חטיבת הנגב במערכה". אך מעל-לכל מעניינות, כמובן, הדיעות המור בעות באיגרת. שלושה נושאים במכתב זה: רשמי הקריאה ב"הרפתקה בחלל" למ. טיון; הגות על מצבו ומגמותיו של החינוך למחש-בה-צבאית בקרבנו; והערות לתכניות פר-סום הספרים של בית-ההוצאה של "מערכות" עד כה — בצירוף משאלות לעתיד.

*

אי-אפשר שלא להסכים עם הערכתו של אל"מ ע. נרקיס ל"הרפתקה בחלל"; ולא רק משום שהוא משבח הרבה ספר זה שבהוצאת "מע-רכות" — אלא משום ששבחיו אלה מיוסדים

אין זו שגרת-נימוס אם נאמר כי חסד עשה עמנו, עם קהל קוראי "מערכות" ועם בית "מערכות" — הירחון מזה והוצאת-הספרים מזה — אל"מ ע. נרקיס בשלחו ממרחקים את אגרתו, אגרת שנונה ומחפשת דרכים אל-החדש. יש עתים ממשב-הרוח המרענן בסג-נונו הנוקב, באמרתו המוכנסת, בתביעותיו מרחיקות-הלכת — ואפילו ב"גוזמאות", שלא תחסרנה בילקוטו. ומה רצונו הראשון של סופר או עורך? "ישבחוני המבקרים והקוראים או יגדפוני, יבכרוני קשה או שיהללוני — העיקר שלא ישכחוני!" טוב כבר עצם הדבר שנוכח בנו בעל-האיגרת (כמובן, שלאמתו של-דבר מעולם לא "שכח" ולא ניתק מגעו,

אתר ולא כל שכן באתר הבטחוני, חלוצים ברוח ובמחשבה; ושומה עלינו שלא להרפות מלחנך עצמנו בצה"ל לדמיון ולחזון, שהם היוצרים את העתיד.

כיון שכך, הבה נסקור את המסגרות בהן עוסקים אנו בחינוך בכלל — ובחינוך למטרות שציינת, בפרט.

אנו מקיימים מדי שנה קורסים וסמינרים שונים, בהם אנו מאלפים מפקדים מכל הרמות בצה"ל. בקורס הקצינים, הנמשך זמן קצר מכדי שנוכל לשנות באדם הצעיר מקצת מתכונות היסוד הביתיות שלו ולהפכו לחלוץ ברוחו, אנו מספיקים בקושי לעשותו לוחם — וזאת רק בתנאי שאומץ לבו ותפיסתו היסודית מאפשרים זאת. ברמות גבוהות יותר קצרים בדרך כלל הקורסים; ומשמגיע הקצין לבית הספר לפיקוד ולמטה אפשר ללמדו נוהלים ועבודת-מטה, ולעתים גם חשיבה בכלים משופצים; שהרי על קצין-המטה להיות מסודר, חרוץ, מנוהל בדפוסים קבועים ואמון עלי שגרה, שאם לא כן עלול כל הסדר הצבאי להתמוטט.

הכנתו של הקצין לקראת העתיד באה לידי ביטוי בהתבססות על העבר. מלמדים אותו היסטוריה צבאית. מתחילים בפא לאנגות של יון ולגיזנות של רומי, ממשכים במלחמות ימי הביניים, מעטרים בתהילה את קרבות נפוליון — ונזכרים בחמורו הנאמן של דא־סאֶפֶס שביקש תוספת קרבת היות והשתתף בכל קרבותיו; משבחים את מולטקה וקוטלים את גפוליון השלישי; נותנים את הדעת על פוש ופרשת-גליפולי ומאלצים את הנבחנים לפז"מ לעיין בקרבותיו של אלנבי על פלשתינה — מטעמי ידיעת הארץ או אולי מטעמים אחרים; מתפעלים עד-בלי-גבול מרומל, גודריאן ומשפחת ה"פון" ("von") למיניהם. לכבוד דומה זוכים גם פולר ופטון; הקר לונל דה-גול אינו זוכה לתשומת-לב יתירה, כי כתב בצרפתית... במערכת החינוך, מטעם קצין-חינוך-ראשי, רבה הפעילות והמאזן עשיר בכל הנוגע לתפקידי המפקד, היסטוריה של ישראל וצה"ל, ידיעת הארץ והזירה, הוי ובידור ועוד היד נטויה.

ניסיתי גם לברר לעצמי מה עושה בית-ההוצאה של צבא-הגנה לישראל — "מערכות" — לחינוך הקצין לקגות, לדמיון

ולחזון, היות ואני מעריך כי מתפקידו של בית-ההוצאה של צה"ל להאיר את הנתיב המחשבתי בו צועדים קציניו, וכי עליו לעשות זאת כשהוא נחפו אל החלוץ ומחזיק את הלפיד מלפני הצועדים ולא מאחוריהם.

אלא כשאנו מעיינים בספרים אותם מוציאה לאור "מערכות" ניוכח שהיו מתאימים בדרך כלל לסדרת "לטף" או "לבני הנעורים". כונתי לסיפורים על "הפטרוול", "המנור", "נצלול עמוק ובדומיה", "ספיטפיר מעל מלטה", "הפשיטה הגדולה בכולן" — סיפורים המחזקים רוחם של מפקדים וזוטרים הקוראים אותם ומסייעים להם להעביר את הזמן. אם איני טועה, וישיבתי בנכר עלולה לגרום לי לטעות, הוציאה "מערכות" עד כה רק מיעוט מבוטל של ספרי הגות מאתם שאני מעריך כי הם תורמים לחינוך לעתיד. במסגרת זו אנו כוללים את "חכמת המלחמה" של סוֹרֶטְסוֹ, את המהדורה האמריקנית של "עקרונות המלחמה" לקלאוזוביץ (בלית ברירה), "האסטרטגיה של הגישה העוקפת" ללידל הארט, "אנשים מול אש" למאר-של, "הקיברנטיקה מהי" — שבאמת אילץ לחשוב נהר קיבר-נטיקה — ולבסוף "הרפתקה בחלל" של סיון.

מה קרה? מדוע לא הובאו לידיעת קהל הקוראים בצה"ל, לדוגמה, ספריהם של גאבין וקסינגר, גאלוא הצרפתי וה"החצוצר" רה המהססת" של טיילור, "נשק מודרני ואנשים הפשיים" לואַנְפֶר פוּש? מדוע מסתפק "צקלון" בתרגום סיפורי-קרב ממלחמת-העולם השניה ומלחמת קוריאה, שכל דמיון ביניהן ובין העתיד אינו אלא מקרי בלבד? מדוע אין המערכת מזרזת להוציא לאור, ובמהירות, יצירות נועזות המטילות ספק בלב הקוראים, המאלצות אותם לפנות לביקורת עצמית, למח-שבה — ומתוך כך להתכונן לעתיד?

אנו חיים בתקופה "טראנספורמטיבית"; "הכל שוטף", כמאמר דימוקריטוס — ובמהירות שאין לה שיעור; הכל משתנה, פושט ולובש צורה בקצב-אדירים; ואין לנו ברירה אלא להתאים עצמנו למתרחש — או, יותר נכון, למה שיתרחש בעתיד. בפני "מערכות", הממונה על הפריית המחשבה, ניצב בשטח זה אתגר — המוליך אמנם אל הרפתקה, אלא שכדאי להסתבך בה.

על ראיתו הנכונה את מגמות תקופתנו, ואת האופקים הצפויים לאנושות (אם רק תשכיל להמנע מהשמדה-עצמית...). לא יקשה עלינו להצטרף אל משאלתו: כן ירבו ספרים כאלה (כמקוריים, כמתורגמים), בתנאי, כמובן, שאם גם יהיו כאלה — מתאימים ברמתם, בענינם, בסגולם לצורך ולקורא.

*

בהגותו של ע. נרקיס על מעמד מחשבתנו הצבאית, והינוכה, יש הרבה מן הנכון — וכן מן המופרז; מן הראייה-הקולעת — וכן מ"קפיצת-הדרך". כן, נכון: היסטוריה צבאית — תמיד עוסקת היא במה שכבר מאחור

רינו, שהיה בעבר. האם המסקנה מכך כי בהתכונן נפוליון למסעו אל מוסקבה לא חייב היה ללמוד (ולשקול) היטב לקחי מסעו של קרל ה-12 אל פולטבה? או שגנרלים אמריקניים הנם שבויי-עבר (ושמא מטומטמים?) בשל נסותם להכיר — ולישם — נסיונות הגרמנים בחזית-המזרח ב-45—1941? או מפקדים סובייטיים רמי-מעמד "השתגעו" אולי בהחליטם ב-1961 לסכם ולחקור חקור-היטב את המבצעים האמפיביים של האמריקנים באותן שנים עצמן? אילו החלטנו, בבואנו לחנך את כושרנו לחשוב מחשבה-צבאית, לדלוג על כגון אלה — האם לא היה זה מעמידנו במצב של בדידות קצת מזהירה-מדי

בעולמה של מחשבה-צבאית שבמציאות? ודאי, הרבה יש לבדוק, למיין, ואף לשנות. אך האמנם, "עולם ישן עדיי-סוד נחריבה"? ע.נ. מדבר על "מגרש הגרוטאות", אך איזו מכסה מפלדת העולם מותכת מן הגרוטאות? והרי כך — לא רק בתחום הפיסי, המינרלי; ניתן (ונחוץ) לישם-מחדש גם הרבה מאורחי העשייה, מהכמת-המלחמה, מתחבולות ה"את-מול" (והיום) ומתושותיותו.

לא המחודש שבגישתו של ע.נ. מעורר לעתים ספק — אלא רק המדרוז לחטל שבה. דומה כי ההתפתחות הצפויה (לפחות) — בחלק של העולם והומן; ומה-גם בחלקנו-אנו) תהיה פחות בגדר התחלפות גמורה של מושגים

ואורח־פעולה מאשר בגדר השתלבות־גומלין של המתרחש והמצוי.

★

ומכאן — גם מסקנות לגבי אורחי מח־ שבתנו הצבאית. גירוי המחשבה ודרבונה — כן! (ולשם כך — אף מידת־מה של הפרזה תסולח); ביטול, ופטיחה על מציאות שטרם פגה — לאו דוקא.

הנחלוק על כך שלנו (כדבריו הנכוחים של ע. נ.) אסור להפסיד אפילו בהתמודדות אחת? אלא שמי לידנו יתקע — והתמודדות כזו תבוא אולי לפני שצד אחד, לפחות, נערך כבר ל"מלחמת־מחר"? האם תכנון מצוין ושנון (וראשית הכנות) לקראת ה"מחר" יעזרו הרבה אם לא יהיו לנו, במקרה שכזה, צבא, מפקדים, חימוש, המתאימים ומוכנים ל"מלחמת היום הזה"? מה יהיה אזי ה"לוחסוס" שאיננו־לפני־כיסנו: היעדר תכונה מספקת לקראת ה"מחר" — או זניחה מוקד־ דמת־מי של מציאות "היום" וציוויו? והרי לא אנו, בעצם, הבוחרים זמנים להתמודד־ דות...

כיצד לא נסכים עם אל"מ נרקיס כי הקור־ סים קצרים־מדי, כי זמננו "דחוס", כי פחות מדי ניתן לעשות לטיפול מחשבה עצמית במפקד המקבל הכשרתו, או המשתלם. אם יומצאו דרכים ודפוסיים לתיקון "חסר" זה — יהיה אולי לע. נ. חלק ב"זכות־הראשונים" של מעורר ומדרבן.

★

נעבור־נא אל סוגית הספרים: אלה שהופיעו — ואלה שלא (או שטרם) הופיעו. וקודם כל — על המוסכס בינינו, ודאי שגאות "מערכות" על שנתנה לקורא העברי הצבאי (ויש — ואף לא הצבאי בלבד), כמזוטט על־ ידי אל"מ ע. נ. "חכמת המלחמה" לסון־טסו, את "אסטרטגית הגישה העקיפה" ללידל־ הארט את ספרו הקטן של קלאוזוויץ "עק־ רונות־המלחמה" (אגב, טעות קטנה בידי ע. נ. — תרגומו של ספר זה מהמהדור־ רה האמריקנית נבדק ותוקן לפי המ־ קור הגרמני, ביגיעה לא מעטה!). אך מדוע כה קיצר ברשימתו? האם חכמת־המלחמה — ראשיתה וטופה במאה ההמישית לפני ספי־

רת־הנוצרים, בימי סון־טסו? הרי באותה מהדורה קטנה (והיננית) של "כתבי־מופת צבאיים" הופיע, למשל, גם "החייל הטוב" מאת פילד־מרשל ויול — ובו שפע של חכ־ מת־מלחמה (מן הסוג שתוקפו טרם פג, כשל אותו סיני קדמון). והאמנם "מלחמה בשלר" שה מימדים" מאת סגן־מרשל־האוויר קינגס־ טון־מק־קלורי ו"עצמת־אוויר במלחמה" של מרשל חיל־האוויר המלכותי טדר כלי־כך אק־ טואליים־פחות מה"אסטרטגיה" של ל. ה. ומה־ "עקרונות" של קלאוזוויץ? (אמת — לא כלי־כך רבים אולי ממפקדי צה"ל קראו בהן...), ודאי שנסכים עם ע. נ. כי יש לחכמת־העבר ערך. אך למה לקפח הוגי־ מלחמה בניית־קופתנו — אם גם "טרור־ טיליים" בחלקם — שדבריהם ראו אור בעב־ רית בהוצאת "מערכות"? האמנם, בתנאי צה"ל, אינם כבר ישימים כלל? או שמא הוזנחו על לא־פגם — ולרעת המזניחים, מפקדים בצה"ל, ולנזקו של מפעל־מפעלנו? ואין אלו אלא דוגמאות בלבד ל"ספרים שנשכחו" רבי־הערך — כי אל־לנו להללות את הקורא (והרשימה אינה קצרה).

★

עד כאן — להשלמת רשימת הספרים שנראו "כדאיים" בעיני בעל־האיגרת. ועתה — אל סוגית התיקון.

את הספרים העוסקים בתיאור קרבות־ה"את־ מול", ומה גם ברמות נמוכות־יחסית, וב"פעולות־מיוחדות" של פשיטות וכיוצא־בזה, משייך אל"מ ע. נרקיס אל סוג הספרות "לבני־הנעורים" — או אף "לטף". על־כל־ פנים, כדוגמאות לאלה כוללת רשימתו את "הפטרול", "המנזר" (שניים אלה — ספר אחד), "נצלול עמוק", "ספיטפייר מעל מל־ טה", "הפשיטה הגדולה־שבכולן" — שהוא מגדירים כ"סיפורים המחזקים רוחם של מפק־ דים זוטרים".

אם אמנם מציאותית הגדרה זו של ע. נ. — הרי לכבוד רב, ולזכותו ייחשב הדבר להור־ צאת "מערכות".

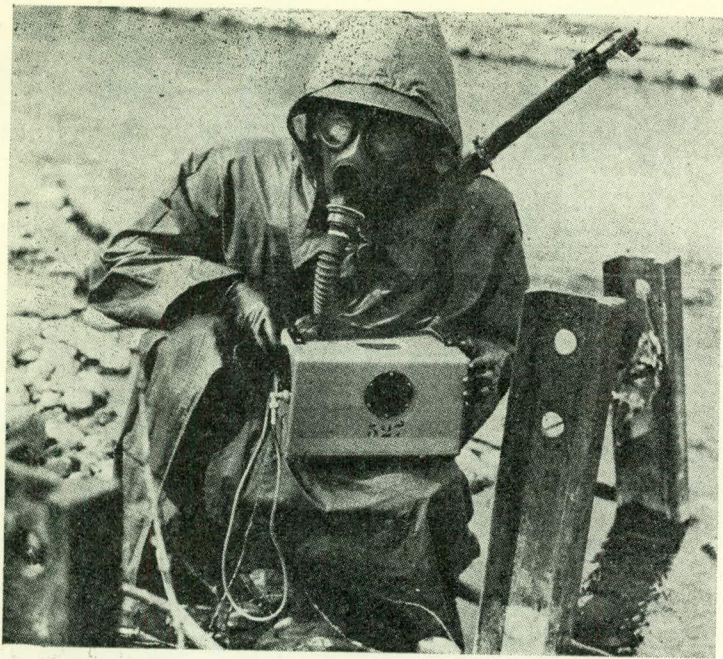
מה הם סוף־סוף, כל אותם דיבורים — בכל "הצבאות הטובים" שבעולם, אך דומה שגם אצלנו — על "מפקד־המחלקה" (או,

שמא מפקד־הפלוגה או, הסמל; — שהרי, בעצם, כל אלה נכונים!) — "שהוא־הוא חוטה־שדרה של הצבא ומשענתו"? מליצות בעלמא? או שמא זו מציאותו של צבא — וביחוד בימי מלחמה? האמנם באה כבר אצלנו — ולא שמענו! "מלחמת־הכפתורים", בה אין עוד צורך בשכבת־מפקדים זו? הבה נראה את עצמנו, כהותנו.

אם אמנם תרמו ספרי "מערכות" תרומה כל־ שהי לגיבושה של שכבה זו, בדרך המחשבת מחשבתה הצבאית על־ידי הגשת דוגמאות, השואות, אסוציאציות (והלא אלה הם צורות דרבון־מחשבה ואורח־מחשבה שהן לע"ע האופיניות לרוב האנשים, כפי שהספר מוצא אותם) — דינו.

ברם — האמנם זהו הכל? ואין בספרים מן הסוג שהוזכרו על־ידי אל"מ ע. נ. גם לעתים, כדי להפרות מחשבתנו לעתיד? ספרים לצור ללני צה"ל — הבאמת מקומם־לא־יכירם ב־ עולם בו מגמת הציים (גם ה"טרור־גרעיני־ ניים") היא אל־מתחת לפני הים? פשיטה, פטרול וגריליה, בהם עוסקים לפחות כ־20 מספרי "מערכות" — האם כה בלתי־אקטור־ אליים הם בתקופה בה קצינים בריטיים "סדי־ רים" כותבים על הצורך ב"צ'ינדיטיס חד־ שים", ומדען גרעיני כד"ר טלר ("אבי פצ־ צת־המימן") טוען כי עתידו של המערב הוא בטיפוח כוחות — ואורח־חלימה — לגרי־ ליה תכליתית" (וכמובן — עם נשק־גרעיני "זעיר" לעת־צרה)? האין לקחים דינמיים, מפרי־מחשבה למחר, במבצע־משולב מסוגה של ה"פשיטה הגדולה" — או שמא גנ־ מכסול טיילור שוגה בדמיונות בהמריצו את טיפוחם של "כוחות מיוחדים" בארה"ב? וניתן לשאול: האם עתה, על מפתן תקופה אטומית־טילית, הפכה לקולעת־פחות המימרה: "עתים רק תת־המקלע (כמובן בצירוף מצ־ נח, כלי־טיס, ועוד ועוד) — הוא שיצלה להתמודד עם מתקן משגר־הרס"?

הערות אלו נתלו רק לאותן דוגמאות שהעלה מזלנו של אל"מ נרקיס ברשימתו. ברשימת פרסומי "מערכות" טמונות עוד דוגמאות רבות לאפשרויות־ישום ולאקטואליות — כמר־ בן, לזה הנוטל ספר וקורא בו.

חייל - אטומי שביצרי האם' הנו מציאות?

אם מוצגת שאלה זו מבחינת מציאות נשק־גרעיני בידי שביצריה — הרי התשובה היא: לא. נשק כזה — טרם מצוי. אך כאשר הציעה קבוצת־אזרחים לערוך „משאל־עם“ לאיסור נשק־גרעיני — שלל הפרלמנט הצעה זו ברוב גדול מאוד (150 נגד 12); והיה בכך סימן לתוצאת משאל כזה. ואמנם, בראשית אפריל 1962 נתפרסם סיכומו של משאל־4 בעוד. התוצאה לפי מצביעים היתה: 537,387 לעומת העם (הנערך לפי קנטונים): 21 קנטונים נגד ההצעה — 286,858. מהמפלגות תמכו בהצעה (איסור יצורם, יבואם, הובלתם או שימושם של כל־יזין גרעיניים) רק הקומוניסטים והשמאל של סוציאלי־דמוקרטים; אך בזכותה טענו גם רבים מבין אנשי הדת והאוניברסיטאות. רוב המפלגות, והעתונם

הגדולים, טענו שגם באין לשביצריה נשק כזה — תקשור החלטה כזאת את ידי הממשלה — ותחבל למעשה בסיכויי שביצריה לקיים את הנייטרליות המסורתית שלה. יתכן כי גם העובדה שרק גברים מצביעים בשביצריה השפיעה על יחס־הכוחות במשאל. לעת־עתה ישנה, כאמור, רק המנגמה להשגת נשק־גרעיני — ובניתיים (ודאי — גם בהתחשב במציאות נשק זה „אצל אחרים“) מכונים את אימון המפקדים והגייסות לקראת אפשרות זו. מכאן — תצלום החייל, במסכה וכפפות־גומי, והמצויד ב„מונה־גאיגר“ למדידת־קרנינה; תצלום: המסמל את הכנותיה של שביצריה „על כל צרה שלא תבוא“.

(המשך מעמ' 18)

בתפעול המוני של שריון — נובעת מדבר שצבא ברה"מ רואה בו את אחת משגיאותיו החמורות במלחמת־העולם השניה. בראשיתה של המלחמה, היה השריון הסוביטי מפורז באופן דליל למדי על־פני החזית. במשך שלושת חודשי־המלחמה הראשונים, הושמדו 17,500 טנקים מתוך 24,000 הטנקים הרוסיים שהוטלו למערכה; בעוד שהגרמנים, באותו פרק־זמן עצמו, הפעילו רק 2,434 טנקים — ואיבדו 550 מהם. אבידות עצומות אלו שנגרמו לשריון הסוביטי, הביאו לשינויים חריפים בתפיסות הסוביטיות בדבר לוחמת־הטנקים; ובמבצעים בשלביה המאוחרים־יותר של המלחמה הפעילו שני הצדדים — הן הגרמנים והן הרוסים — ארמיות־שריון שלמות.

● הפעלה הטקטית. — נוסף על הבדל זה בענין הדגש בתפעול האסטרטגי של „שריון־בהמון“, קיימים הבדלי־יסוד נוספים בין ארה"ב לברה"מ לגבי השימוש הטקטי בטנק. אמנם, גם הצבא הסוביטי — בדומה לצבא־ארה"ב — משתמש בטנקים באחת משתי צורות־היסוד: או בתפקיד העיקרי במבצע

— כשהחיל־הרגלים והארטילריה מסייעים להם; או בתפקיד מסייע — כשהשריון הוקצה, או סופח, ליחידות־רגלים. בספקו להן סיוע־צמוד. אלא שצורת השימוש בטנקים, לה מתכון הצבא הרוסי אפילו ברמת יחידות (ולא עוצבות), קרובה הרבה יותר לעקרון ה„תפעול־בהמון“ לעומת המקובל בטקטיקה הנקוטה בארה"ב. לפי הדוקטרינה הסוביטית יש לכוון את עצמת־אש, ניידותו וכוח־הלמו של הטנק־הבינוני כלפי היעד שנבחר־מראש — ואין להניח לטנקי־אויב להתערב במהלך ביצועה של משימה זו. על־כן פותחו כלי־נשק אחרים לצורך הלחימה בטנקי־אויב לכש־נתקלים בהם; והטנק־הבינוני יאסור קרב רק לעתים רחוקות, ומרצונ־הוא, על שריון־האויב. תפיסה כזו סותרת את תורת צבא־ארה"ב, שלפיה הטנק־הבינוני הוא־הוא „טנק־הקרב הראשי“ — וממנו מצפים, כדבר־מובן־מאליו, כי בהיתקלו בטנקי־אויב יאסור עליהם קרב וישמידם, ולא יוקק כלל (או — רק במעט) לאבטחה נוספת, של כלי־נשק אחרים מול שריון־אויב.

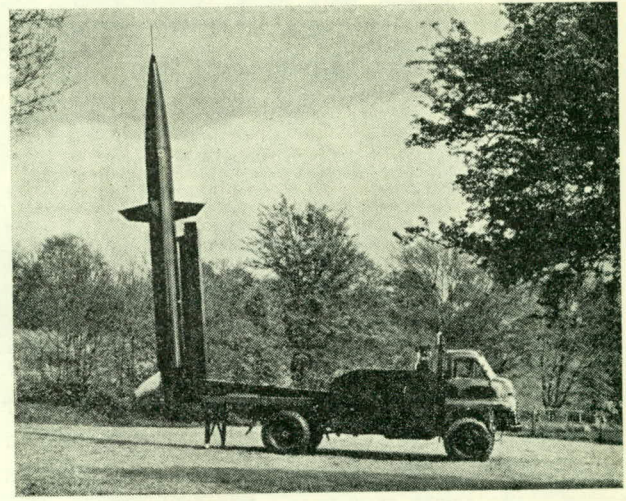
● סיוע ארטילרי לשריון. — שוני־תפיסה זה, הגלום בטקטיקה הרוסית, מסביר במידת־

מה את הדגש החזק ששמים הכוחות־הסוביטיים על השימוש בסיוע־הארטילרי. הם משתדלים להבטיח את הסיוע־הארטילרי לכל צורות־הקרב, וככל שיהיה הדבר אפשרי: ולמען יוכלו לעשות זאת בפועל, טופחו על ידם סוגי־ארטילריה שונים רבים. בי־קרבות־שריון נשענת הטקטיקה הסוביטית הרבה על השימוש בארטילריה־מתנייעת. לי־צורך לחימה בטנקי־אויב פותחו „תותחי־סער“ כבדי־שריון (בדמות רכב־הסיוע־המשוריין „ס.אוו.“). והתוצאה היא שהלחימה של „שריון בשריון“ לא תמנע את המסה העיקרית של השריון מלנוע אל היעד ש־נבחר ונקבע לה מראש. גם הטנק הכבד תוכנן ופותח במיוחד על־מנת שיתן את החיפוי והאבטחה־בפני־טנקים לטנק־הבינוני הסוביטי — בהתאם לאותה תפיסת־יסוד עצמה; ותפקידו הראשוני של טנק־כבד זה הוא, על־כן, „לטפל“ בשריון האויב ובנשק הגנדי־טנקי.

● יש להניח כי סיכומים אלה מתבססים על חומר־מספרים גרמני. טוב לקרוא כי יזכור זאת — אם כי אין ספק כי מספרי השריון הסוביטי שהופעל, ואבידותיו, עלו לאין שעור על אלה של הגרמנים. — המער.

הידושי נשק וטכניקה

מים כחולים" - טיל רקטי בריטי

לאחר תקופת פיתוח ממושכת עוצב, והופיע במפגנים, הטיל "מים כחולים" ("Blue Water") — הוא הטיל הבריטי קרקע-קרקע הראשון, שנועד לשימוש ארטילרי ארוך-טווח ביותר. לפי רמת העוצבה של סלמכותה תופקדנה יחידות טילים אלה, הוגדר הוא כ"טיל קורפוס" (ראה "מערכות" כ"ט, עמ' 84); ונהל עליו מו"מ בין בריטניה לגרמניה, בענין שותפות בניסוקו ובשימוש. לפי תכונותיו מקביל הוא לטיל האמריקני החדש "פארשינג" — הנמנה על ה"דור השני" של טילי ארה"ב — והוא יחליף בצבא-בריטניה את ה"קורפורל" נזיל-הדלק, שתפעולו אטי והנחשב כבר למתישך והולך. הטיל, שהנו רקטה בליסטית מוצקת-דלק, מוצב על גבי "משאית-בינונית" בת 3 טון, ואף משוגר ממנה. לחישוב מסלול-התעופה הנדרש נעזר הוא במחשב-נייד, המוצב ברכב מסוג "גיפ". מחשב זה "מזיך" את נתוניו במישרין לתוך מנגנון-ההנחיה של הטיל — ועוד בטרם היצע הלו אל מטרתו, כבר מוסע המחשב אל יחידת הירי של טיל אחר, לספק לו את נתוניו להנחיתו הוא — בעוד הרכב-המשגר של הטיל הראשון נע אל הבסיס, לשם הצבת טיל חדש עליו. אורך הטיל כ-7.5 מטר, והוא עשוי לשאת ראש-נפץ "מקובל" או גרעיני; ונראה כי הוא אחד מאותם הטילים ארוכי-הטווח (סבורים כי הטוח שלו הוא כ-150 ק"מ) שתפעולם עדיין "כדאי" עם מטען-נפץ בלתי-גרעיני. ביסודו, כאמור, זהו טיל בליסטי; אך אפשרית לגביו גם הנחיה, באמצעות מערכת-הנחיה "אינרטיית", המשפיעה על ארבע הכנפיים הנעות, שמוטתם מגיעה ל-2 מטר בערך.

אך חשובות מכל הן אותן תכונות של הטיל הקובעות את תפעולו. בהיותו מוצק-דלק, ניתן להחזיקו במשך פרקי-זמן ארוכים במצב "מוכן-לתפעול" (שלא כטיילי דלק-נוזל, שיש למלאם בדלק עם ההחלטה על תפעולם). תפיסת העמדה וההיערכות לירי יצריכו פחות מעשר דקות מרגע ההחלטה — דבר המשפר בהרבה את סיכוייו של הטיל בכל התמודדות של זמן עם נשק אויב.

*

ב"סלון-התעופה" הבינלאומי של פריס (תצוגה שנתית של מטר סים ושל טילים), בשנת 1961, הציגו אנשי-ארטילריה בריטיים מספר פעמים את אופן-תפעולו של טיל זה. הפעלת-ראוה זו הב-

ליטה את קלות האחזקה ופשטותה, וכן בלטה העובדה, עדי-כמה נתקצרו, "זמני-התגובה" של הטילים הטקטיים החדשים — לעומת קודמיהם בעשור-שעבר. והרי טבלה המראה את תהליך הפעולות הנדרשות לשיגורו של הטיל. האות "ש" מסמנת את הזמן הנקבע במציאות לשיגור; הספרות — דקות.

"ש" פחות 10 — לאחר שצוינה המטרה, קלט המחשב-הנייד — המותקן על-גבי "גיפ" — את נתוני הקואורדינטות ופלט נתוני טוה"ואיזוט ראשוניים, לפיהם כוון מיד התאודוליט.

"ש" פחות 9 — כבר הוכן תכיון ("Dearing") הטוח המדויק — וישנה האפשרות לכוון מדויק של התאודוליט.

"ש" פחות 8 — הרכב הנושא את הטיל נכנס לעמדת-השיגור. הגיפ נושא-המחשב מתיצב לצדו — והמחשב מעביר את נתוניו אל מערכת-ההנחיה ה"אינרטיית" של הטיל.

"ש" פחות 5 — גיפ-המחשב חוזר למקומו הקודם שמאחרי המחסה; ובאותו זמן מכונים את משטח-השיגור. בתוך הטיל פנימה מורמים התקני-ה"גיור", והמשטח מפולס. ככל-היריה נפרס וערוך לפעולה.

"ש" פחות 1/2 — האבזורים אשר שימשו לכוון ניתקים מהטיל, ומועברים אל מקום מחופה; גם הצות מורחק מהמקום. השלבים האחרונים (כולל ביקורת אחרונה ומיתוג הזרם הפנימי) מתבצעים עים אוטומטית בפנים הטיל. הטיל מתרומם לזוית-השיגור הדרושה.

"ש" — הטיל משוגר.

"ש" ועוד 2 — הרכב-המשגר עוזב את עמדת-השיגור.

חליפה ממוזגת

החליפה "ממוזגת" נסיונית — אשר תפקידה לעמוד גם בפני קור ארקטי וגם בפני חום טרור פי — פותחה על-ידי הצי האמריקני, בעזרת יחידה תר-מרחשמלית מנסתת שבגב החליפה, נשר מרת בתוכה אוטור מטית טמפרטורה של כ-27 מעלות צלסיוס. סוללת-מצ"ב רבים שבחזית הב"ג מספקת את ה"כוח-החשמלי העור שה את החליפה לבלתי תלויה במ-קורי-כוח נייה. ב"

ידו הימנית של לובש החליפה (בתצלום) — נראית חפיסת המאה, הנמסחה והולכת במהירות עקב החום הנשמר בחליפה. חשיבותו של הבגד — בהתאמתו למידות שונות של חום וקור. הודות לכך אפשרית העברת אנשים מאזור אקלימי אחד למשנהו בלי-הצטיי-דות בלבוש מיוחד שיהא מותאם לאותו איזור דוקא — דבר החשוב במיוחד לאנשי-הצי הפועלים תכופות באזורים-אקלימיים שונים ביותר.

מכונית-סירה

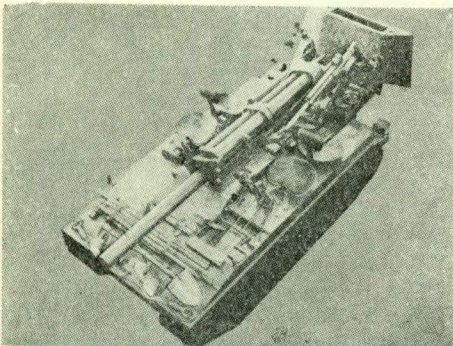
אלא אף זכה למערכת-מכ"מ חדשה, רבת-עצמה, אשר אומרים כי כושר-ההבחנה שלה בגילוי מטרות עולה פי-עשרה על זה של קודמיה, והיא אף מאריכה את טוח השימוש היעיל של טילים אלה.

הדבר המוזר הוא, כמובן, שצירוף נסיוני זה של הרכב והטיל נעשה על-ידי מפעל מסחרי — ולא על-ידי מוסד צבאי. הדבר נובע, כנראה, ממסיבותיה המיוחדות של ה"כלכלה הצבאית" האמריקנית. נראה שהדבר בא או לשם עשית "פרסומת", או בכדי להציג את מוסדות-הרכש הצבאיים בפני הדגמה מוחשית (שבאה ללא הקצבות-פיתוח קודמות על-ידי המדינה) של מערכת-ציוד חדשה, אשר מוסדות אלה יכולים להזמינה.

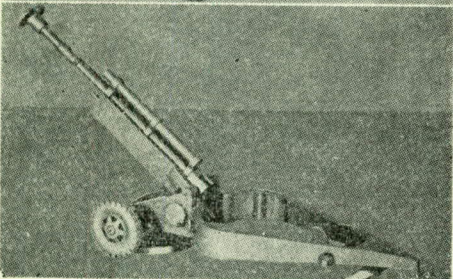
כ"דור שני" בטילים — כן מופיע עתה גם על במת הארטילריה ה"קנית" "דור חדש" של כלים; ומציינים אותם תכונות-ירי משופרות (ויש — ואף מפתיעות) וסגולות-ניידות מגוונות. דוגמה בולטת לכך הוא צמד הכלים שנתחדשו עתה בארטילריה-השדה האמריקנית; שניהם — הוביצרים בני 105 מ"מ האחד (XM-104) — הוא כלי מתנייע, כ-2720 ק"ג משקלו. בעצם, אין זה אלא משטח-נושאת-תותח — שאינו משוריק, אך הנו זהליב-שלמות. על היעדר-השריון צריך לפצות במקצת נומך מבנהו של הכלי, שגובה צלליתו מגיע ל-155 ס"מ, ואורכו כ-3.75 מ'. מהירותו מגיעה ל-56 קמ"ש וטוח-השיוט שלו — עד כ-480 ק"מ. צותו — 4 אנשים. הכלי יובל ללא-קושי במטוסי "תובלת-ההסתערות" המצויים כיום בחיל-האוויר האמריקני, וכן ניתן להצניחו.

לעומת זה, הכלי האחר (XM-102), הקל עוד יותר (כ-1360 ק"ג),

צמד-ארטילרי חדיש

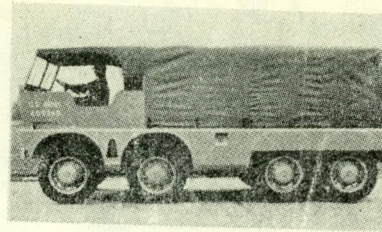

XM-104

XM-102

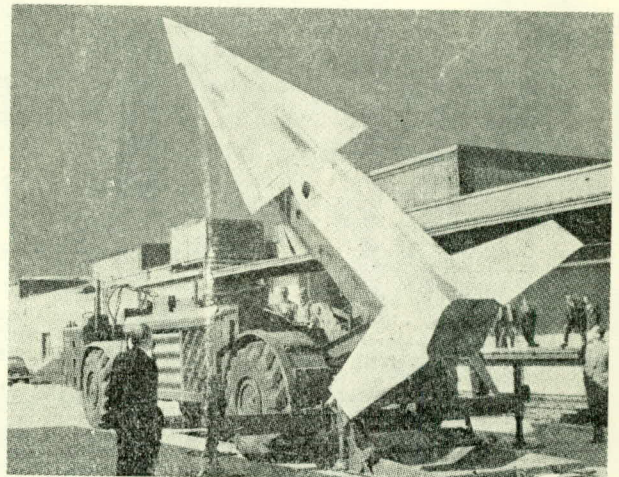
איננו מתנייע; וניידותו — בנוחות הטסתו, ובקלותו-הוא (בטלטה על גבי הקרקע). הוא נועד במיוחד לשימוש בנחיתות-הסתערות באמצעות הליקופטרים, אך ניתן גם להצנחה. הוא נגרר על-ידי גורר או מכונית. במצב "גחון" מגיע גובהו לכ-75 ס"מ בלבד. הרכוב של התותח עשוי חמרו, המביא להקטנת-משקלו של הכלי.

הביקוש אחרי רכב אמפיבי מובהק, שיכ"ר לתנועה הן על גבי קרקע והן על פני מים, הביא בזמן האחרון ל"ידי עיצוב דגמים רבים של "סירה כמעט-מכונית", ושל "מכונית כמעט-סירה". אחד ה-

"פנים החדשות" בתחום זה הוא האב-טיפוס של ה"משאית-הבינונית" האמריקנית (XM-521), העובר עתה סדרת מבחנים. חלקי-מרכב עשויים מלוחות חמרון (אלומיניום) ומופוליאוריתאן מקנים לה ציפה מירבית. כתוצאה, אין היא טובעת אפילו אם נוקבה על-ידי כדורים, או נתמלאה לגמרי מים. המשאית יכולה לשאת 16 חיילים על ציודם המלא, והיא יבילת-אוויר. מהירותה בדרכים מגיעה עד 90 קמ"ש, ומהירות תנועתה במים — כ-10 קמ"ש. כושר הציפה והשהיה של כלי-רכב אמפיבי זה מאפשרים לו תנועה אף במים עמוקים, ומקנים ליחידות הנעזרות בו ניידות-של-משאית אף בשטחים שמרובים בהם מכשולי-מים.

שידוך בין "ניקאהרקולס" ו-"GOER"

כתוצאה מצירוף שלוש עובדות — יתכן שיבוא חידוש מענין בתחום החימוש הנ"מ בארה"ב. שוכלל שם הטיל "ניקאהרקולס"; ימשך פיתוחו של רכב-עובר-בכל מסוג "Goer"; ויוזמה מסחרית אמריקנית מנסה עתה לחבר את שניים אלה — ולהפוך את "הרקולס" מטיל קרקע-אוויר נייח (להגנה על ערים, וריכוזי-העשית) לטיל נגד-מטוסי נייד. אם יימצא כי צירוף זה בין הרכב והטיל הנו יעיל — תהיה השיבותו רבה: הן לעתודה-ניידת של הגנה נ"מ בארה"ב עצמה, והן לאבטחת עוצבות-השדה בפני מטוסים מגביהי-טוס (לצדו של ה"הוק", טיל קטן יותר שהנו רבת-תכליתי ומתאים במיוחד להחימה במטוסים מנמיכי-טוס). את ניידותו מקנה לו — ל"ניקאהרקולס" — הרכב "Goer" בעל הצמיגים הגדולים ומערכת המתלה-הנפרד (בו משתמשים בציוד-הפירה כבד, ובכיו"ב). ניסויי צבא-ארה"ב ברכב מסוג זה הוכיחו יחס גבוה בין מטענו לבין משקלו-הוא וכן רדיוס-מפנה קטן-מאד יחסית. הטיל "הרקולס" עצמו לא רק שוכלל בזמן האחרון שכלול נוסף,

מה חדש בספרי „מערכות“?

מהדורה שלישית — בתוספת פרקים חדשים — של „עם דור ההגנה“, זכרונותיו של שאול אביגור מימי צבירת הכוח שסלל את הדרך אל המדינה, וראשית סיכומיו ללקחי התקופה — מופיעה עתה בהוצאת „מערכות“, ודי בציון זה בשביל להראות לנו מה רבים הם אלה אשר אונסם קשובה לסיפור דמות התקופה ואישיה; לבעיותיה, שהפכו ללקח — וללקחיה, המלוים עדיין את בעיותינו החדשים. ש. אביגור — מראשוני ה„הגנה“, דמות פעילה ומפעילה במרכז הארגון במרבית שנות קיומו, ומראשי תנועת ההעפלה — סוקר בספרו פרשות העפלה ושליחות-הצנחנים במלחה"ע השנייה; מעלה שורת דמויות ואישים, מיוסף טרומפלדור ועד אליהו גולומב, שהפכו בינתיים סמלים — אך הם חיים מחדש בסיפורו; מקיף, במבט לאחור, את מפעלו של ארגון ה„הגנה“ ומספר על דרכו-הוא אל ה„הגנה“. באור חדש מוארים בספר זה פרשיות ודמויות שהכשירו את הקרקע לעצמאות ישראל, ונחשפים שרשי צמיחתו של כוח ההגנה והבטחון.

שמו המשונה של ספר זה המוצא בימים אלה ע"י „מערכות“ — „החבלן בחליפת-הפסים“ — מקורו בכינוי המקובל לבגד ה„מהוגן“ בשכבה-הברתית שומרת-נימוסים באירופה. כונתו של שם זה היתה להבליט את הצירוף המפתיע בין ההסוואה של „אישה-חברה“ לבין מעלליו וסיכוניו היומיומיים של איש-מחתרת נועז.

ספר זה, שפורסם ט"ו שנים לאחר סיום המלחמה, מגולל את עלילותיו של סוכן יחיד-במינו שלחם, בעומק שטח-הכיבוש הגרמני, לצדן של בעלות-הברית במשך כל מהלכה של המלחמה — עלילות שאין דומה להן במספרן ובגיוונן כאחד. למן תבוסתה של צרפת בשנת 1940, ועד לעצם סיומם של מעשי-האיבה ב־1945 (פרט להפסקה קצרה-ביותר, של שהות בשבי-ציריה) היה רובין — אורח שבי-ציריה, ויהודי שביקש בכל-מאודו לנקום בגרמנים על מה שעוללו לבני-עמו — איש ה„מחתרת“ ו„תנועת המרי“, איש השירות ה„חשאי“, ואף פקד על קבוצת אנשי „מאקי“.

ולציון זה מוסיף פיטר צ'רצ'יל, אחד הקצינים הבריטיים שחירפ-נפשם בשליחות מחתרית בצרפת הכבושה (והזכור אולי לקוראי ספרי „מערכות“ מעלילות שתוארו בספר „אודט“): „מקומם של היהודים לא נפקד בשורות, תנועת המרי; וכפי שניתן היה לשער — התנדבו למלאכה מסוכנת זו רק הנועזים ביותר. לפחות שבעה מאחי-הקצינים, חברי לשליחות בצרפת, יהודים היו; וחמישה מהם קיפחו את חייהם במחנות-ריכוז. הספר, החבלן בחליפת-הפסים הריהו, איפוא, בחזקת גל-עד לכולם.“

בעוד שלא היו מהססים כן לגבי יחידות גדולות-יותר — הרי עומדת בעינה השאלה: „מה הלאה?“ אם גם תצלחנה חבורות-הלחימה להשתלט על שטחים חיוניים מבלי שיונחת עליהן התגמול הגרעיני, לאיזו תכלית תכבושנה שטחים אלה? מי יוכל להחזיק בהם לאורך ימים? האם לא יביא הדבר בסופו של דבר ליצירת שטחי-הפקר נרחבים, בהם לא תית-כנה כלל פעולות-לחימה רחבות-היקף — והמטרה הנכספת, הכרעת היריב, אינה קרבה בדרך זו במאומה?

✱

לא נכנסנו כאן לפירוט רב של סכך האפשרויות, המשמעויות והספקות הרבים הכרוכים בלחימה הטקטית הגרעינית, אלא רק נגענו „בקצה-המזלג“ במכלול בעיות זה. אך נדמה שגם מעט זה דיו בכדי להבהיר את חומרת הבעיה — ולהדגיש אותו תחום (כל הצד של חסרת המלחמה בשדה המערכה הטקטי-גרעיני) אשר מאמרו של גנ. האו, כרבים אחרים, מתחמק — כהודאת בעל-הדבר עצמו — ביודעין מלטפל בו.

(המשך מעמ' 9)

מה את מידת החיוניות של יעד זה בשביל האויב; ואם אמנם חיוני הנו לגביו, הרי במקרה שנבצר ממנו לכבוש שטח זה בכוחות קונבנציונאליים (בין אם זה משום ש„חבורת-הלחימה“ המצוידת והמאומנת תהא שות-ערך ל־150 לוחם לפחות, ובין אם משום שלא יוכל לרכז כוח מבלי לחשוף עצמו למטען גרעיני של האויב) — לא יהסס התוקפן להשיג את מטרתו בעזרת הנשק הגרעיני. יתר על כן: מספר השטחים החיוניים, מחד-גיסא, ומספר „חבורות הלחימה“ (במתכונת וברמה המוצעות) מאיד-גיסא לא יתרבו יותר כתוצאה מנקיטה בדרך זו, (של הגנ. האו); וממילא לא יחייבו מלאי פצצות-גרעיניות טקטיות רב-יותר, בין להגנה עליהם ובין לתקיפתם.

אולם, אם גם נניח „לצרכי הויכוח“ שאמנם יביא השימוש ב„חבורות הלחימה“ לשינוי בזירת-הקרב, ואכן יימנעו הצד-דים מלהטיל פצצה גרעינית על חבורת-לחימה בת 50 לוחם —

המעצה

המידות

מאת עמוס גולדס

הקנה; כונות כאלה, וכן כונות אופטיות שהן ממילא גבוהות, גורמות לכך שברוב הקתות המודרניות מוגבה גביהקת ליד הצואר. יש גם מקרים בהם גביהקת גבוה ומקביל לציר הכונות לכל אורך הקת כמעט עד עקב הקת. לגביהקת כזה קוראים „גב מונטה-קרלו”. נוסף למידה זו של גובה גביהקת, יש חשיבות לזווית שיוצרת סולית-הקת — המכתוף — עם ציר הכונות; המזמין לו קת „לפי מידה” מיצרן-קתות חייב למסור בדיוק מהי המידה הרצויה לו. וכן יש רובים לקליעה-למטרה בהם ניתנת אף מידה זו לכונן ושינוי לפי רצון הקלעי ומצב היריה שלו.

חלק הקת האחרון, אותו טרם הזכרנו, הוא בית-האחיזה. פרט לכלים מעטים — רובם ככולם צבאיים — זהה בית-האחיזה עם צואר-הקת. הצואר יכול להיות „ישר”, או שהוא יכול להיות דמוי-אקדח. בדרך כלל הוא נמצא בין שתי צורות קיצוניות אלו. הצואר הישר הוא יותר זול ביצור ויותר חזק; לעומת זאת צואר דמוי-אקדח

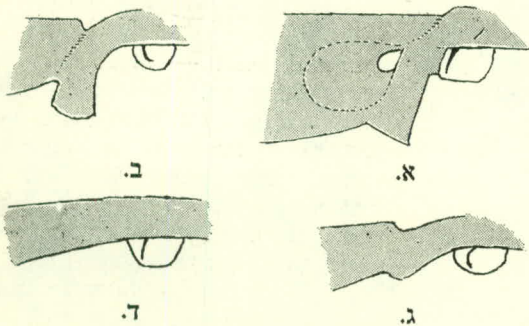
ברשימתי בחוברת ק”מ הסברתי את השפעת המעצה על הרובה. ייחודתי שם את הדיבור על חלקו של היצנע בהשפעות אלו. למען הקוראים שמשום מה לא קראו את הרשימה הראשונה, נחזור על שתי הגדרות: **המעצה** הוא כלל חלקי העץ שברובה; **היצנע** — אורח התאמת חלקי המעצה אל חלקי המתכת שברובה. הפעם נדון בהשפעת הקת על הקלעי: כי אכן, השפעה רבה לקת על הקלעי ועל דיוק קליעתו.

★

אם מידותיה של הקת נכונות ומתאימות לגופו של הקלעי, יכול הוא להחזיק את הרובה במצב נכון לקליעה מדויקת; אולם אם אין מידותיה מתאימות לו, נאלץ הוא לשנות את מצב גופו, דבר הגורם לו על-פירוב למתיחות שרירים ולרטיטתם — ולאייכולת לכוון ולקלוע באופן יציב. קלעי רובייה-צייד תלויים במיוחד בהתאמת הקת של נשקם אל גופם-הם, וחקירת המידות הקריטיות של קת הרובה התפתחה זה מזמן — בעקבות דרישותיהם — לאומנות מפורטת ומדוקדקת.

המידה הבולטת ביותר בקת היא האורך, הנמדד מן ההדק ועד אמצע סולית הקת. האורך הנכון מושפע בעיקר על-ידי אורך היד והזרוע, ביחוד אמת היד (מן המרפק ועד כף היד). אולם גם גורמי מים אחרים משפיעים על אורך הקת הרצוי, כגון: מבנה הגוף, רוחב הכתפיים ועוד. האורך הרגיל ברובים מודרניים הוא כ-33.5 ס”מ; יש רובים עם סידור המאפשר שינוי אורך הקת ויש הרבה קלעים המקציעים את קתות רוביהם לאורך המתאים להם. בדרך כלל מוצאים את המידה הרצויה לפי אורך ידו של הקלעי, ואח”כ, אם יש עוד צורך בכך, משנים לפי הרגשתו של הקלעי.

אולם אורך הקת אינו המידה היחידה המשפיעה על נוחיות הקלעי — ובזה על דיוק פגיעותיו. המרחק האנכי של גב הקת מציר הכונות נמדד בשני מקומות: מיד מאחורי הצואר ובעקב הקת. המקום הראשון משפיע על מיקום העין ליד הכונות, ואילו

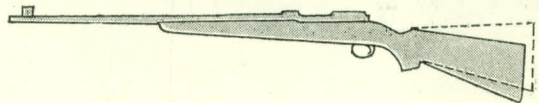
צורות שונות של בית-האחיזה

- א. של רובה חופשי („שטוצר”) עם מבוא לאגודל.
- ב. דמוי אקדח.
- ג. בעל צורת-ביניים.
- ד. צואר-קת ישר.

נוח יותר ליד ימין של הקלעי. בקתות יקרות יותר יוצרים לפעמים משען לאגודל במקרה והקלעי רוצה להניחו במקביל לציר הרובה (ולא ללפות בו את גב הקת); ובקתות של רובה חופשי („שטוצר”) יש אף חור בקת דרכו אפשר להעביר את האגודל כדי להקל על לפיתה טובה ולחיצה טובה.

★

במסגרת מדור זה מוכח אני גם, במידת יכלתי, לענות על שאלות קוראים, בין שהן מתיחסות לחומר שכבר הופיע, ובין שהן שאלות שהתעוררו אצל הקורא זה מזמן, הדבר יוסיף הן לשואל, הן לציבור הקוראים בכללו — שאולי לא עמד על נקודה שתומה אותה יעלה השואל — והן לי, בקבלי מושג על תחום התענינותו וידיעותיו של הקורא.

שינויים בנסית הקת

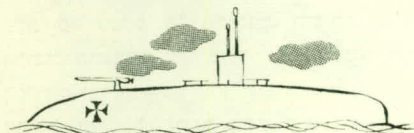
בקו רצוף — קת לרובה ליריה במצבים שונים (שכיבה, כריעה, ישיבה, עמידה), בקו מרוסק — קת לאותו רובה, למצב שכיבה בלבד.

השני — על התאמת הקת לכתף במצבי יריה שונים. היות ומצבי יריה שונים דורשים התאמה שונה של הקת לכתף, יש רובים בהם יש מכתוף הניתן להזזה למעלה ולמטה — לפי צורכו של כל מצב יריה. בזמן האחרון יש נטיה להרכיב את הכונות גבוה מעל ציר

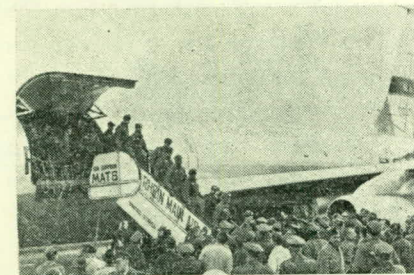
מה בצבאות?

כתמיד בשנות מתיחות-מדינית וסכנות מלחמה גוברת ההתנדבות לשירות צבא האמריקני: בי-1958 — 72.000 איש; בי-1959 — 102.000; בי-1960 — 116.000; וברבע הראשון של 1961 — ב-16 אחוז יותר מבאותו רבע בי-1960. ואילו ההתחילות ל"קורפוס-הנשים הצבאי" עלתה בלמעלה מ-50 אחוז!

בנובמבר 1961 הושקה הצוללת הראשונה שנבנתה בגרמניה מאז מלחמת-העולם: צוללת "הופית" בת 350 טון, 44 מ' אורכה, והימוש 8 צינורות-טורפדו. גרמניה תבנה 14 צוללות מסוג זה — ואילו נורבגיה הזמינה 15 צוללות כאלו (ראה "מערכות", קמ"א, עמ' 51).

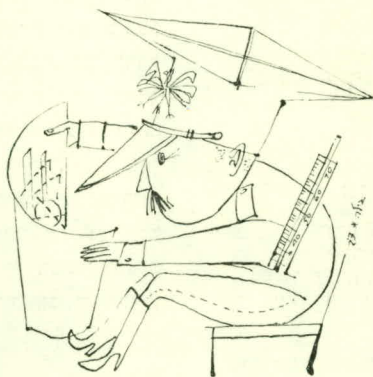

מסקנה מעשית הוסקה עלידי צבא-ארה"ב ממגמתו החדשה להועיד מראש עוצבות מסוימות לפעולה מעבר-ליים בהבל-עולם מסוים (סופר עליה ב"מערכות" קמ"ב, עמ' 20). אכן, זוהי מסקנה שרק מדינה עשירה תוכל לקיימה: לשלח יחידות (כנראה — בעצמת גדודים) אל מעבר-ליים למשך 6-3 חדשים. ברור עד כמה עשוי הדבר להקטין ולקצר את "הבלי-ההסתגלות", במצבי "שילוח" מבצעי, לגדודים כאלה, שכבר התנסו בתנאי של אותו חבלי-עולם והכירו את טיבו.

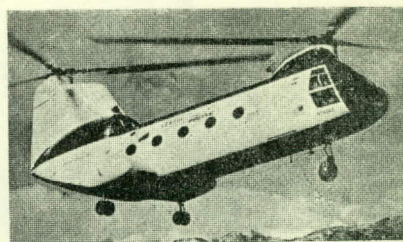
על אף צמצום משך-השירות מ-18 ל-12 חודש, מקיימת בלגיה דיביזית הי"ר ודיביזית שריון במסגרת כוחות-הברית שבגרמניה; כוחות-עתודה, גדודי-צנחנים, יחידות

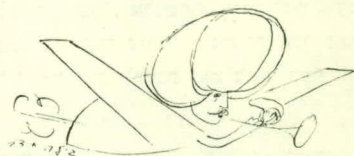
שירות וסגל של כ-10 אלפים קצינים, מש"קים וחיילים העוסקים באימון טירונים בבלגיה; 3 להקי מטוסי-יריט ומטוסי-קרבי והפצצה וכ-50 ספינות שולות-מוקשים. קיצור השירות אונן (ראה "מערכות" חוב', קכ"ז עמ' 81) ע"י שירות-מתנדב, ל-3 עד 5 שנים, ב"עוצבות נאט"ו", שלאחריו זכאי המתנדב להצטרף לשירות-קבע או לבחור בשירות המשטרה או המכס.

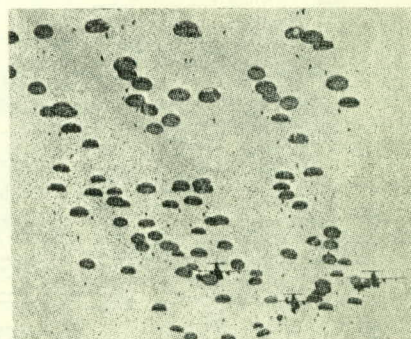
באקדמיה הצבאית הפולנית הוכלל קורס הנדסה תלת-שנתי מיוחד. מתקבלים בו קצינים, מש"קים ואף סטודנטים נבחרים ללא נסיון צבאי קודם. רובם בכ"ז סיימו לפחות שנה של אימון-צבאי בסיסי. בוגרי הקורס זוכים לתואר מהנדס, ואם טרם היו קצינים — לדרגת לויטננט. השנה האקדמאית: מספטמבר עד יוני ועד בכלל; חודשי יולי ואוגוסט — לאימון-שדה ופגרה. בולטים בי-תכנית: אלקטרוניקה, טקטיקה של כוחות-קרקע, ענפי המדע והטכניקה הקשורים בי-הנדסת רכבי-מונע ותעופה.

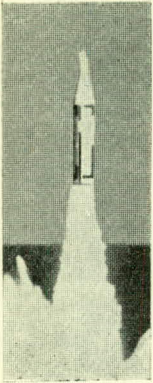
הצי וחיל-האוויר של שבדיה הזמינו הלי-קופטרים "ורטול-107" אמריקניים (לעת-עתה — ששה במספר). כלי-טיס זה — גלגול קטן-יותר של ה"ציינוק" שהונהג עתה בי-צבא-ארה"ב — יונהג בסופר-שלידבר גם בצבא-היבשה השבדי, בשל היתרון הלוגיסטי הרב שבאחידות כלי-טיס אלה בכל שלוש-הזרועות.

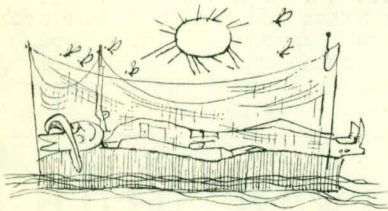
הודו פיתחה ובנתה — וכבר ניסתה בי-הצלחה — מטוסי-קרבי סילוני על-קולי רבי-תכליתי ביותר, העשוי לפעול הן במהירויות קטנות-יחסית והן באלו מעל ל"מאך 2". קרוב ל-50 אחוז ממרכיבי המטוס החדש הופקו בהודו. שני מנועיו נבנו בבנגלור לפי הרשאת המיצר הבריטי. המטוס (H.F.-24) הגו בראש וראשונה מטוסי-קרבי, אך נועד לשימוש "רבי-תכליתי".

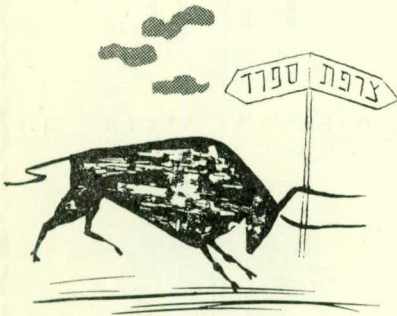
בתמרוני ינואר 1962 בגרמניה (של הארמיה-השביעית של ארה"ב וכוחות צרפתיים וגר-מניים) נועדו להשתתף בבת-אחת 7,000 צנחנים אמריקניים, מן הדיביזיות-המוטסות ה-82 וה-101. הדבר משקף את המגמה להפעלת כוחות מוצנחים גדולים במבצעים התקפיים שבמסגרת מערכה-הגנתית.

תמה הפקתם של טילי צוללות "פולריס" מדגם A-1 שטוחם הוא "רק" יותר מאלף ק"מ. ב-1962 מוקצב חלוא ה" יצור של "פולריס" בשביל צוללות ציי ארה"ב לדגם A-2 בל" בד (הטוח — 2400 ק"מ). לשנת 1964 צפוי דגם A-3 (4000 ק"מ). המיצר — "חברה לטי" לים וחלל, לקהיד" בקליפורניה.

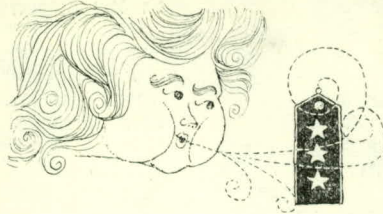

במקום על יריעת-אוהל פרוסה על האדמה — יישן בעתיד החייל האוסטרלי בשדה על מזרון-אוויר. המזרון — שמשקלו 3.5 ק"ג — משמש גם כמצוף-לפרט לחצית נחלים. כן ניתנות לחייל סמיכה קלת-משקל, וכילה משוכי-ללת (לתנאי הגיונגל הטרופי). כל הסידורים החדשים אינם מצריכים — לדעת הפיקוד האופטימי — אלא שתי דקות להסתדרותו של החייל לשינה.

בספרד, היושבת "מאחורי הגב" של נאט"ו, ביצעו הגייסות החונים במחוז נאבארה שבמערב הרי הפירינאים («הגליל-הצבאי ה-6») תמרון נרחב בשלהי 1961. נושא התמרון, שנערך במרחק של 12 ק"מ מהגבול הצרפתי, היה הדיפת גייסות הבאים מעבר צרפת והמסתננים דרך הגבול. קשה, כמובן, לדעת האם נושא התמרון נבחר בקשר לשמירה על משטר-פראנקו בפני נסיונות חדירה של כוחות-מערבים מבחוץ, במקרה של תסיסה גלויה בפנים הארץ — או כאחד הצעדים לאבטחת הבסיסים האמריקניים ש"בספרד בפני כוחות-פולשים, העלולים אולי בומן-הזמנים לפרוץ לעצמם דרך בשטח צרפת, עד ל"חומת הפירינאים" של חצי-האי.

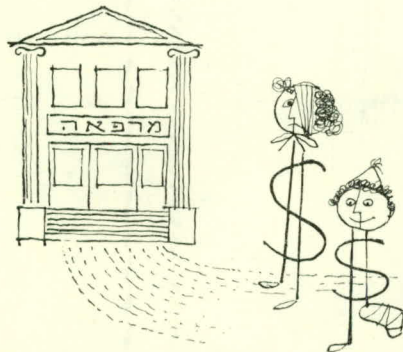
מקובל שהצבא הוא "חברה היארוכית", ומעמדם של חילות ושטח-פעולה שונים בתוכו בא, לעתים, לידי ביטוי גם בדרגתם הצבאית של הממונים עליהם. גרכיה של

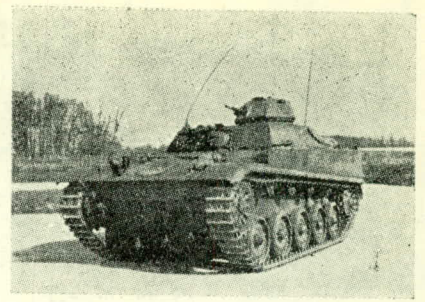
אויירה-אסטרטגית הפועלת בקנה-מידה "כדור-ארצי" — ועוד יותר מזה צרכי תפעולם המדויק של טילים רחוקי-טווח — הפכו את המטאורולוגיה הצבאית ל"נשק לוחם" חיוני. עתה הועלה גנ"מיור של חיל-האוויר האמריקני אשר פקד כמה שנים על "שירות מוגד-האוויר" לדרגת גנרל-לוויטננט ("בעל שלושה כוכבים") — המקבילה לתפקיד של מפקד-קורפוס בצבא-היבשה.

יש מפקקים האם "רובה-הסער" השביצרי, הכבד למדי, הולם את שמו זה; אך יהא אשר יהא השם המתאים לו — צבאה של ציילי החליט עכ"פ להנהיגו בתוכו; וההזמנה כבר נמסרה לבית-הרושת בשביצריה. כמובן שכל הרחבה כזאת של ה"שוק" מביאה לידי הספקה-עצמית הסכונת-יותר של כלי-הנשק לצבא לארגודל יחסית — כצבא שביצריה.

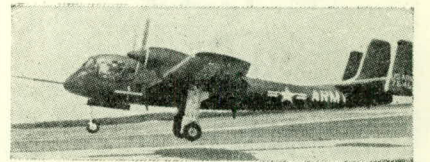

בהתמודדות הנצחית בארה"ב בין "השאיפה לקימוץ" של הממשל האזרחי לבין התביעה ל"שמירת המוראל של אנשי-צבא" — נורה עתה חץ ממורט בזה השני: בשנת 1963 יצטרפו בני-משפחתם של אנשי-צבא אמריקניים המבקרים במרפאות-החוף, לשלם דולר לביקור. קשה כמובן לדעת באיזו מידה קובע כאן רצון-החסכון של מיניסטריון-ההגנה — או שמא גם השפעתה של אגודת-הרופאים בארה"ב, המתנגדת ממש בחימה-שפוכה, לכל גילוי של "רפואת-חינם".

האחדות רכבי-הרגלים-המשורין בצבאות-נאט"ו צעדה צעד נוסף עם תקציב-ההגנה הבלגי לשנת 1962 — לפיו יירכשו בשביל צבא-בלגיה נגמ"שים צרפתיים, על שלדת MAX לעומת שכלול זה (ואחרים) בציוד-יוקטן כוח-האדם: המצבה ל-1962 תהיה 115 אלף איש (כ-7,500 חיילי-הובה ו-3,500 אנשי-קבע פחות מאשתקד).

אנטי-הלימוד החדשה של ציי-צרפת (שמה, ה"עובר-בירושה" הוא "דאן-דארק") תהיה סירת נושאת הלי-קופטרים נגד-צוללתיים, בת 12,000 טון, שימושה הי ראשי הוא נ"מ (תותחים בני 100 מ"מ בארבעה צרי-חים — וטילי "מזורקה" על שני משגרים). מבנה הסיי-רת הותאם לעמידה מוגד-ברת בפני הדף והלם-מים (מהתפוצצויות תת-ימיות) ולצרכים האקוס-טיים של פעולה נגד צוללות. היא תושק ב-1962, תתחיל בניסוייהם שלה ב-1963 ותצא למסעה הראשון ב-1964.

דוגמה בולטת של האחדה ורציונליזציה ניתנת עתה על-ידי צבא-ארה"ב — ודוקא בתחום, "האוויריה הפרטית" שלו; תחום שבו נאלץ הצבא להתחשב בתמידות בביקורת האפשרית (והשופעת!) מצד הזרוע האחרת, חיל-האוויר האמריקני. שבע-עשר הטיפוסים של הליקופטרים ומטוסים, שהיו נהוגים בו עד כה לתפקידי-העזר השונים — מוחלפים עתה בשבעה טיפוסים (4 הליקופטרים ו-3 מטוסים) בלבד, המותאמים מראש לסיפוק הצרכים השונים של הצבא.

בעיות שיכון ודרכים לפתרון

הדירות האלה נבנו במקומות הבאים:

440 דירות	1. קרית שלום (תל-אביב)
" 80	2. קרית בורוכוב (גבעתיים)
" 30	3. קרית עבודה (חולון)
" 80	4. קרית היובל (ירושלים)
" 100	5. קרית רמז (חיפה)
" 100	6. קרית חיים (חיפה)
" 100	7. קרית אליעזר (חיפה)
" 70	8. מקומות אחרים

רוב הדירות כוללות 3½ חדרים, מטבח, חדרי שירותים ו-2 מרפסות.

חברת "שיכון עובדים" לא הסתפקה בפעולותיה בעבר — אלא המשיכה בבנין דירות לשיכון המשפחות של החיילים והקצינים בשירות הקבע. רק לפני שבועיים נחנכו 40 דירות בגבעתיים, שנבנו ע"י החברה לצורך שיכון צנחנים.

בסך הכול הוקמו איפוא ע"י חברת "שיכון עובדים" — בכל חלקי הארץ מצפת ועד לאילת — 63,000 דירות, שבהן מתגוררים כ-270,000 תושבים.

ל. ק.

שיכון המשפחות של אנשי הצבא המשרתים בשירות הקבע אינו מן התפקידים, שפתרונום קל.

"שיכון עובדים", חברת השיכון ההסתדרותית, השקיעה עמל רב בבעיה זו ותרמה תרומה לא מבוטלת לפתרונו.

עוד בשנת 1946 — בגמר מלחמת העולם השנייה וכשנתיים לפני קום מדינת ישראל — החליטה חברת "שיכון עובדים" לגשת לבנין 300 דירות לשיכון חיילים משוחררים. 150 מהדירות האלה נבנו בקרית-עבודה שבחולון, ויתר ה-150 — בקרית-חיים ליד חיפה. המפעל הוקם בעזרת הלוואות, שניתנו ע"י הסוכנות היהודית לא"י. היה זה הנסיון הראשון, וגם היחיד, למצוא פתרון בקנה-מידה גדול, לפי המושגים דאז, — לשאלה הכאובה של שיכון חיילים משוחררים, שהשתתפו במלחמה עם גרמניה הנאצית ובעלי-בריתיה.

בשנים 1949/50 החליטה ההסתדרות על מפעל גדול לשיכון חבריה הוותיקים מימי העליה השנייה והשלישית. במסגרת מפעל זה שוכנו 10,000 משפחות ותיקות, מהן 8,000 ע"י "שיכון עובדים".

בעקבות המפעל הזה פנו שלטונות הצבא ל"שיכון עובדים" בהצעה לבנות 1,000 דירות לשיכון של משפחות אנשי הצבא בשירות קבע. "שיכון עובדים" השיבה בחיוב להצעה זו ועד 1952 נגמר בנין של 1,000 הדירות האלה, חלקן בבתים דו-משפחתיים וחלקן בבתים ארבע-משפחתיים בשתי קומות.

אחים אושה בע"מ

מפעלי "רשת" — חיפה ת.ד. 1404

תעשית רשתות וחוטי מתכת

המשרד: רח' הנאמנים 2, טל. 52806

מברכים את חיילי צה"ל

"תנובה אכספורט"

בע"מ

שדרות רוטשילד 73, טל. 61001, ת"א

"מסד" בע"מ

חב' הזדית להלואות וחסכוניות

שד' רוטשילד 79, תל-אביב, טלפון 66695

מברכת את

צבא ההגנה לישראל

שולחת ברכה לצה"ל

ברכותינו לצה"ל

דננברג ישראל

חברת מצות "אביב" בע"מ

ISRAEL DANENBERG LTD.

פרדס כץ, טל. 71451

**יעצם כוחו של צה"ל
יבורכו חייליו!**

בנק לחרושת ולמסחר
ישראל-אמריקה הלטינית בע"מ
רח' אלנבי 65, טל. 64244, תל-אביב

**ברכת תושבי העיר
רמת-גן
שלוחה לחיילי צה"ל**

א. קריניצי
ראש עיריית רמת-גן

**לצה"ל וחייליו
נתונה ברכתנו**

אחוד הקבוצות והקיבוצים

רחב הירקין 123, טל. 226193

תל-אביב

עוֹלָמִית

חברה א"י למפעלי אסבסטוס מלט

המשרד: תל-אביב, אחד-העם 28 טל. 65726

ביהח"ר: פתח-תקוה,

שכונת סגולה, טלפון 912031

ייצור לוחות אסבסטוס-מלט

לצה"ל שלוחה ברכתנו

אחדות העבודה - פועלי ציון

שולחת ברכה נאמנה לצה"ל ולחייליו

להעלאת כוח צה"ל

ולטפוח החלוציות

להגברת העליה

לבטחון ושלוש

י. א. מיטווק ובניו בע"מ

קופות רושמות, מכונות סכום
ומכונות להנהלת חשבונות.

חיפה
51*602

ירושלים
28*405

תל-אביב
64*695

ברכות לצה"ל

הסתרות הפקידים

רח' בן-יהודה 1 א/
טל. 58475, תל-אביב

תנובה

המאגדת

על יסודות קואופרטיביים 500 ישובים חקלאיים ומאות משקים בודדים
בכל אזורי הארץ, לשווק תוצרת חקלאית ותעשית מזון

שולחת ברכה נאמנה לצה"ל

המשרד הראשי: בית "תנובה", רח' יהודה הלוי, ת.ד. 265, טל. 57151

החבלן בחליפת הפסים

צ'ארלס וייטון

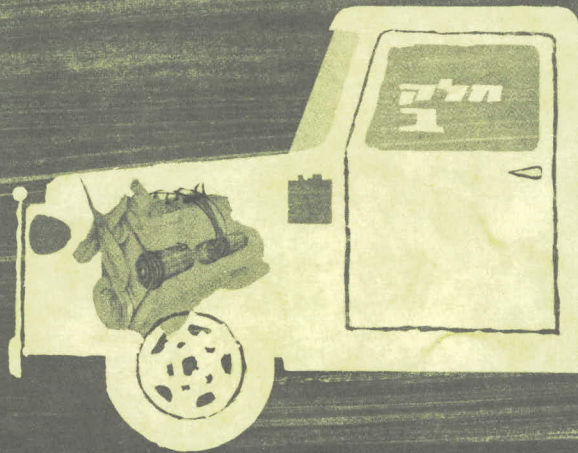

7/7

ספרים

חדשים

יסודות המבנה של רכב ממונע

דואר רשמי

אבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"

אבא הגנה לישראל
הוצאת "מערכות"

הסדר 80 אנויות